

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra bezpečnostních studií

**Výběr cílů teroristických skupin: Případy Óm šinrikjó
a Japonské rudé armády**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Klára Hromádková

Studijní program: Bezpečnostní studia

Vedoucí práce: Mgr. Michal Kolmaš, Ph.D.

Rok obhajoby: 2019

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 16. 3. 2019

Klára Hromádková

Bibliografický záznam

HROMÁDKOVÁ, Klára. *Výběr cílů teroristických skupin: Případy Óm šinrikjó a Japonské rudé armády*. Praha, 2019. 84 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Michal Komaš, Ph.D.

Rozsah práce: 169 429 znaků

Anotace

Ačkoliv Japonsko není zemí často spojovanou s teroristickými útoky, v 2. polovině 20. století se v tomto státě zformovalo několik extremistických a teroristických skupin. Jednou z nich byla ultralevicová teroristická organizace Japonská rudá armáda, která vznikla v 60. letech v rámci studentského levicového hnutí, a druhou Óm šinrikjó, náboženská mileniární organizace založená v ekonomicky prosperujících 80. letech jako jedna z tzv. nových nových náboženských skupin. Obě tyto skupiny a způsob, jakým si vybíraly terče svých teroristických útoků, jsou předmětem zkoumání této práce. První část této práce se zaměřuje na popis terorismu v obecné rovině. V dalších kapitolách se zaměřuji na obě skupiny, konkrétně okolnosti jejich vzniku a dva vybrané teroristické útoky, u kterých zkoumám, jaký vliv na výběr terčů těchto útoků měly následující faktory: ideologie, kvalita vedení, členská základna a její kvalita, dostupnost zbraní a finance. U Japonské rudé armády se práce soustředí na teroristický útok na letišti Lod (1972) a útok na americké a švédské velvyslanectví v Kuala Lumpur (1975), u Óm šinrikjó je to útok na rodinu Sakamoto (1989) a útok sarinem v tokijském metru (1995). V závěrečné kapitole porovnávám, zda obě skupiny mají nějaké společné znaky a jaké faktory měly u obou skupin největší vliv na výběr terčů jejich útoků.

Annotation

Although Japan is not a state which would often be associated with terrorist attacks, several extremist and terrorist groups formed in the country in the second half of the 20th century. One of them was the ultraleft terrorist organization called Japanese Red Army, which was founded in the 1960s as a part of the student leftist movement, and the second was Aum Shinrikyo, a religious millenarian organization founded in the economically prosperous 1980s as one of the so-called new new religious groups. Both these groups, circumstances of their establishment and the way they chose targets of their terrorist attacks are the studied subjects of this work. The first part of this study focuses on the theoretical description of terrorism. In the following chapters, I focus on both groups, specifically on two selected terrorist attacks, in which I examine the influence of the following factors on the choice of their targets: ideology, quality of leadership, quantity and quality of members, weapons available and financial base. Concerning the Japanese Red Army, the thesis focuses on the terrorist attack on the Lod airport (1972) and the attack on the U.S. and Swedish Embassy in Kuala Lumpur (1975), regarding Aum Shinrikyo, it is the attack on the Sakamoto family (1989) and the Tokyo subway sarin attack (1995). In the final chapter, I compare whether

the two groups have some common features and what factors had the most influence on the choice of the targets of their attacks.

Klíčová slova

Japonská rudá armáda, Óm šinrikjó, terorismus, výběr cílů, ideologie, kvalita vedení, členská základna a její kvalita, dostupnost zbraní, finance

Keywords

Japanese Red Army, Aum Shinrikyo, terrorism, target selection, ideology, quality of leadership, quantity and quality of members, weapons available, financial base

Title/název práce

How terrorists pick their targets: Cases of Aum Shinrikyo and the Japanese red army

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé práce Mgr. Michalu Kolmašovi, Ph.D. za veškerou jeho pomoc, odborné rady a připomínky. Mé díky patří také rodině a hlavně mému snoubenci za veškerou podporu při psaní této práce.

Obsah

SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ	2
ÚVOD	3
1 TERORISMUS	5
1.1 DEFINICE TERORISMU	5
1.2 CÍLE TERORISMU.....	6
1.3 DRUHY TERORISMU.....	9
1.4 TERČE TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ.....	13
1.4.1 Faktory ovlivňující výběr terčů.....	16
2 METODOLOGIE	19
3 JAPONSKÁ RUDÁ ARMÁDA	22
3.1 OKOLNOSTI VZNIKU A HISTORIE.....	22
3.2. TERORISTICKÉ ÚTOKY	28
3.2.1 Útok na letišti lod.....	28
3.2.2 Útok na švédské a americké velvyslanectví v Kuala Lumpur.....	29
3.3 IDEOLOGIE.....	30
3.4 KVALITA VEDENÍ.....	35
3.5 ČLENSKÁ ZÁKLADNA A JEJÍ KVALITA	36
3.6 DOSTUPNOST ZBRANÍ	38
3.7 FINANCE.....	38
4. ÓM ŠINRIKJÓ	41
4.1 OKOLNOSTI VZNIKU A HISTORIE.....	41
4.2. TERORISTICKÉ ÚTOKY	44
4.2.1 Útok na rodinu Sakamoto.....	44
4.2.2 Útok sarinem v tokijském metru.....	45
4.3 IDEOLOGIE.....	47
4.4 KVALITA VEDENÍ.....	52
4.5 ČLENSKÁ ZÁKLADNA A JEJÍ KVALITA	54
4.6 DOSTUPNOST ZBRANÍ	57
4.7 FINANCE.....	60
ZÁVĚR	62
SUMMARY	68
POUŽITÁ LITERATURA	69
TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE	85

Seznam zkratk a symbolů

Anpo	Smlouva o vzájemné spolupráci a bezpečnosti mezi Japonskem a Spojenými státy americkými
JCP	Japonská komunistická strana
JRA	Japonská rudá armáda
JSS	Japonské síly sebeobrany
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
OSN	Organizace spojených národů
PFLP	Lidová fronta pro osvobození Palestiny
RAF	Frakce rudé armády (Japonsko)
USA	Spojené státy americké

Úvod

Devět lidí, z toho jeden člověk vážně, bylo zraněno při snaze o teroristický útok, který se odehrál 1. ledna 2019 v japonském hlavním městě Tokio, konkrétně v jedné z nejznámějších čtvrtí Haradžuku. V ranních hodinách najel jednadvacetiletý Kazuhiro Kusakabe do chodců procházejících se na ulici Takešita, která patří k jedněm z nejoblíbenějších turistických destinací, ve snaze usmrtit co nejvíce z nich. Následně chtěl auto zapálit pomocí několika litrů benzínu, které měl v kufříku (The Japan Times 2019). Sám útočník policii údajně řekl, že tento akt měla být „odplata za popravu členů Óm šinrikjó“ (McKirby, Ogura 2019), které se odehrály v červenci 2018 a při kterých byl popraven i bývalý vůdce této organizace Čizuo Macumoto, známý pod jménem Šóko Asahara (Urano, Kitazawa 2018).

Ačkoliv Japonsko není země, se kterou by byl terorismus často spojován, výše zmíněný případ svědčí o tom, že se tento fenomén Zemi vycházejícího slunce úplně nevyhýbá. Z této země navíc pochází i již zmíněná náboženská organizace Óm šinrikjó, která stála za útokem v tokijském metru z roku 1995, při kterém byla použita chemická látka sarin (Parachini 2005: 11). Právě tato skupina bude společně s další mezinárodní teroristickou organizací pocházející z Japonska, Japonskou rudou armádou, zkoumáním této práce.

Ačkoliv skupiny nemají na první pohled mnoho společného, obě vznikly na základě nesouhlasu s hluboce zakořeněnými morálními, sociálními a politickými problémy v japonské společnosti, které produkoval konzervativní japonský stát ve spolupráci se svým hlavním spojencem Spojenými státy americkými. Obě organizace byly také toho názoru, že využívání systematického zastrašování bylo díky jejich „dobrým“ úmyslům legitimní. Jak ultralevicová Japonská rudá armáda, tak mileniární Óm šinrikjó se snažily různými taktikami změnit společnost, a ačkoliv vycházely z politických ideálů, nakonec se od nich odklonily a přesunuly se k destruktivním způsobům za účelem dosažení svých cílů (Box, McCormick 2004: 95).

Tato práce se bude zabývat terčí teroristických útoků Japonské rudé armády a Óm šinrikjó, konkrétně jaký vliv měly určité faktory na výběr těchto cílů. Při tomto úkolu budu převážně vycházet z kombinace modelů od J. C. Drake a Andrewa Silkeho a kvůli rozsahu práce se zaměřím pouze na ideologii a vnitřní faktory (kvalitu vedení, členskou základnu a její kvalitu, dostupnost zbraní a finance). U každé skupiny vyberu dva teroristické útoky, u kterých budu zkoumat, jaký vliv na výběr terče měly již zmíněné faktory. U Japonské rudé armády to bude útok na letišti Lod z roku 1972 a útok na americké a švédské velvyslanectví z roku 1974, u Óm šinrikjó se zaměřím na útok na

rodinu Sakamoto z roku 1989 a útok sarinem v tokijském metru, který byl spáchán v roce 1995.

Co se týče struktury této práce, v první kapitole se zaměřím na terorismus v obecné rovině, konkrétně se budu věnovat definici toho fenoménu, dále tím, jaké cíle teroristické organizace pácháním útoku sledují a stručně popíši druhy terorismu. Také se v této kapitole budu věnovat právě terčům teroristických útoků a zaměřím se na jednotlivé faktory, které mají vliv na to, jakým způsobem si teroristé vybírají cíle svých operací. V druhé kapitole popíšu metodologii této práce a následující dvě kapitoly se budou zabývat už samotnými teroristickými skupinami. U každé nejdříve popíšu okolnosti vzniku a dále se zaměřím na popis dvou výše zmíněných teroristických útoků. V následujících jednotlivých podkapitolách se budu věnovat ideologii organizací a vnitřním faktorům a jak ovlivnily výběr terče při dvou vybraných teroristických útocích skupin.

Hlavní cíl této diplomové práce je tedy zjištění, jaké faktory měly vliv na výběr terčů dvou z Japonska pocházejících teroristických organizací a zda lze u obou skupin najít tendence k zaměření se na stejný typ cílů i přes jejich odlišné ideologické zakotvení. Dalším cílem této práce je určení, zda je ideologie hlavním určujícím faktorem při výběru terčů útoků či hlavní roli hraje faktor jiný. Tato práce bude koncipována jako komparativní případová studie a budou při ní využívány kvalitativní metody.

1 Terorismus

1.1 Definice terorismu

Shodnout se na univerzální definici terorismu, se kterou by souhlasili všichni aktéři, tedy státy, různé organizace, hnutí, akademici, média a jiní, se ukázalo jako velká výzva, která zatím nebyla překonána. Tento problém znesnadňuje nejen komunikaci ohledně tohoto tématu, ale také přijetí vhodných norem a reakcí. Jedním z důvodů, proč se jednotliví aktéři nemohou na univerzální definici shodnout, je fakt, že každý z nich je určitým způsobem zaujatý a používá takovou definici, která slouží jeho zájmům a cílům (Bruce 2013: 26). Laqueur ve své knize zabývající se terorismem uvádí, že pravděpodobně jedinou shodu mezi experty na terorismus můžeme najít v souhlasu, že teroristické útoky „vždy zahrnují násilí nebo hrozbu násilí“ (1998: 6).

Dalším problémem v přijetí jednotné definice pochází ze známého přístupu „kdo je pro jednoho terorista, je pro druhého bojovník za svobodu“, který zastává subjektivní názor na to, koho se jedinec rozhodne definovat jako teroristu. Ganor ve svém článku uvádí, že ačkoliv například cíle teroristů a partyzánských bojovníků mohou být stejné, rozdíl mezi nimi spočívá ve výběru jejich cílů (zatímco teroristé záměrně útočí na civilní cíle, partyzáni se zaměřují na cíle vojenské) (2002: 287).

Po teroristických útocích 11. září 2001 začalo postupně v akademické sféře docházet k většímu konsenzu ohledně jednotné definice. Pravděpodobně jednou z nejvíce užívaných definic byla ta pocházející z ročních zpráv Patterns of Global Terrorism, které vydávalo Ministerstvo zahraničí Spojených států amerických (Lia 2005: 11), a která vymezovala terorismus jako „předem promyšlené, politicky motivované násilí spáchané substátními skupinami nebo tajnými agenty proti civilním cílům, obvykle za účelem ovlivnění publika“ (Sabasteanski 2005: XVII). Zpráva Patterns of Global Terrorism byla v roce 2004 přejmenována na Country Reports of Terrorism (U.S. Department of State [2005]), ve které definice zůstala téměř stejná, byla z ní akorát vypuštěna část „obvykle za účelem ovlivnění publika“ (United States Department of State 2018: 339).

Z důvodu zaměření této práce by bylo vhodné uvést definici, kterou využívají japonské orgány, nicméně Japonsko se řadí mezi země, které dosud nepřijaly explicitní a zákonem danou definici tohoto fenoménu (James 1997: 406). V květnu 2017 japonská vláda přijala nový protiteroristický zákon, ve kterém uvedla 277 trestných činů souvisejících s terorismem a organizovaným zločinem, nicméně ani v tomto zákoně není uvedena definice terorismu (Tokyo Zebra [2017]). V Japonsku je terorismus často spojován se skupinami organizovaného zločinu, které byly v dokumentu Act on

Prevention of Unjust Acts by Organized Crime Group Members přijatém v roce 2012 definovány jako „každá organizace, která by mohla svým členům usnadňovat kolektivní nebo obvyklé spáchání nezákonných násilných činů“ (National Police Agency 2017).

Jak rozdílné definice jednotlivé státy mají a co všechno může být v rámci terorismu zahrnuto lze ukázat na případech Turecka, které do teroristických činů zahrnuje nejen násilné činy, jak je to ve většině anglosaských zemí, ale mohly by tam také spadat například nelegální pouliční protesty či teroristické graffiti, i když tyto aktivity nejsou násilné a neohrožují nikoho na životě (Sahin, Inci 2011: 179-180).

Poměrně rozsáhlou definici ve své knize poskytuje Ben Saul, který se zabývá vymezením terorismu v mezinárodním právu. Podle něj je terorismus

„1) jakýkoliv závažný, násilný trestný čin, jehož úmyslem je způsobit smrt nebo vážné zranění, nebo ohrozit život, včetně činů proti majetku;

2) spáchaný mimo ozbrojený konflikt;

3) pro politické, ideologické, náboženské nebo etnické účely; a

4) jehož cílem je vytvořit extrémní strach v osobě, skupině nebo široké veřejnosti, a

a) vážně zastrašit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby učinila nebo se zdržela určitého jednání

b) nepřiměřeně nutit vládu nebo mezinárodní organizaci k tomu, aby učinila nebo se zdržela určitého jednání.

5) Nátlak, protest, nesouhlas nebo protestní akce zaměstnanců, které nemají v úmyslu způsobit smrt, vážnou tělesnou škodu, nebo vážné riziko pro veřejné zdraví nebo bezpečnost, nepředstavují teroristický čin.“ (2006: 65-66)

Tato práce bude vycházet z definice, kterou využívá odborník na výběr terčů teroristických útoků J. C. M. Drake, který terorismus vymezuje jako „opakované použití nebo hrozby využití politicky motivovaného a tajně organizovaného násilí skupinou, jejímž cílem je ovlivnit jeden nebo více psychologických cílů, aby je donutila jednat tak, jak si teroristé přejí“ (1998a: 54).

1.2 Cíle terorismu

Hlavní podstatou terorismu, jak již naznačuje jeho jméno, je vyděsit a šířit strach a zaútočit na základní lidské hodnoty, kterými jsou právo na život, bezpečnost a mír. Těm jednotlivcům a skupinám, kteří si vyberou terorismus jako taktiku pro dosažení svých cílů, se toto daří převážně díky náhodnosti jejich útoků, které jsou namířené většinou proti

nevinným obětí, které se často jen ocitnou ve špatný čas na špatném místě. Nejen, že terorismus způsobuje fyzická zranění, důležitým důsledkem jsou také psychické újmy, které se často dotýkají nejen přímých obětí, ale také lidí, kteří se nacházejí daleko od místa útoku (Bennett 2018: 8).

Je důležité rozlišit mezi cíli terorismu jako takového a jednotlivými cíli teroristických organizací. Ačkoliv různé teroristické skupiny mají odlišné politické, ekonomické, sociální či náboženské záměry, které následně ovlivňují jejich strategii a výběr terčů (Adelaja, Labo, Penar 2018: 39), obecné cíle terorismu zůstávají pro všechny stejné.

Waugh rozdělil cíle teroristů do tří kategorií – ideologické, strategické a taktické (1983: 15). Ideologické cíle teroristických skupin, které nazval také konečné či dlouhodobé, dále rozdělil do dvou podkategorií, a to na širší, revoluční, které „jsou neslučitelné s existujícím sociopolitickým uspořádáním v cílové společnosti“ (Waugh 1983: 5) a užší, subrevoluční, které nemají za cíl změnit aktuální společenské uspořádání a jsou zaměřené vůči konkrétním politikám nebo osobám. Z tohoto rozdělení vyplývá, že teroristické organizace s revolučními cíli představují větší hrozbu pro úřadující vlády, jelikož tyto skupiny zpochybňují legitimitu samotného režimu a přijetí jejich požadavků by mělo pro vládu větší negativní dopad než přijetí požadavků subrevolučních (Waugh 1983: 5-6).

Další kategorií jsou strategické neboli střednědobé cíle, které by se daly popsat jako stavy, o které teroristé usilují v důsledku svých násilných akcí. Tyto záměry často nejsou skupinami explicitně vyjádřeny. Waugh tuto kategorii dále rozděluje na organizační cíle, publicitu, potrestání, provokace a rozložení (1983: 5, 9).

Strategické cíle neusilují pouze o ovlivnění vnějšího publika, mohou být zaměřeny i na samotnou organizaci, jako je to v případě organizačních cílů. Násilí může v rámci skupiny sloužit jako nástroj kontroly a disciplíny, kterou má zajistit skrze potlačení názorových neshod, zběhnutí a laxnosti v přístupu. Terorismus se také může stát nástrojem rivality mezi jednotlivými frakcemi uvnitř organizace (Crenshaw 1981: 387). Násilí mimo organizaci dále může pomoci s budováním morálky uvnitř členské základny, a to skrze společnou zkušenost s vykonáním teroristických útoků či jiných akcí, pocity elitismu vyvolané přísnou disciplínou a obětováním se, a sdílené vzrušení z nebezpečných a tajných činností. Teroristické činy v rámci skupiny mohou také sloužit k testování oddanosti a odolnosti jednotlivých členů, k zasvěcení nových členů do organizace a také k odříznutí případných únikových cest zpět do společnosti (Waugh 1983: 9-10).

Získání pozornosti publika a obeznámení veřejnosti s věcí, které se snaží skupiny dosáhnout, je dalším a pravděpodobně nejhlavnějším cílem terorismu. V případě úspěšné propagace jejich záležitostí mohou teroristé přimět určité státy a obyvatele, aby se začali soustředit na jejich pocity křivdy a požadavky (Martin 2006: 349). Terorismus tedy v tomto případě slouží nejen k vyvolání akcí a reakcí, ale také k vyvolání emocí (strachu i obdivu), rozbití setrvačnosti či neutrality v konfliktu a k získání sympatií a podpory od domácích či zahraničních diváků (Waugh 1983: 10). Crenshaw však upozorňuje, že některým jednotlivcům a skupinám může však stačit vyslovení svých názorů a rozhořčení před celým světem. Nicméně v dnešním propojeném světě teroristé často touží po mezinárodním uznání a s tím, jak roste počet, rozmanitost a zkušenost s terorismem, musí jednotlivé organizace neustále stupňovat svou činnost a sahat po extrémnějších metodách, aby si udržela pozornost publika a šokovala ho (1981: 386). S pečlivým plánováním mohou tedy teroristé uspět nejen ve zveřejnění své věci, ale cílenému publiku mohou způsobit značný psychický šok, což je dalším strategickým cílem terorismu (Martin 2006: 349).

Psychické rozložení společnosti a narušení vlády je dalším záměrem terorismu. Teroristické organizace se mohou snažit o různé stupně politického, ekonomického či sociálního narušení, které mohou vyústit až v úplný kolaps těchto struktur v cílové společnosti. Pravděpodobně nejzávažnějším důsledkem by bylo zhroucení právního státu, což by ovšem představovalo problém i pro samotné teroristy, jelikož by v tomto uspořádání mohli povstat další aktéři, kteří by se chtěli chopit moci. Proto se většinou předpokládá, že teroristické skupiny usilují jen o takovou míru narušení, která jim umožní a usnadní dosažení vlastních dlouhodobých cílů (Waugh 1983: 12). Záměrem terorismu je i zdiskreditování a rozložení vlády, a to skrze administrativní oslabení a s tím související narušení běžných činností a demoralizaci vládních činitelů (Crenshaw 1981: 386-387). Pochopitelným cílem teroristů je také psychická újma. Ačkoliv by se na první pohled mohlo zdát, že hlavním záměrem terorismu je způsobit co největší fyzickou újmu na co největším počtu cílů, teroristé se většinou snaží zaútočit na takové cíle, které vyvolají co největší psychologickou odezvu v cíleném publiku. Dále teroristé usilují o sociální rozložení, a to skrze narušení každodenní rutiny ve společnosti, jejímž důsledkem může být pokles důvěry ve vládu, která není schopna dostatečně ochránit své občany (Martin 2006: 348-349).

S tím souvisí i další strategický cíl, kterým je potrestání, a to nejen vládních činitelů, ale i jak domácích, tak zahraničních soukromých občanů za to, že nepodporují či nedodržují požadavky teroristů a neuznávají jejich autoritu a legitimitu. Jednotlivé

skupiny či jednotlivci tímto demonstrují svoji sílu a, jak už bylo zmíněno výše, upozorňují tím na neschopnost vlády zajistit základní bezpečnost a pořádek ve společnosti. Také se snaží zničením legitimacy vlády ji nahradit a přesunout monopol státu na užívání násilí do rukou teroristů (Waugh 1983: 11-12).

Posledním strategickým cílem terorismu je provokace. Teroristická hnutí se často snaží vyvolat přehnanou reakci na své aktivity ze strany vlády, která se jako důsledek může uchýlit k takovým protiteroristickým operacím, které značně ovlivňují osobní svobodu a zájmy zdánlivě nevinných lidí. Teroristé se tímto snaží lidem ukázat „opravdovou“ represivní tvář vlády a přinutit publikum, aby se přidala na stranu skupiny (Crenshaw 1981: 387). Také usilují o to, aby státy omezily své záruky individuálních a kolektivních občanských svobod a svými kroky (využitím nezákonných postupů a nahodilého násilí) se snížily na stejnou úroveň teroristů (Waugh 1983: 11).

Posledním typem cílů, které Waugh zmiňuje, jsou cíle taktické, také nazvány jako vojenské nebo krátkodobě, které jsou definovány jako požadavky teroristických skupin během samotných útoků. Například únosy dopravních prostředků a braní rukojmí jsou často vykonávány za účelem propuštění spolubojovníků, získání peněz z výkupného, zajištění bezpečného odchodu, udělení politického azylu nebo vysílání propagandistických zpráv. Na druhou stranu loupeže, vloupání a ozbrojené útoky jsou využívány v případě potřeby získání zásob peněz, výbušnin, zbraní, munice, zdravotnického materiálu či jídla, a v některých případech i k záchraně uvězněných spolubojovníků či jednoduše k vytvoření chaosu. Tyto cíle často představují menší okamžité riziko pro státní moc, nicméně z dlouhodobého hlediska mohou tyto požadavky autority značně ohrozit. Propuštění vězněných teroristů vede ke zvýšení schopnosti organizací pokračovat v nebo dokonce rozšířit násilí dále a výplata výkupného může vést k podkopání legitimacy vlády a snížení její prestiže a respektu mezi lidmi (1983: 6, 13-15).

1.3 Druhy terorismu

Jak už bylo napsáno výše, existuje desítek definic terorismu a stejně tak existuje velké množství typologií terorismu. Terorismus může být rozdělován do kategorií například podle motivace, politické orientace, aktérů, obětí, způsobu provedení, cílů, terčů útoků a dalších. Jak zmiňuje Fattah, „typologie terorismu jsou užitečné při rozlišování a kategorizaci terorismu, při porozumění jeho "příčinám", projevům a dopadů, při kontrole jeho výskytu a při minimalizaci jeho účinků“ (Schmid, Jongman 2006: 40).

Jednou z možných typologií terorismu je rozdělení na domácí a mezinárodní či transnacionální terorismus. Domácí terorismus může být definován jako takový terorismus, ve kterém jsou místo, terč útoku a pachatelé všichni ze stejné země. Z toho vychází, že domácí terorismus má přímé dopady na instituce, politiky, majetek a občany pouze v té zemi, kde byl útok spáchán. Pokud je unesen domácí komerční let za politickým účelem, který přistane na jakémkoliv místě na území stejného státu, a na palubě letadla jsou pouze obyvatelé té země, pak se pořád jedná o domácí teroristický čin. Za domácí terorismus se v mnoha případech, ale ne vždy, označují teroristické útoky v rámci boje za nezávislost (Enders, Sandler, Gaibulloev 2011: 321).

V případě mezinárodního či transnacionálního terorismu pochází oběti či pachatelé z více jak jedné země nebo z jiné země, než kde byl spáchán teroristický útok. I útoky, které jsou namířeny na velvyslanectví, jsou považovány za transnacionální, a to i když útočníci jsou obyvatelé státu, kde ambasáda stojí, protože velvyslanectví představují území cizího státu. Stejně tak jsou teroristické útoky označené za mezinárodní v případě, že jsou namířené proti majetku či personálu mezinárodních organizací. Co se týče únosů letadel, v případě, že je letadlo uneseno v jedné zemi a let je přesměrován do jiného státu, či v případě, že se jedná o domácí let přesměrovaný na území ve stejném státě, ale na palubě jsou občané více států, jedná se opět o mezinárodní terorismus (Sandler 2014: 5).

Součástí mezinárodního terorismu tvoří i terorismus sponzorovaný nebo přímo řízený státem. Státem sponzorovaná podpora se pohybuje od morálního a diplomatického povzbuzení až po materiální pomoc jako například poskytnutí zbraní, finančních prostředků, úkrytu nebo tréninku (Wilkinson 1984: 292). Tento druh terorismu může také zahrnovat tolerování konkrétních teroristických skupin na území svého státu (Maogoto 2003: 8). Součástí mezinárodního terorismu tvoří i terorismus sponzorovaný nebo přímo řízený státem. Státem sponzorovaná podpora se pohybuje od morálního a diplomatického povzbuzení až po materiální pomoc jako například poskytnutí zbraní, finančních prostředků, úkrytu nebo tréninku. Menší počet států se uchyluje k přímé kontrole teroristů, kteří poté uskutečňují samotné atentáty, bombové útoky a jiné mise v zahraničí, ale častěji využívají zástupce (například už existující teroristické hnutí v cíleném státě nebo dobrovolníky žijící v cizině) (Wilkinson 1984: 292).

Teroristické organizace se dále mohou rozdělovat na základě ideologie. Asi nejjednodušší a v minulosti často používané rozdělení je na náboženské, separatistické či nacionalistické, pravicové a levicové skupiny. Náboženský terorismus je typ politického násilí, který je motivován absolutní vírou, že jakási nepozemská síla schvaluje a přikazuje

použití násilí pro větší slávu a rozšíření víry (Martin 2006: 183, 214). Teroristické organizace motivované náboženstvím neváhají použít násilí za účelem podpory vlastní interpretace božské vůle či vnímání světového řádu a často útočí na ty, kteří nejsou součástí jejich náboženství či organizace (Bennett 2018: 15). Tyto útoky jsou dle teroristů ospravedlňovány, jelikož jsou namířeny proti nevěřícím a jsou vykonávány ve jménu víry (Martin 2006: 184).

Gregg dále rozděluje nábožensky motivovaný terorismus na tři podskupiny, a to podle cíle, kterého chtějí teroristé dosáhnout. První podskupinou jsou organizace s apokalyptickými cíli, jejichž primárním cílem je velmi rozsáhlé zničení majetku, lidí či životního prostředí, které bude mít za následek konec světa, jak ho známe, a následné nastolení „nového světa“ podle vlastních náboženských principů. Dále existují teroristická hnutí, která se snaží o vytvoření vlády založené na náboženských principech a pod tuto kategorii mohou spadat i takové organizace, které usilují o vytvoření náboženských regionů či superstátů. Poslední skupinu tvoří teroristé, jejichž cílem je náboženská čistka neboli vymýcení tzv. nevěřících (tedy těch, kteří nesouhlasí s jejich vírou nebo jsou součástí jiné skupiny v rámci stejného náboženství) za účelem vytvoření nábožensky jednotného státu (2014: 39-42).

Nacionalistické či separatistické teroristické skupiny jsou takové, které definují své cíle na základě příslušnosti k určité etnické či jazykové skupině nebo k regionu či určitému území ve státě. Tato hnutí si kladou za hlavní cíl osvobození sebe a svých spoluobčanů od represivní vlády nebo toho, co považují za koloniální situaci, a dosažení autonomie či vytvoření vlastního státu. Takové situace v jednotlivých státech mohou zahrnovat nejen případy kolonizace jiné země, ale některé skupiny se mohou cítit "kolonizovány" tím, že se stanou součástí sousedícího státu či v případech, kdy cizí menšina kontroluje jejich vlastní zemi či území. Právě toto vnímání kolonialismu nebo nadvlády je důležité pro nacionalistickou perspektivu, jelikož skutečné rozdíly mezi dvěma skupinami mohou být ve skutečnosti velmi malé (například jazyky těchto skupin mohou být blízké příbuzné). Nicméně v těchto případech se teroristické organizace neřídí výsledky akademických debat či výzkumů, ale jejich vlastními pohledy na situaci (Lutz, Lutz 2004: 14).

Levicový terorismus má své kořeny v revolucích, které se odehrály v roce 1848. Filozofický základ pro tyto události a s nimi spojené násilí pocházel z anarchismu a marxismu a spousta lidí, která si tyto ideologie osvojila, se později angažovala v aktech terorismu. Od svého vzniku v Evropě v 19. století prošel levicový aktivismus několika generačními posuny nejen v ideologii. V období po druhé světové válce začaly převládat

teorie Nové levice, které postupně nahradily myšlenky ortodoxního marxismu mezi novou generací aktivistů ze střední třídy. Dále byly komunistické strany sovětského typu nahrazeny nacionalistickými hnutími a eurokomunismem a do popředí se dostal studentský, národní a etnický aktivismus. Změnily se také cíle levicových skupin, které se začaly soustředit na solidaritu s rozvojovým světem (Martin 2003: 235, 256-257). Levicoví teroristé obecně vyznávají revoluční socialistickou doktrínu a často se považují za ochránce lidu před odlidšťujícími vlivy imperialismu a kapitalismu, který chtějí zničit a nahradit ho socialistickým nebo komunistickým režimem. Skupiny s levicovým ideologickým základem často vnímají sami sebe jako obránce a ochránce svobody, rovnosti a blahobytu běžných občanů. Často se uchylují k takovým útokům, které mají za cíl oslabení kapitalismu, jako například ničení vládních zařízení či různých podniků a mezinárodních firem (Bennett 2018: 26).

Co se týče pravicového terorismu, v období po druhé světové válce nebyl tak dobře organizovaný, soustředěný nebo trvalý jako levicový terorismus. V té době neexistovalo žádné zastřešující hnutí nebo prostředí, které by podporovalo pravicový terorismus, ani ideologie, která by spojovala teroristy z různých zemí. Příznivci pravicového terorismu obvykle pracují tajně v malých skupinkách či jako pouliční milice. Cíle tohoto druhu terorismu mohou být nejlépe označeny jako nihilistické, protože většina pravicových skupin nemá žádný konkrétní program a preferuje ukrývání se za nejasnými slogany hlasitého nacionalismu, obnovení vládní síly a potřebu rasové čistoty. Po ukončení studené války a nástupu globalismu začalo docházet k rostoucímu nacionalismu a pravicoví teroristé se zaměřovali převážně na témata související s imigrací a nepohodlím vyvolaném "nepůvodními" kulturami. Pravicové reakce rostou na intenzitě především v období domácích nejistot a často jsou z těchto problémů obviňováni různé etnické, náboženské či politické skupiny či jednotlivci. Pravicové teroristické skupiny či jednotlivci historicky reagovali na takové agendy, které považovaly za tradiční hodnoty a skupinovou nadřazenost ohrožující, a to i v obdobích relativní stability a prosperity. Tyto agendy se liší v různých regionech, v Evropě to mohou být například imigrace, zákony týkající se zahraničních pracovníků, či prohlubování integrace Evropské unie, ve Spojených státech amerických se může jednat o daňovou politiku, alternativní životní styly či právo na potrat (Martin 2006: 251-252, 259). V některých případech mohou pravicové teroristické skupiny usilovat o odstranění liberálně demokratických vlád a nastolení fašistického státu (Bennett 2018: 15).

Na konci 20. století se do popředí dostal terorismus jednopoložkový (single-issue), který může být definován jako „terorismus, který se zaměřuje na jednu specifickou

problematiku místo široké společenské, politické nebo náboženské změny“ (Combating Terrorism Center c2018). Typickými příklady tohoto druhu terorismu jsou skupiny bojující za práva zvířat, ochranu životního prostředí nebo například hnutí vystupující proti potratům, která se uchýlovala k vraždám doktorů provádějících potraty či k provádění bombových útoků na potratové kliniky (Combs 2003: 46).

Jak už bylo zmíněno výše, existuje několik desítek typologií terorismu. Brian Cozier například rozlišuje terorismus dle ideologie do následujících kategorií: „1) etnické, náboženské či nacionalistické skupiny, 2) marxisticko-leninistické skupiny, 3) anarchistické skupiny, 4) patologické skupiny či jednotlivci, 5) neofašistické skupiny či jednotlivci; 6) ideologičtí žoldnéři“ (Schmid, Jongman 2006: 45). Podobně má vlastní rozdělení i J. C. Drake, který rozděluje teroristické organizace dle ideologie na separatistické, náboženské, liberální, anarchistické, komunistické, konzervativní, fašistické, jednopoložkové a organizovaný zločin (1998b: 16-17). Waugh tvrdí, že rozdělovat teroristické skupiny dle ideologie není vhodné, jelikož v mnoha případech nejsou ideologické cíle organizací jasně formulovány, a i když jsou, nespádají vždy do jasně vymezených kategorií. Proto navrhuje rozdělení do teritoriálních (nacionalistická, separatistická a autonomistická hnutí) a neteritoriálních skupin, kam řadí anarchistické, nihilistické a „tradičně“ ideologické skupiny (1983: 8-9).

1.4 Terče teroristických útoků

Stejně jako se druhy terorismu dělí na několik různých skupin, můžeme najít i různá rozdělení u teroristických terčů. Jedno z možných rozdělení je na fyzické a psychologické cíle. Zatímco fyzický cíl je ten terč, na kterém je teroristický útok vykonán, psychologický cíl bývají osoby či skupiny, jejichž chování míní teroristé svými akcemi a kroky ovlivnit. Teroristé se často snaží zasáhnout více než jeden psychologický terč a tyto terče nemusí být nutně shodné s těmi fyzickými (Drake 1998b: 1). Terče mohou být také rozdělovány na předem plánové cíle a cíle z příležitosti. Zatímco prvnímu typu útoku vždy předchází alespoň minimální příprava a vynaložení úsilí na vykonání akce, druhé jsou vybrány k útoku tehdy, když se pro teroristy legitimní cíle najednou stanou zranitelnými a nedostatečně chráněnými a teroristé využijí tuto příležitost k útoku (Drake 1998b: 9).

Další a velmi často používané rozdělení je na tzv. měkké a tvrdé terče. Jako měkké cíle jsou označovány „místa s vysokou koncentrací osob a nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům“ (Ministerstvo vnitra České republiky [2017]), která jsou právě díky těmto charakteristikám často vybírána jako cíle teroristických akcí. Hlavním cílem

při výběru měkkých cílů je co největší mediální pokrytí, vyvolání strachu a chaosu a co největší počet obětí a materiálních ztrát. Příkladem měkkých cílů mohou být restaurace, sportovní arény, koncerty, obchodní centra, veřejná doprava, hotely, náboženská místa, nemocnice, turistické památky a neozbrojení civilisté (Karlos, Larcher, Solomos 2018: 1; Clark, Selena 2017). Na druhou stranu tzv. tvrdé cíle jsou objekty, které jsou dobře střežené a chráněné, a útok na takováto místa či osoby vyžaduje větší plánování a materiální, finanční a lidské zdroje. Jako tvrdé cíle jsou často uváděny politici, symbolické státní budovy, velvyslanectví, komerční lety, vojenské objekty a v některých případech i dobře chráněné komerční budovy (Hemmingby 2017: 29-32, Ministerstvo vnitra České republiky [2017]).

Různé instituce, akademici a odborníci rozdělují terče do svých vlastních kategorií. Například Ranya Ahmed zabývající se vlivem ideologie teroristických skupin na výběr cíle teroristických útoků rozděljuje terče do 6 kategorií: politické, civilní, bezpečnostní, infrastruktura, podniky a konkurence (2018a: 377). Global Terrorism Database, která poskytuje informace ohledně teroristických aktivit po celém světě, které byly spáchány od roku 1970 do současnosti, má podstatně detailnější a širší rozdělení. Tato databáze identifikuje celkem 22 různých terčů, které jsou následně rozděleny do několika podkategorií. Těmito terči jsou podniky, vláda, policie, vojsko, cíle související s potraty, letiště a letadla, diplomacie, vzdělávací instituce, zásoby jídla a vody, novináři a média, námořnictvo, nevládní organizace, občané a soukromý majetek, náboženské instituce a osoby, telekomunikace, teroristé/nestátní milice, turisté, doprava (mimo letadel), veřejné služby, násilné politické strany, ostatní a neznámé (2018: 32-40).

Terče teroristických útoků mohou být také klasifikovány na základě cíle či cílů, kterých chtějí skupiny či jednotlivci dosáhnout, a v tomto případě se dělí na symbolické, funkční, logistické a expresivní. Primárním motivem útoku na symbolický terč je podnět reakce v psychologickém cíli (Drake 1998b: 9-11). Nejenže teroristé při úspěšném útoku zraní či poškodí nebo úplně zabijí či zničí osobu nebo věc, která má pro nepřítele teroristické skupiny či jednotlivce symbolickou hodnotu nebo představuje symbol vlivu a síly protivníka, ale také jsou schopni tento útok využít pro vlastní propagaci a demonstraci síly, která může přitáhnout potenciální příznivce (Talibova, Wayne 2017: 2-3, 27). Jako funkční terče jsou označovány objekty nebo lidé, jejichž zničení odstraní hrozbu pro teroristickou skupinu. Může se tedy jednat například o ozbrojené složky, které se snaží překazit aktuální útok, ale i o policisty či právní zástupce, kteří pracují na případech týkajících se teroristů, nebo budovy, ve kterých jsou uloženy materiály usvědčující skupinu či jednotlivce z protizákonných aktivit. Na logistické terče

se teroristé nejčastěji zaměřují, když potřebují dodat nebo zabezpečit finanční, materiální či lidské zdroje k dalšímu fungování skupiny. Organizace si často potřebují pro úspěšné vykonání svých aktivit pronajmout auta, pokoje, získat zbraně nebo peníze či zabezpečit potřebné dokumenty. Logistickými terči se tak často stávají banky, případně letadla či jednotlivci, kteří jsou často uneseni, a to za účelem buď získání peněz a/nebo výměny vězněných spolubojovníků. Poslední typ, expresivní terče, se často stávají cíli takových teroristických útoků, které nejsou motivovány širším politickým programem, ale jsou to spíše emocionální reakce na určitou situaci. Často stojí za útoky osobní hněv, který je reakcí na specifickou subjektivně vnímanou nespravedlnost nebo touha po pomstě (Drake 1998b: 11-15).

Existuje několik teorií využívajících se v kriminologii, které vysvětlují, na jakém základě si ti, co porušují zákon, vybírají své cíle, a které mohou být přeneseny do studia terorismu a výběru terčů. První z nich je teorie racionální volby, pocházející původně z ekonomie, která vyvrací tvrzení uváděna často v médiích, že teroristé jsou pouze „šílenci“ či „psychopati“, kteří disponují nějakou psychickou poruchou (Moss 2016). Teorie racionální volby byla v kriminologii převážně rozvinuta Cornishem a Clarkem a tvrdí, že osoba, která uvažuje o spáchání trestného činu, prochází procesem vyhodnocování vnímaných rizik, potenciálních zisků, možností dopadení a trestu a dalších specifických faktorů týkajících se situace a terče útoku. Pachatelé tedy před spácháním trestného činu zvažují, zda potenciální zisk převažuje nad možným rizikem (Lersch, Hart 2011: 81-84). Nicméně tento proces je nedokonalý a probíhá za omezených podmínek převážně kvůli riziku odhalení, omezenému času a nejistotě úspěchu (Sahin, Inci 2011: 179).

Další teorie, teorie rutinních aktivit, která byla na konci 70. let 20. století představena kriminology Cohenem a Felsonem, tvrdí, že kriminalita je „jev vyskytující se v kontextu všedních, každodenních rutin jednotlivců“ (Barilik 2015: 70). Na základě této teorie dochází ke spáchání trestného činu v případě, že jsou přítomny tři specifické proměnné, kterými jsou vhodný cíl, motivovaný pachatel a absence způsobilého ochránce (Barilik 2015: 70-71).

Teorie vzorců kriminality, která se zabývá převážně geografickým faktorem trestných činů, byla rozvinuta Paulem a Patriciou Brantinghamovými a vychází ze dvou výše zmíněných teorií. Brantinghamovi ve své práci hovoří o tzv. akčním prostoru, který zahrnuje oblasti, v nichž se pachatel pravidelně účastní každodenních aktivit (jako chození do práce, socializace či nakupování) a uvědoměném prostoru, který vzniká přesunem z jedné oblasti do druhé a který zahrnuje místa a cesty, jejichž dobrou znalost

si pachatel díky častému přesunu mezi nimi vytvoří. Veškerý tento pohyb následně vytváří tzv. kognitivní mapu, což je mentální vizualizace všech pro pachatele známých cest a míst. Právě v uvědomělém prostoru následně dochází ke spáchání trestných činů (Pick [2012]). Poslední teorie, teorie sociální dezorganizace, byla vytvořena Shawem a McKayem, kteří byli toho názoru, že za páchaní trestných činů může společnost a sociální prostředí, ve kterém pachatelé vyrůstali nebo se pohybovali (Sahin, Inci 2011: 180).

1.4.1 Faktory ovlivňující výběr terčů

Jak už bylo zmíněno výše, faktorů ovlivňujících, jakým způsobem a proč si teroristé vybírají své cíle, je mnoho. Tato část se bude zaměřovat pouze na faktory, které jsou klíčové pro tuto práci, tedy na ideologii a schopnosti skupiny, konkrétně kvalitu vedení, členskou základnu a její kvalitu, dostupnost zbraní a finance.

Propojením těchto dvou faktorů se ve své práci zabývala Rayna Ahmed, která tvrdí, že „ideologie je silná, protože je schopna utvářet jedinečný pohled na realitu (...). Nicméně samostatně nemůže ideologie určovat operační rozhodnutí. Ideologie formuje rozhodnutí teroristických skupin, ale to, zda je skupina provede nebo ne, je určeno schopnostmi skupiny a cílovým publikem“ (2018b: 90). Podobně se o propojení těchto dvou faktorů vyjadřuje i Boaz Ganor, který ve své práci píše, že „míra teroristických aktivit určité organizace a charakteristika jejích útoků závisí na úrovni motivace, která existuje v organizaci k provádění takových útoků v určitém okamžiku, a na míře operačních schopností organizace tuto motivaci v ten daný okamžik zrealizovat“ (2008: 278). Ke stejnému závěru dochází i Asal a kol., kteří se zabývali vlivem ideologie a schopnostmi teroristických skupin na výběr měkkých cílů jako terče svých útoků. Ve své práci uvádí, že ideologii hraje klíčovou roli při rozhodnutí vybrat si civilní obyvatelstvo jako terče svých aktivit, zatímco organizační faktory určují množství spáchaných útoků (2009: 274-275).

Ideologie, kterou Drake definuje jako „přesvědčení, hodnoty, zásady a záměry - ať už špatně definované nebo nejednoznačné - skrze které skupina definuje svou specifickou politickou identitu a cíle“ (1998a: 54-55). Ve většině skupin jsou tyto hodnoty a názory stanoveny zakládajícími členy a v průběhu existence organizace se mění jen nepatrně. Ideologie pomáhá také skupině vymezit členskou skupinu, kam patří vůdci, členové a příznivci, a skupinu nečlenskou, jejichž členy se teroristická organizace snaží skrz násilné akce ovlivnit a zasáhnout (Wright 2013: 4-5). Ideologie slouží tedy ke stanovení širšího kontextu pro teroristickou skupinu a určuje, kdo je jejím nepřítelem (Silke 2010: 54).

Nicméně může existovat rozdíl mezi ideologií, kterou skupina jako celek vyznává a skutečným přesvědčením jednotlivých členů. Vůdci teroristických skupin mají většinou poměrně jasnou a specifickou ideologii a politické cíle, ale pro některé stoupence může být dostatečným motivem pro členství ve skupině pouze pocit, že jsou součástí něčeho většího, a nebo hluboce zakořeněná averze vůči „nepříteli“ (Drake 1998b: 16).

Na základě ideologie se dá poznat, jak členové jednotlivých skupin vnímají a vidí svět kolem sebe a také lze díky ní určit měřítko, podle kterého teroristé určují, kteří lidé a instituce jsou "(ne)vinní" neboli kdo je "legitimním" neboli ospravedlnitelným terčem. Pojem „(ne)viny“ tak závisí na vlastním subjektivním hodnocení teroristů (Drake 1998a: 56-58). Morální rámec, či ideologie, ve kterém teroristé operují, je velmi důležitý, jelikož pomáhá teroristům se zbavit případných pochybností při útoku na specifické cíle (hlavně civilisty). Před tím, než se teroristé rozhodnou zaútočit na specifický terč, probíhá uvnitř skupiny proces, při kterém se rozhodnou, jakých cílů chtějí útokem dosáhnout. Tyto cíle jsou ovšem závislé na ideologii skupiny. Následně se skupina rozhodne pro konkrétní typ terče, na který zaútočí (Asal a kol. 2009: 262).

Schopnosti skupiny, definované jako „způsobilost k vykonání teroristických útoků“ (Drake 1998b: 73), jsou v této práci rozděleny do čtyř podkategorií. První z nich, schopnosti vedení, je pro úspěch teroristických útoků a existence organizace velmi důležitá. Vedení jako takové hraje klíčovou roli v efektivní organizaci skupiny, zdokonalování strategií a taktik pro celé hnutí, ale dobré vedení je také nezbytné pro nábor nových členů a vybírání vhodných terčů útoků (Silke 2010: 61). Inteligence, která ovšem nemusí být nutně spojena s formálním akademickým vzděláním, je výhodou vedení, jelikož ti, co stojí v čele, musí být schopni předat politické názory a ideologii organizace v takové podobě, která je minimálně pro členy skupiny, ale ideálně i pro další příznivce a potenciální sympatizanty, srozumitelná a přitažlivá. Další faktory, které přispívají k vyšší kvalitě vedení jsou vysoká míra odhodlání, oddanost vůči věci, za kterou skupina bojuje, zkušenosti vedení a schopnost učit se nejen z nich, ale i ze zkušeností ostatních a schopnost plánovat operace a propojovat je s politickými cíli hnutí. Dle způsobu vedení skupiny existují dva typy vůdců a to ti, kteří si udržují svou pozici skrze sílu, zastrasování a charakter, a ti, kteří získali svoji pozici skrze respekt ostatních vůči jejich politickým či operačním schopnostem (Drake 1998b: 73-79).

Další roli pro zvýšení šancí, že akce skupiny budou úspěšné, hraje počet a kvalita členů, kteří jsou definováni jako „ti, kdo hrají aktivní roli v teroristických operacích nebo aktivně provádí podpurné a logistické funkce (...)“ (Drake 1998b: 79). Čím větším počtem členů organizace disponuje, tím více může skupina provést operací, útoky mohou být také

komplexnější a může získat více informací nezbytných pro plánování akcí (Silke 2010: 61). Co se týče kvality členů, která může být definována jako „schopnost účinně provést teroristické operace“ (Drake 1998b: 80), čím zkušenější, trénovanější, kvalifikovanější a motivovanější jsou členové, tím většími schopnostmi skupina disponuje (Silke 2010: 61). Pro vykonání relativně jednoduchých operací není potřeba znalost složité vojenské techniky, nicméně pro provedení komplexnějších útoků je nutný trénink v konstrukci a používání zbraní, který mohou členové podstoupit v rámci vlastní skupiny, nebo ho může poskytnout jiná teroristická organizace či stát z pocitu solidarity nebo kvůli získání určitých výhod. Kvalita členů je tedy dána schopnostmi provést technické úkoly (správná výroba a ovládnutí zbraní), inteligencí a osobnostními rysy jako odhodlání, zachování klidu, trpělivost a odvaha (Drake 1998b: 79-88).

I přes to, že skupina disponuje kvalitním vedením a členy, je nezbytné pro provedení operací získat potřebné materiální a finanční zdroje. Zbraně, které má skupina k dispozici, a schopnost členů s nimi zacházet, určují taktiku operací a také terče, které organizace může zasáhnout (Silke 2010: 61). V případě neschopnosti opatřit si výkonné zbraně se musí teroristé soustředit na jednodušší cíle, které nemají důkladnou ochranu. Existuje několik způsobů, jak si organizace mohou potřebné zbraně opatřit, a to buď přepadáváním míst, které zbraněmi disponují (například policejní stanice), získáním od příznivců či sponzorů včetně cizích vlád, legálním nákupem či nákupem na černém trhu, nebo si je mohou skupiny samy vyrobit (Drake 1998b: 88-95).

Finanční možnosti skupiny mají také vliv na rozsah a charakteristiku jejich operací a výběru terčů. Teroristické skupiny potřebují finanční prostředky na pronájem nebo nákup ubytování, dopravních prostředků, zbraní či jejich součástí, dále na získání či padělání potřebných dokladů a také na pokrytí životních nákladů svých členů. Z toho vyplývá, že čím většími financemi skupiny disponují, tím komplexnější cíle si mohou dovolit zasáhnout. Skupiny si potřebné peníze mohou opatřit různými způsoby, nejčastější jsou bankovní loupeže, únosy, vydírání, obchod s drogami nebo nátlak na podniky či vlády, že v případě nevyplacení peněz se skupina uchýlí k násilí. Finanční prostředky mohou skupiny získat také od sympatizantů či spřízněných vlád, dále daňovými podvody, pašováním, nebo legálními způsoby jako jsou provozování obchodů či pořádáním veřejných sbírek (Drake 1998b: 95-96). Navíc, skupiny, které disponují dostatkem financí, ať už z vlastních zdrojů nebo od svých příznivců a sponzorů, se mohou zaměřovat nejen na provádění teroristických útoků, ale také na další aktivity, kterými mohou přilákat potenciální příznivce (Ganor 2008: 274).

2 Metodologie

V současné době neexistuje příliš akademiků, kteří by poskytli ucelený a detailnější model toho, jakým způsobem se teroristické skupiny či jednotlivci rozhodují, který cíl si pro svůj útok vyberou. Pravděpodobně nejznámější a do detailu nejvíce propracovaný model výběru terčů pochází od J. C. Drakea, který ve své knize *Terrorists' Target Selection* (1998) identifikoval několik faktorů, které hrají roli v tom, jaké cíle si teroristé pro své útoky vybírají. Těmito faktory jsou:

- 1) Ideologie
- 2) Strategie
- 3) Schopnosti skupiny
 - a. Kvalita vedení
 - b. Členská základna a její kvalita
 - c. Dostupnost zbraní
 - d. Finance
- 4) Ochrana terče útoku
- 5) Bezpečnostní prostředí (role bezpečnostních služeb, tajné služby, zachování veřejného pořádku, vyšetřování, mezinárodní spolupráce, justice)
- 6) Rozhodovací proces (struktura skupiny, utajování skupiny)
- 7) Vnější faktory (podpora skupiny, vliv na veřejnost, rozdělení společnosti, média, politické události)

Z této metodologie vychází například i Andrew Silke, který ji ve svém článku *Understanding terrorist target selection* (2012) převzal. Jak můžeme vidět níže, jedná se o ty samé faktory (z nichž některé nejsou v jednotlivých kategoriích specificky zmíněny), akorát rozdělení je uskupeno jinak a autor vynechává faktor strategie. Silke používá následující rozdělení:

- „1) Ideologie
- 2) Vnitřní faktory
 - a. Materiální zdroje (zbraně, peníze atd.)
 - b. Lidské zdroje (počet členů, kvalita vedení a členů)
 - c. Rozhodovací proces uvnitř skupiny
- 3) Vnější zdroje
 - a. Ochrana terče
 - b. Bezpečnostní prostředí
 - c. Vnější názory a události

d. Povaha společnosti, ve které teroristi působí“ (54)

Sahin a Inci ve svém článku *An Empirical Study on the Terrorists' Target Selection in Istanbul, Turkey* uvádí, že dle jejich zjištění měly na výběr specifických terčů útoku vliv faktory jako měsíc v roce, den v týdnu, hodina, druh teroristické organizace (což by se dalo chápat jako faktor ideologie o kterém mluví Drake a Silke) a také typ útoku (v tomto případě hovoří autoři o násilných a nenásilných útocích) (2011: 184).

Také Austin L. Wright se ve svém článku *Terrorism, Ideology and Target Selection* (2013) zabýval vlivem ideologie na výběr terčů teroristických útoků a také zde identifikoval terče, na které jednotlivé organizace útočily na základě svého ideologického ukotvení (nacionalistické/separatistické a ultralevicové organizace si nejčastěji za svůj útok vybíraly bezpečnostní složky, a sektářské a ultrapravicové organizace si nejčastěji zaměřovaly na civilisty (5)). Z jeho výzkumu vyplývá, že i když je ideologie teroristické skupiny hlavním indikátorem výběru terče, důležité omezení představuje také očekávaná reakce vlády. Wright dále uvádí, že tento předpoklad platí nejvíce pro nacionalistické, separatistické a sektářské teroristické skupiny (28).

Tato práce bude vycházet z kombinace modelů od Drakea a Silkeho a bude se zaměřovat pouze na ideologii a vnitřní faktory ovlivňující rozhodnutí teroristických skupin, který terč si vybrat pro svůj útok. Model pro tuto práci tedy bude vypadat následovně:

- 1) Ideologie
- 2) Vnitřní faktory
 - a. Kvalita vedení
 - b. Členská základna a její kvalita
 - c. Dostupnost zbraní
 - d. Finance

Ostatní faktory nebudou v této práci zmíněny z důvodu rozsahu této práce, která neumožňuje do detailu popsat všechny faktory jak u Japonské rudé armády, tak u Óm šinrikjó. Například zkoumat bezpečnostní prostředí či povahu společnosti, ve které operovala Japonská rudá armáda, by bylo značné obtížné, jelikož skupina provedla útoky v několika zemích s naprosto odlišným kulturním pozadím. Dalším důvodem je nedostatek zdrojů v anglickém či českém jazyce týkajících se dalších faktorů. Rozhodovací proces uvnitř skupiny by bylo zřejmě možné popsat skrze analýzu dokumentů pocházejících přímo od samotných organizací, nicméně většina těchto

dokumentů je v japonském jazyce a autorka zatím bohužel nedisponuje takovou úrovní japonštiny potřebnou pro tento úkol.

Tato práce bude koncipována jako komparativní případová studie, ve které budou využívány kvalitativní metody. Při získávání informací o Japonské rudé armádě a Óm šinrikjó budu vycházet především z odborných knih a článků, dále využiji dostupné přeložené materiály či prohlášení vydané těmito skupinami a další informace budu získávat i z novinových článků informujících o útocích těchto dvou organizací a dostupných rozhovorů s hlavními představiteli a členy Japonské rudé armády a Óm šinrikjó.

Při zkoumání, jaký vliv měly na výběr terčů organizací Japonské rudé armády a Óm šinrikjó výše zmíněné faktory, se zaměřím na dva teroristické útoky od každé skupiny. V případě Japonské rudé armády se bude jednat o útok na letišti Lod, který se odehrál v roce 1972, kdy JRA úzce spolupracovala s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny (PFLP), a útok na švédskou a americkou ambasádu v Kuala Lumpur z roku 1975, který JRA provedla po ukončení spolupráce s PFLP (Hughes 1998: 42-43). U Óm šinrikjó se bude jednat o vraždu rodiny Sakamoto z roku 1989 a jejich nejznámější útok sarinem v tokijském metru z roku 1995 (The Japan Times 2018). Zaměřím se na to, kdo byl v době útoků v čele organizací, kolik měly obě organizace členů, na dostupnost typu a počtu zbraní, jakými finančními prostředky skupiny disponovaly a samozřejmě na ideologii celé skupiny a zda se tato ideologie v době útoků nezměnila. Dále se pokusím zjistit, zda lze najít tendence k útokům na stejný typ cílů u obou skupin i přesto, že obě organizace byly založené na různých ideologických základech. Zaměřím se tedy také na to, zda ideologie je hlavním určujícím faktorem při výběru cílů či nikoliv.

3 Japonská rudá armáda

Japonská rudá armáda, někdy také označována svým japonským ekvivalentem Nihon (případně Nippon) Sekigun a dále pod jmény Svatá válečná brigáda (Holy War Brigade), Protiválečná demokratická fronta (Anti-War Democratic Front) (TRAC c2018) či Protiimperialistická mezinárodní brigáda (Anti-Imperialist International Brigade) (The Free Dictionary c2003-2018), byla japonská teroristická skupina, která byla původně vytvořena v Libanonu v roce 1971 jako mezinárodní základna Frakce rudé armády (Steinhoff 1989: 724). Tato skupina po svém prvním teroristickém útoku na letišti Lod v Izraeli v roce 1972 začala vystupovat pod jménem Arabská rudá armáda (Arab Red Army, japonsky Arabu Sekigun), i přesto, že v západním tisku byla už v té době označována jako Japonská rudá armáda (Steinhoff 2016: 177). V tom samém roce vydala organizace prohlášení o formálním odtržení od Sjednocené rudé armády z důvodu nesouhlasu se zavražděním několika členů této skupiny (Steinhoff 1996: 315). Oficiálně začala skupina vystupovat pod jménem Japonská rudá armáda až v prosinci 1974, kdy z důvodu touhy po větší nezávislosti ohlásila odtržení od Lidové fronty pro osvobození Palestiny, se kterou se JRA podílela na několika teroristických útocích (Andrews 2016: 207-208).

Japonská rudá armáda bývá často zaměňována s dalšími radikálními japonskými skupinami, převážně s Frakcí rudé armády (Red Army Faction, japonsky Sekigunha), které se budu věnovat v další kapitole, a Sjednocenou rudou armádou (United Red Army, japonsky Rengó Sekigun), která vznikla v prosinci 1971 spojením Frakce rudé armády a další ultralevicové organizace Keihin Anpo Kjóto (známé také pod názvem Kakumei Saha)¹. Někdy se pro tyto tři rozdílné organizace se stejným ideologickým základem užívá společné označení Rudá armáda (Red Army, japonsky Sekigun) (Steinhoff 1989: 724-725).

3.1 Okolnosti vzniku a historie

K pochopení vzniku Japonské rudé armády, která byla produktem japonského studentského hnutí v 60. letech 20. století známého pod názvem Nová levice, je nutné se podívat už na období po první světové válce, kdy do Japonska pronikly dva hlavní názorové proudy, které studenty velmi ovlivnily. Na jedné straně to byly demokratické ideály Woodrowa Wilsona, avšak mnohem větší pozornost si v Zemi vycházejícího slunce získaly myšlenky marxismu, o kterých studenti často diskutovali v rámci sociálně-

¹ Více informací o těchto dvou skupinách např. v Farrell 1990 či Hromádková 2016.

vědních skupin, které se zformovaly na několika japonských univerzitách. Proti těmto skupinám ovšem na začátku 30. let ostře vystoupila japonská vláda, která toto studentské hnutí zakázala a postupně skrz masové zatýkání, zastrasování a zpřísnění zákonů úplně vymýtila (Farrell 1990: 35-36).

Po ukončení druhé světové války a kapitulaci Japonska, která byla oznámena 15. srpna a oficiálně přijata 2. září 1945, byl do čela okupační správy Spojených států amerických dosazen generál Douglas MacArthur, který tak de facto převzal správu nad Japonskem (Chen c2004-2018). Jeho hlavním cílem byla transformace země na zastupitelskou demokracii amerického typu, čehož chtěl dosáhnout skrz prosazení několika reforem. Zavedl do japonského systému svobodu tisku, zakázal propagaci šintoismu na školách, který vnímal jako nástroj pro udržení věrnosti a poslušnosti k císařovi, a propustil komunisty a další politické vězně z vězení (Farrell 1990: 37).

MacArthur věřil, že k opravdovému zakořenění nových hodnot v japonské společnosti muselo dojít především skrz mladou generaci, a proto se zaměřil na rozsáhlé reformy ve vzdělání. Mezi ty nejvýznamnější patřilo rozšíření povinné školní docházky na devět let (před druhou světovou válkou to bylo pouze šest let), důraz na jedince a individualitu, zavedení univerzitního systému podle amerického vzoru a přesunutí pravomocí kolem řízení univerzit z rukou vlády do rukou děkanů. MacArthur dále výrazně podporoval debaty a svobodnou výměnu názorů mezi studenty, což vyústilo mimo jiné v požadavky studentů na větší podíl na správě univerzit (Gallagher 2003: 6-8). Prvního výrazného úspěchu se dočkali studenti na Tokijské univerzitě, kde lednu 1947 vznikl studentský samosprávný spolek, kterému vedení univerzity přenechalo pravomoci nad menzami a kolejemi. Členem tohoto spolku se automaticky stal každý student univerzity po zaplacení školného. Postupně se tyto spolky začaly rozšiřovat na další univerzity po celé zemi, což vedlo k zvýšení potřeby sjednotit všechna sdružení pod jednu národní organizaci (Michihiro 1970: 44-45).

K tomu došlo 18. září 1948, kdy byla vytvořena Všejaponská federace studentských samosprávných spolků (All-Japan Federation of Student Self-Governing Associations, japonsky Zen Nihon Gakusei Džičikai Sorengo), která byla známá pod svojí zkratkou Zengakuren. Tato organizace se velmi brzy po svém založení začala orientovat vlevo a vyjadřovat sympatie Japonské komunistické straně (JCP). Postupně tak JCP začala díky této podpoře na univerzitních kampusech zakládat komunistické buňky a brzy pronikla i do nejvyššího vedení organizace, které bylo složeno převážně ze členů komunistické strany. Kvůli tomu začal být Zengakuren brzy vnímán jako levicové radikální uskupení napojené na JCP, které mělo za cíl šířit komunistickou ideologii mezi

japonské studenty (Farrell 1990: 46-47). Kvůli tomu oznámilo Ministerstvo vzdělávání záměr vydat zákon, který by zakázal využívání univerzit pro politický boj, nicméně od tohoto bylo po masivních protestech pod vedením Zengakurenu upuštěno (Michihiro 1970: 49). Proti šíření komunismu do japonského vzdělávacího systému se MacArthur rozhodl bojovat vyhozením studentů a učitelů zastávajících komunistické myšlenky, což vyústilo ve značnou deziluzi mladých Japonců ohledně amerických demokratických hodnot (Farrell 1990: 49). V následujících letech postupně docházelo ke konfliktům nejen mezi Zengakurenem a JCP, ale také mezi jednotlivými členy, které vyústily v roce 1957 na desátém sjezdu studentské organizace, kdy hlavní představitelé Zengakurenu oznámili vznik nové skupiny, která bude nezávislá na Japonské komunistické straně (Michihiro 1970: 68-70).

Tato skupina, která nesla název Komunistická liga (Communist League, japonsky Kjósanšugiša Dómei), ale byla často nazývaná Bund, se zformovala v roce 1958 z důvodu názorových neshod mezi členy Zengakurenu (Steinhoff 2016: 167). V čele této nově vzniklé leninistické organizace stáli bývalí členové Japonské komunistické strany, kteří nesouhlasili se záměrem strany soustředit se pouze na prosazování politik v rámci parlamentu, a nikoliv na přímé násilné akce odporu (RSM Toronto 2011).

Bund stál v čele hlavních protestů namířených proti revizi Smlouvy o vzájemné spolupráci a bezpečnosti mezi Japonskem a Spojenými státy americkými (zkráceně Anpo z japonského jména smlouvy Anzen Hóšo Džójaku), které se odehrály mezi lety 1959 a 1960 (Holmberg 2011). Hlavním bodem této smlouvy, která byla podepsána společně se Sanfranciskou mírovou smlouvou 8. září 1951, bylo umožnění Spojeným státům rozmístit své vojenské síly na základnách v Japonsku z důvodu zachování bezpečnosti Japonska před útoky jiných států a zachování míru na Dálném východě (Ministry of Foreign Affairs of Japan c2014).

V roce 1959 začala jednání o revizi této smlouvy, ke které mělo dojít o rok později, a která provázely velké protesty ze strany levicového hnutí a opozičních stran. I přesto, že se tehdejší vládě podařilo odstranit ze smlouvy část hovořící o možnosti Spojených států zasahovat do vnitřní politiky Japonska, opozice stále vnímala smlouvu jako výrazně nevyváženou, suverenitu omezující a obávala se, že by mohla zemi zatáhnout do případného konfliktu v rámci Studené války (Kelman 2001: 79-80).

Bund zorganizoval nebo se účastnil několika akcí, jejichž cílem bylo zabránění ratifikace bezpečnostní smlouvy. 27. listopadu 1959 stál za pochodem na japonský parlament, kde protestující chtěli předat petice proti přijetí bezpečnostní smlouvy, nicméně několik účastníků demonstrace vtrhlo do parlamentu, který okupovali po zbytek

dne. Dále se 15. ledna 1960 pokusili překazit odlet tehdejšího japonského premiéra Nobusukeho Kišiho do Spojených států amerických, kde měl podepsat novou smlouvu. I přesto, že premiér nakonec do USA odletěl, 19. května čelil další překážce ve schválení smlouvy. Tohoto dne měla být smlouva schválena v japonském parlamentu, nicméně opoziční Socialistická strana uspořádala stávkou v sedě, aby tomuto kroku zabránila. V reakci na to nechal Kiši opozici násilím vyvézt, což umožnilo následné bezproblémové schválení Anpo (Bernhardt 2010). Na to zareagovalo levicové hnutí několika generálními stávkami, kdy ty nejvýznamnější se uskutečnila 15. června, které se zúčastnilo zhruba 70 000 studentů, z nichž několik stovek bylo zraněno, a jedna studentka dokonce zemřela. O tři dny později došlo k automatickému obnovení bezpečnostní smlouvy a v ten samý den předseda vlády Kiši rezignoval (Farrell 1990: 54-56).

Po neúspěchu zabránění přijetí výše zmíněné smlouvy došlo k rozdělení Komunistické ligy na několik menších jednotek. K pokusu o znovusjednocení všech frakcí došlo v červenci 1965, kdy se zformovala nová organizace Komunistická liga – Jednotná frakce (RSM Toronto 2011). Nicméně v roce 1969 došlo k sérii schůzek mezi členy organizace, kde docházelo k diskuzím o budoucím směřování skupiny a způsobu provádění boje. Skupina pocházející z regionu Kansai (Kjóto a Osaka) prosazovala radikální strategii s využitím násilí a také volala po vytvoření aliance se stejně smýšlejícími skupinami z celého světa. Proti tomu ovšem stála skupina soustředící se v oblasti Kanto (Tokio a Jokohama), která tvrdila, že Japonsko není ještě na takové extrémní kroky připraveno, a postupně vypudila kansajskou skupinu, která se zformovala v nové radikální organizaci (Farrell 1990: 86).

Tato nově vzniklá skupina, která byla pokládána za militantní odnož Komunistické ligy, nesla název Frakce rudé armády (RAF) a byla založena v létě 1969 po roztržce mezi dvěma skupinami v Komunistické lize (Steinhoff 2007).

Skupina jako taková působila až do roku 1972, kdy spojením s další levicovou skupinou Keihin Anpo Kjóto vytvořila novou organizaci Spojenou rudou armádu (Steinhoff 1989: 725). Na začátku svého působení měla skupina dle vlastních tvrzení okolo 400 členů po celém Japonsku a zhruba 150 z nich jich tvořilo tvrdé jádro, které bylo naprosto oddané myšlence celosvětové komunistické revoluce, která se dle jejich názorů mohla uskutečnit jen skrze použití násilí. Členové RAF chtěli nejdříve svrhnout japonskou vládu, následně převzít moc a poté pomoci lidem v ostatních zemích, aby podnikli stejné akce ve svých státech (Gallagher 2003: 10-11). Ideologie této organizace vycházela z myšlenek Trockého a její členové zastávali názor, že celosvětová revoluce už začala a to jako „série menších lokálních revolučních aktivit po celém světě“ (Steinhoff

1989: 729). Frakce rudé armády se chtěla nejen podílet na uskutečnění revoluce ve své rodné zemi, ale také byla připravena na vyslání členů do jiných států, kde by se též podíleli na revolučních aktivitách (Steinhoff 1989: 729).

Jednou z největších akcí Frakce rudé armády mělo být zadržení tehdejšího premiéra Satoa v jeho domě, čímž chtěli překazit, nebo aspoň pozdržet, jeho odlet do Spojených států, kde se měl zúčastnit jednání o japonské spolupráci v rámci Vietnamské války. Aby se na tuto akci připravili, zorganizovala RAF v listopadu 1969 cvičení v horské chatě v oblasti Daibosacu Tóge blízko Tokia, kde se soustředili převážně na výrobu a manipulaci s trubkovými bombami. Nicméně z důvodu, že jednotliví členové se se svými plány příliš netajili a také z důvodu, že v té době byla už většina z nich pod policejním dohledem, došlo během tohoto cvičení k zatčení 53 členů, což vyústilo v značný pokles členské základny (Steinhoff 2007).

Po tomto neúspěchu se skupina rozhodla usilovat o získání potřebného tréninku k provedení revoluce v zahraničí. Ovšem před uskutečněním své první akce došlo k zatčení vůdce organizace Takaji Šiomioho, který původně působil v Komunistické lize jako administrativní pracovník a organizátor akcí, a který byl následně nahrazen Cuneem Morim (Steinhoff 1989: 729, Steinhoff 1996: 308). 31. března 1970 zorganizovala Frakce rudé armády únos letu 351 japonských aerolinií, který byl přezdívaný Jodogo, a který původně směřoval z Tokia do Fukuoky. Krátce po startu vzalo devět členů RAF vyzbrojených trubkovými bombami a samurajskými meči všechny lidi na palubě jako rukojmí a nařídilo pilotům, aby místo Fukuoky letěli do Severní Koreje. Nicméně jelikož letadlo nemělo dostatek paliva na tak dlouhou cestu, museli piloti nejdříve přistát ve Fukuoce, kde členové RAF propustili několik pasažérů, a následně kousek od Soulu, kde útočníci po třídním vyjednávání vyměnili zbývající rukojmí za japonského ministra dopravy (Andrews 2016: 126-127). Následně odletěli do Severní Koreje, kde předpokládali, že jim severokorejský režim dovolí odletět na Kubu, což byl jejich skutečný cíl. To se ovšem nestalo a všichni členové byli nuceni zůstat v KLDŘ (Watts 2002).

I přes zdánlivý úspěch prvního únosu japonského letadla měla skupina hned několik problémů. Prvním z nich byla ztráta členů, kteří zůstali v Severní Koreji, dalším byla policie, které skupinu bedlivě sledovala a postupně několik dalších členů RAF pozatýkala (Farrell 1990: VIII-IX). Zatčení se ovšem vyhnula jedna členka Frakce rudé armády, Fusako Šigenobu, která byla jedinou ženou ve vedení Frakce rudé armády a také byla členkou výboru, který měl za cíl založit mezinárodní základny (Steinhoff 2016: 175).

Předtím, než Šigenobu odletěla do Libanonu, aby zde získala podporu pro RAF od Lidové fronty pro osvobození Palestiny, pokusila se menší skupina navázat spojení se svými americkými kontakty za účelem zorganizování útoku na Pentagon. Nicméně tato snaha nebyla úspěšná, a proto se Šigenobu začala soustředit na revolucionářské skupiny ve třetích zemích, se kterými by mohla Frakce rudé armády spolupracovat. Nakonec se rozhodla pro Lidovou frontu pro osvobození Palestiny (PFLP), frakci Organizace pro osvobození Palestiny, která byla nucena se v roce 1969 přemístit z Jordánska do Libanonu kvůli svým militantním aktivitám. RAF se rozhodla pro tuto skupinu převážně z toho důvodu, že PFLP aktivně dělala náborů zahraničních dobrovolníků a její militantní přístup byl víceméně kompatibilní s přístupem Frakce rudé armády (Steinhoff 2016: 175).

V tomto období potkala Šigenobu aktivistu Takešiho (někdy uváděn jako Tsujoši) Okudairu z kjótské organizace Kjótské partyzáni, která měla vcelku volné vazby na Komunistickou ligu a Frakci rudé armády (Andrews 2016: 198-199). Okudaira se už v té době učil arabsky, jelikož měl v plánu odletět do Libanonu a podstoupit zde vojenský trénink od PFLP. Následující měsíce oba dva plánovali odletět do Libanonu společně, a protože Šigenobu už byla jednou zatčena, bylo by pro ni těžké odletět z Japonska. Z tohoto důvodu si vzala Okudairu za manžela a ten se také stal oficiálním členem Frakce rudé armády, aby mohli v Libanonu oficiálně založit mezinárodní základnu pod záštitou RAF (Steinhoff 2007).

Oba dva odletěli do Bejrútu odděleně v únoru 1971, aniž by předtím navázali nějaký kontakt s PFLP. Po příletu jednoduše zašli do kanceláří Lidové fronty pro osvobození Palestiny, aby se zde představili. Jelikož PFLP nebyla ihned ochotna navázat organizační spolupráci s téměř neznámou japonskou organizací, oba dva se přihlásili jako dobrovolníci. Šigenobu začala pracovat pro PR sekci, která vydávala časopis Al Hadeb, a také psala články o palestinském konfliktu, které měly být publikovány v Japonsku (Steinhoff 2016: 175-176). Také se během prvních měsíců působení v Libanonu spojila s dvěma japonskými filmaři, kteří natočili film Red Army-PFLP Declaration of World War o spojení Frakce rudé armády a Lidové fronty pro osvobození Palestiny. Tento film byl následně na podzim 1971 vysílán na japonských univerzitách a byl také zpřístupněn arabskému publiku (Andrews 2016: 199-200). Hlavním cílem tohoto filmu bylo pobídnutí japonských občanů, aby se přihlásili jako dobrovolníci pro PFLP. Ten samý účel měla splnit publikace knihy a dokumentů popisujících spolupráci těchto dvou skupin (Steinhoff 2016: 176).

V té době se Okudaira přihlásil jako dobrovolník k vojenskému výcviku a byl poslán do jedné základny PFLP, kde podstoupil guerillový trénink. Následně byl vyslán

do speciální sekce PFLP „Outside Work“, která organizovala guerillové útoky na politické představitele. Poté začali Okudaira a hlavní představitel této skupiny plánovat útok, který měl být uskutečněn malou skupinou Japonců. Z tohoto důvodu se jak Okudaira, tak Šigenobu snažili naverbovat další dobrovolníky, což vyústilo převážně v přílet několika členů z Kjótských partyzánů a Kozo Okamota, který byl součástí skupiny, která provedla útok na letišti Lod (Steinhoff 2016: 176).

3.2. Teroristické útoky

Tato kapitola se zaměřuje na dva teroristické útoky Japonské rudé armády, které budou později předmětem zkoumání této práce. Prvním z nich je útok na letišti Lod v Izraeli, který byl spáchán v roce 1972 ve spolupráci s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny, a druhým je útok na švédskou a americkou ambasádu v Kuala Lumpur v Malajsii, který JRA provedla o tři roky později a už po ukončení spolupráce PFLP (Hughes 1998: 42-43).

3.2.1 Útok na letišti lod

Nejznámější a nekrvavější útok, který provedla Japonská rudá armáda byl masakr na letišti Lod (dnes známé pod jménem Ben Gurionovo letiště), který se odehrál 30. května 1972 v izraelském městě Tel Aviv (Gallagher 2003: 26). Tento útok byl primárně vymyšlen a zorganizován Lidovou frontou pro osvobození Palestiny, nicméně proveden byl třemi členy JRA a to Takešim Okudariou, manželem Fusako Šigenobu, který byl před odjezdem do Libanonu studentem na Kjótské univerzitě a zde vůdcem celé akce, Jasujukim Jasudou, také dřívějším studentem architektury na univerzitě v Kjótu, a Kozo Okamotou, studentem na univerzitě v Kagošimě a bratrem Takešiho Okamoty, který byl jedním z únosců letadla japonských aerolinií, které v roce 1970 přistálo v Severní Koreji (Steinhoff 1976: 830-833).

Všichni tři před útokem podstoupili trénink v Libanonu a následně 25. května 1972 odletěli do Paříže a poté do Frankfurtu. Z tohoto města se vlakem přesunuli do Říma, kde strávili několik dnů a chovali se jako turisté chodící po památkách. V ráno, kdy měli odletět do Tel Avivu, našel Okamoto ve svém pokoji zbraně k vykonání útoku. 30. května přijeli všichni tři na letiště v Římě, kde jim zavazadla se zbraněmi bez problémů prošla kontrolou. Následně nastoupili do letadla Air France Boeing 707, let číslo 132, kde během více jak tří hodinového letu nevzbudili žádnou pozornost. Útočníci měli platné letenky z Říma do Tokia, kam ale neměli v plánu nikdy doletět, jelikož jejím konečným cílem bylo letiště Lod, kde měli přestupovat (Farrell 1990: 136-137, O'Ballance 1979: 152).

Po příletu v Izraeli prošli všichni imigrační kontrolou a zastavili se ve výdejně zavazadel, kde čekali na své kufry. Poté, co jejich zavazadla dorazila, všichni tři útočníci se rozestoupili co nejvíce od sebe, vytáhli zbraně a začali střílet do davu a po skupinkách lidí házet granáty. Jeden z teroristů se následně zaměřil na čekárnu, která byla od místnosti oddělena sklem a střílel tak dlouho, dokud mu nedošla munice. Okamoto po chvíli vyběhl na ranvej, kde stála dvě letadla připravená k odletu, na která opět začal střílet a házet granáty, nicméně po krátké době byl zastaven zaměstnancem letiště a následně odzbrojen ostrahou. Takeši Okudaira byl zastřelen během přestřelky a Jasujuki Jasuda zemřel po vybuchnutí vlastního granátu, na který buď omylem nebo schválně spadl (O'Ballance 1979: 152, Farrell 1990: 128-129).

Během útoky bylo zabito 26 osob, z toho 17 z nich byli turisté z Portorika, kteří chtěli podniknout pouť do Svaté země, 1 významný izraelský vědec, dále turisté a zaměstnanci letiště, a 80 lidí bylo zraněno (Steinhoff 1976: 839). Jediný přeživší z teroristů, Kozo Okamoto, byl zatčen a souzen v Izraeli, kde byl v červenci 1972 i přes vlastní přání zemřít odsouzen k doživotnímu trestu. Ve vězení zůstal ovšem pouze do května 1985, kdy byl v rámci výměny vězňů mezi Izraeli a PFLP propuštěn a přes odpor japonské vlády poslán do Libye (Gallagher 2003: 30).

3.2.2 Útok na švédské a americké velvyslanectví v Kuala Lumpur

Další útok, který JRA provedla už po snaze osamostatnit se od PFLP, se odehrál 4. srpna 1975 v hlavním městě Malajsie Kuala Lumpur. Pět členů JRA, Osamu Maruoka (který se zúčastnil teroristické akce JRA a PFLP z roku 1973), Haruo Wako (který byl součástí dvou dalších operací JRA z roku 1974 – útoku na ropnou rafinerii v Singapuru a útoku na francouzskou ambasádu v Haagu), Džunzo Okudaira (mladší bratr Takešiho Okudairy), Jamada Jošiaki (také člen skupiny, které útočila v Singapuru), Tošihiko Hidaka (Farrell 1990: 167), zaútočilo na budovy pojišťovací společnosti AIA, ve které sídlilo pět zahraničních velvyslanectví, včetně amerického a švédského (Huffington Post 2015). Jako rukojmí si vzali 53 lidí, včetně amerického konzula Roberta Stebbinse a švédského chargé d'affaires Fredrika Bergenstahlea (Andelman 1975), a při útoku byli zraněni 3 lidé, z toho dva policisté a jeden člen ochranky budovy (Oorjitham 2015).

Krátce po obsazení budovy vyhodili teroristé z okna žlutou obálku, ve které sepsali své požadavky. Těmi byly propuštění sedmi svých spolubojovníků, kteří si odpykávali trest v Japonsku, dále helikoptéru na střechu budovy, která by je odvezla z místa útoku, a letadlo japonských aerolinek, které by je dopravilo na místo, které si teroristé sami určí. Hned ze začátku dali členové JRA jasně najevo, že nehodlají s nikým vyjednávat a že

požadují kladnou odpověď do čtyř hodin, jinak všechny rukojmí zabijí. Dále požadovali, aby komunikace byla vedena skrze malajské orgány, a nikoliv japonskou vládu (Farrell 1990: 165).

Jména spolubojovníků, které JRA požadovala propustit, byla Kazuo Tohira, Džun Nišikawa (oba dva byly zatčeni ve Švédsku po předchozím teroristickém útoku JRA z roku 1974), Kunio Bando, Hiroši Sakaguči (oba dva členi Sjednocené rudé armády), Džuniči Macúra, Hisaši Macuda (dva členi RAF, kteří byli v roce 1971 zatčeni za bankovní loupeže) a Norio Sasaki, člen Východoasijské protijaponské fronty, která provedla několik bombových útoků proti japonským korporacím. Jednání mezi teroristy a Malajsií neproběhlo úplně hladce, jelikož dva vězni, kteří měli být propuštěni, se k JRA odmítli přidat. Sakaguči z toho důvodu, že nesouhlasil s tehdejší ideologií JRA, a Macúra ze zdravotních důvodů a také kvůli tomu, že jeho trest byl už téměř u konce. Teroristé nejdříve nevěřili tomu, že se k nim Macúra a Sakaguči odmítají připojit a ke shodě tedy došlo až poté, co si s nimi členové JRA promluvili po telefonu (Farrell 1990: 165-167).

Poté, co bylo pět propuštěných vězňů dopraveno do Kuala Lumpur, nastaly problémy ohledně země, která by byla ochotna letadlo s teroristy přijmout. Nakonec se japonská vláda dohodla s Libyí, která ovšem dala jasně najevo, že tento krok podstupuje pouze kvůli opakovaným žádostem z Tokia. Po přistání v Libyi byli všichni pasažéři z letadla propuštěni na svobodu (Gallagher 2003: 44).

3.3 Ideologie

Japonská rudá armáda byla ultralevicová teroristická skupina, jejímž hlavním cílem bylo přispět k celosvětové marxisticko-leninistické revoluci, boj proti japonskému imperialismu a svrnutí japonského císařského systému a japonské vlády (United States Department of State 1990: 73). JRA původně plánovala zformovat mezinárodní základny v několika zemích, které by využila k prohloubení revoluce v Japonsku, která měla být součástí revoluce celosvětové. Nicméně od tohoto plánu bylo upuštěno po vytvoření spolupráce s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny, kdy se skupina rozhodla „zúčastnit guerillových operací na Středním východě a v jiných částech světa za účelem pokračování ve světové revoluci, která by svrhla světovou buržoazii a imperialistické národy a otevřela by dveře ke zničení imperialismu v Japonsku“ (Steinhoff 2015: 16-17).

Co se týče útoku na letišti Lod, plán byl primárně vypracován a zorganizován Lidovou frontou pro osvobození Palestiny, nicméně JRA údajně také k organizaci „kolektivně“ přispěla (na plánu se podíleli údajně jeden či dva představitelé JRA, přičemž tím prvním byl pravděpodobně Okudaira) (Steinhoff 2015: 838) a sám Okamoto

prohlásil, že útok byla „společná akce Rudé armády a PFLP“ (Steinhoff 1976: 841). Útok na letišti měl pro JRA dva účely, a to vyjádření solidarity se svými arabskými spolubojovníky a také měl sloužit jako prohlášení o tom, že celosvětová revoluce již začala (Andrews 2016: 203).

Den po provedení útoku, 31. května, se k celé akci přihlásila PFLP, která uvedla, že operace měla sloužit jako odvěta za smrt dvou členů teroristické organizace Černé září, kteří byli zabiti 9. května téhož roku izraelskými bezpečnostními složkami poté, co skupina přinutila piloty letadla přistát na letišti Lod (O'Ballance 1979: 154-155, Jeffries 2015). Nicméně ve svém prohlášení se PFLP ani slovem nezmínila o tom, že útok byl proveden japonskými občany. Jelikož kvůli tomu o útoku nevědělo několik vedoucích představitelů PFLP, přesvědčil Wadi Haddad, vůdce PFLP, Šigenobu, aby za útočníky vydala podpůrné prohlášení, které bylo zveřejněno v palestinských novinách Al Hadaf. V něm stálo: „My v Rudé armádě opět prohlašujeme, že jsme připraveni bojovat bok po boku s Palestinci a kdykoliv vést společné útoky, abychom porazili izraelského nepřítele... jen revoluční násilí nám umožní porazit imperialisty po celém světě“ (Bacon 2018a: 88). Z tohoto prohlášení vyplývá, že JRA byla protisionistická, ale nikoliv protizidovská či antisemitská (Steinhoff 2007).

Že by se letiště Lod mohlo stát možným terčem teroristického útoku ze strany PFLP doslova vyjádřila skupina v prosinci 1971, kdy prohlásila, že „považuje letiště Lydda² za velice hezký cíl“ (Farrell 1990: 142). Ačkoliv v médiích byli útočníci vyobrazeni jako teroristé vraždící nevinné turisty bez rozdílu, PFLP a i přeživší Okamoto tvrdili, že jejich terčem nebyli turisté, ale bezpečnostní složky a celníci. Dále uvedli, že oběti byli ve skutečnosti zabiti právě izraelskými bezpečnostními silami, které zpanikařily a začaly střílet do turistů místo na útočníky. Někteří dokonce tvrdili, že kulky v tělech obětí byly odlišné od těch, které používala PFLP, nicméně to nemohlo být nikdy potvrzeno, jelikož Izrael odmítl inspekci OSN. Okamoto tvrdil, že původní plán byl zmocnit se a obsadit řídicí věž, případně během akce zastřelit bezpečnostní složky, k čemuž byli útočníci vycvičeni, a nikoliv zabíjet turisty (Andrews 2016: 203). PFLP sice uvedla, že skutečným cílem nebyli turisté, nicméně poté organizace pokračovala prohlášením, že kdokoliv, kdo přijel na území Izraele s platnými izraelskými vízy byl nepřítelem Palestinců, protože tímto krokem uznal existenci izraelského státu. Dále uvedli, že už v minulosti varovali

² Dřívější název užívaný pro Lod (MacLeod 2008).

všechny lidi, aby do Izraele nejezdili, a že pokud by oběti masakru nebyli vinni, nebyli by zemřeli (Farrell 1990: 142-143).

Pro Okamotu byla situace trochu jiná a nejednoznačná, jelikož on samotný neměl jasně definovaného nepřítele jako PFLP. Někdy pro něj byl jakýkoliv obyčejný člověk žijící v buržoazní společnosti součástí nepřátelské buržoazie, ale někdy pro něj mohl být ten samý člověk vnímán jako potenciální přívrženec revoluce, protože tento jedinec byl sám obětí například znečišťování, proti kterému Okamoto silně vystupoval. Proti lidem, které zabil (s výjimkou izraelských bezpečnostních složek), necítil žádnou osobní zášť, ale považoval je za anonymní, nevyhnutelné oběti revoluce (Steinhoff 1976: 844).

Během následujících tří let se Japonská rudá armáda podílela na pár dalších útocích společně s PFLP, nicméně jednotliví členové JRA začali být čím dál více frustrováni organizačním stylem útoků a chybami a špatnou komunikací, které tento styl produkoval. V PFLP věděl o úplném plánu operací vždy jen vůdce útoku a ostatní znali pouze svoji část, nicméně pokud se v těchto případech něco pokazilo, ostatní nevěděli, jak zareagovat a pokračovat. Členové JRA byli také zvyklí na více kooperativní styl plánování, a proto se v roce 1974 rozhodli zformovat nezávislou organizaci. Šigenobu nechtěla s PFLP úplně přerhat vazby, a proto s organizací jednala o pokračující spolupráci, nicméně si přála zajistit finanční prostředky jinak než od PFLP a po skupině také požadovala propuštění členů JRA z přímé spolupráce s militantní sekcí PFLP, Outside Work (Steinhoff 2015: 18-19).

Po útoku na francouzskou ambasádu v Haagu v roce 1974, který byl ještě zorganizován společně s PFLP, vydala skupina prohlášení pod novým jménem, ve kterém oznámila vznik nové nezávislé organizace a také budoucí orientaci a taktiku JRA. V dokumentu se skupina zavázala k osvobození všech členů, kteří byli zatčeni, a to kdekoli na světě, což JRA chápala nejen jako jejich novou taktiku, ale také jako nezbytnou součást revoluční morálky. V dalších dokumentech, které JRA zveřejnila, se definovala jako organizace v čelní linii, která jménem světového proletariátu usiluje o světovou revoluci a dále uvedla, že „spácháním překvapivých útoků za účelem osvobození svých bojovníků odhalí spolupráci mezi imperialistickými zeměmi“ (Steinhoff 2015: 19). Hlavním rysem této taktiky mělo být brání rukojmí v třetích zemích, které mělo následně sloužit jako páka k donucení japonské vlády, aby spolupracovala s dalšími mezinárodními aktéry za účelem dosažení cílů skupiny (Steinhoff 2015: 19).

Vážnost těchto prohlášení potvrdila JRA hned při svém dalším teroristickém útoku v Kuala Lumpur z roku 1975. Při tomto útoku vzala skupina více než 50 lidí, včetně amerických a švédských diplomatů, jako rukojmí a díky tomuto kroku donutila japonskou

vládu, aby propustila několik jejich spolubojovníků a členů dalších skupin. V oficiálním prohlášení, které JRA po útoku vydala, skupina kritizovala Japonsko, Spojené státy americké a švédskou vládu a nadále v něm odsoudila sionismus a vzdala čest palestinské věci (Bacon 2018a: 91).

Při analýze obou teroristických útoků a terčů těchto operací je jasně vidět, že ideologie hrála ve výběru velkou roli, nicméně v prvním případě je také podstatné se podívat na ideologii PFLP. Za výběrem cíle z útoku z roku 1972 je jasně vidět ideologické pozadí Lidové fronty pro osvobození Palestiny, které bylo postavené na snaze o spojení arabských národů na základě marxismu-leninismu, palestinském nacionalismu a dále na zničení Izraele jako součásti boje za odstranění západního kapitalismu ze Středního východu (Alexander 2003: 33, 36, Mackenzie Institute 2016). Výběr letiště Lod ležícího na izraelském území není tedy překvapivý a i přesto, že útok spáchali členové Japonské rudé armády, útok byl zorganizován a terč vybrán právě PFLP.

Ačkoliv by se mohlo zdát, že ideologie obou skupin se úplně neprolíná (JRA si přála svržení japonské monarchie a PFLP bojovala za zničení Izraele), identity obou skupin byly postavené alespoň na společném základu. Obě skupiny sdílely ultralevicovou ideologii a obě organizace se vnímaly jako součást mezinárodního revolučního hnutí, které se vymezovalo vůči určitému státu (Japonsko a Izrael), který byl součástí imperialistického mezinárodního řádu. Za účelem jednoznačnějšího skloubení identit obou skupin vydaly obě organizace knihu, která se zabývala vzájemným vztahem mezi JRA a PFLP, a dále natočily propagandistický film, ve kterém byly obě skupiny vykresleny jako propojené na základě společné snahy bojovat proti imperialismu (Bacon 2018b: 363).

Pokud se podíváme na tvrzení PFLP a Okamoto, že jejich skutečným cílem byly bezpečnostní síly a nikoliv turisté, výběr takového terče by korespondoval s výsledky výzkumu od Wrighta, ve kterém tvrdí, že ultralevicové a nacionalistické skupiny si nejčastěji vybírají ze terčů právě bezpečnostní složky. Pravděpodobným důvodem pro zaměření se na tento druh terče, a nikoliv na civilisty může být u ultralevicových a separatistických organizací fakt, že si nepřejí znepřátelit tu skupinu lidí, u kterých hledají podporu jejich věci. V případě ultralevicových skupin, které usilují o světovou revoluci, se tak může jednat o většinu světové populace, která by měla povstat proti utlačující třídě. Nicméně i přesto, že tato operace pravděpodobně nezasáhla původně plánované cíle, byla PFLP schopna ospravedlnit útok na civilisty a to prohlášením, že kdokoli vstoupí na území Izraele automaticky tímto krokem uznává existenci tohoto státu a je tedy nepřítelem obou skupin.

Dalším důvodem pro vybrání si právě mezinárodního letiště může být snaha o mediální pokrytí, které je v případě hrozby nebo provedení útoku velmi intenzivní, což umožňuje teroristům oslovení a prezentaci věci, za kterou bojují, co největšímu počtu lidí. Jelikož útok na letišti Lod byl prvním svého druhu, a ještě byl spáchán dvěma skupinami z odlišných zemích, bylo mediální pokrytí o to rozsáhlejší (Braver 2016). Dále může být mezinárodní letiště vnímáno jako symbol západního světa, konkrétně jako „rozšíření západní kultury, která je založena na společných jmenovatelných kapitalismu a výměně komodit“ (Eriksen, Døving 1992).

Zanalyzovat cíl druhého zkoumaného teroristického útoku JRA není nijak složité, jelikož přesně koresponduje s jejich prohlášením o změně taktiky a cílů z roku 1974. V tomto dokumentu prohlásila skupina, že bude páchat teroristické útoky v třetích zemích (v tomto případě se jednalo o Malajsiu), její hlavní taktikou bude braní rukojmí (v Kuala Lumpur se jednalo o 53 rukojmí) a tímto donutí japonskou vládu k dosažení svých cílů, což v tomto případě bylo propuštění svých spolubojovníků. Jako terč útoku si při této operaci vybrala skupina americké a švédské velvyslanectví, což odpovídá jejich ultralevicovému ideologickému ukotvení, jelikož skupina vnímala tyto dva státy jako součást kapitalistického světového řádu.

Dalším důvodem pro útok na budovu, ve které sídlila švédská ambasáda, byl fakt, že v ten stejný rok deportovalo Švédsko dva aktivisty, kteří měli vazby na Japonskou rudou armádu a údajně plánovali útok na libyjskou ambasádu ve Stockholmu, a dále dva přímé členy JRA, kteří měli v plánu zaútočit na japonské cíle v Západním Německu (Haberfeld, Kind, Lieberman 2009: 83-84). V ten samý rok byl ve Švédsku zatčen a následně deportován do Japonska i Džun Nišikawa, který byl jedním z útočníků na francouzskou ambasádu v Haagu, a který byl v rámci vyjednávání JRA s japonskou vládou během útoku v Kuala Lumpur propuštěn (Steinhoff 2016: 178-179). Samotní členové JRA při útoku prohlásili, že „švédské úřady zachytily a předaly naše spolubojovníky z Japonské rudé armády... Navzdory naší žádosti o osvobození našich soudruhů je odevzdaly japonskému nepříteli“ (Farrell 1990: 165).

Ambasády obecně jsou vnímány jako symboly států, na které teroristé útočí, a úspěšný útok na tento obtížný cíl může získat větší prestiž u potenciálních stoupenců či sponzorů. Dále teroristické operace zamířené proti tomuto cíli jsou v médiích rozsáhlé pokrývány, což může opět získat skupině větší publikum a rozšířit jejich věc mezi více lidí.

3.4 Kvalita vedení

Jako vůdce Japonské rudé armády byla tradičně označována Fusako Šigenobu, která se k Frakci rudé armády vedené Šiomim Takajou přidala při jejím večerním studiu na univerzitě Meidži a zůstala v jedné z vedoucích pozic i po zatčení Takaji. Šigenobu se brzy dostala do čela organizování podpůrných demonstrací, a jelikož měla díky své administrativní práci v továrně na výrobu sójových omáček Kikkoman větší představu o reálném světě mimo univerzitu než ostatní studenti, také pro skupinu sháněla finanční prostředky a sponzory. Později začala působit v sekci RAF, která se zaměřovala na vytvoření mezinárodních vazeb pro skupinu a z tohoto důvodu odjela v roce 1971 i přes počáteční nesouhlas vůdce RAF Tcunea Moriho do Libanonu, kde vytvořila kontakty s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny. Do Libanonu odjela společně se svým manželem Takešim Okudairou, kterého si vzala za účelem snazšího získání pasu po změně jména (Steinhoff 1996: 312-314).

Nicméně i přes úspěch Šigenobu v organizování, získávání prostředků a propagování jak Frakce rudé armády, tak JRA, není úplně jasné, jakou roli v Japonské rudé armádě a v jejich vojenských operacích hrála. Po příjezdu do Libanonu začala pracovat v PR sekci PFLP, kde se soustředila na psaní článků jak pro japonské, tak arabské publikum, pohybovala se v úzkém kruhu japonských podnikatelů a novinářů a v případě potřeby vydávala prohlášení skupiny (Steinhoff 1996: 314). Andrews tvrdí, že ačkoliv „byla jednoznačně mluvčím a veřejným vizionářem, její role nejvyššího organizátora a vojenského velitele byla pravděpodobně mediální a policejní mýtus, který přijala hlavně z užitečných důvodů“ (2016: 199). Sama Šigenobu se nikdy nezúčastnila žádných operací JRA a PFLP, a údajně ani jejich plánování, což potvrdil i jeden z jejich spolubojovníků, a zřejmě nebyla ani ostatními členy vnímána jako vůdce skupiny, i přesto, že se mezi členy těšila velkému respektu (Andrews 2016: 216).

I přesto byla při soudním jednání v Japonsku odsouzena za pokus o vraždu za zapojení se do teroristického útoku JRA z roku 1974, a to i navzdory silným důkazům, že se na přípravě či provedení operace nepodílela a že byla v době útoku v Libyi. Nicméně jelikož byla Šigenobu dále obviněna pouze z padělání pasů, japonské úřady ji obvinily i z pokusu o vraždu (na základě toho, že při útoku na francouzské velvyslanectví byla použita zbraň), což byl jediný způsob, jak ji odsoudit za těžký zločin (Zwerman, Steinhoff 2012: 78, Steinhoff 2016: 179). Její role ve výběru terčů útoků byla tedy minimální, zdali vůbec nějaká.

Člověk, který měl s velkou pravděpodobností alespoň nějaké slovo při výběru terče z masakru 1972, byl Takeši Okudaira, který přijel do Libanonu společně s Šigenobu jako její manžel, který ale ovšem pocházel původně ze skupiny Kjótských partyzánů (Steinhoff 2017: 176). Zatímco Šigenobu byla v čele PR sekce, Okudaira působil jako vůdce vojenské sekce a jako velitel japonských nováčků, kteří se později přidali k JRA a podstoupili trénink ve výcvikových táborech PFLP (Bacon 2018b: 364). Steinhoff uvádí, že jak Šigenobu, tak Okudaira, byli spoluzakladatelé skupiny a až do jeho smrti působili oba dva jako vůdci organizace (1989: 724, 737). Je pravděpodobné, že kdyby Okudaira nezemřel při útoku na letišti Lod, zřejmě by dále působil jako vůdce vojenské části JRA a potenciálně i jako její veřejný vůdce (Andrews 2016: 206).

Okudaira se tedy podílel na plánování útoku z roku 1972, nicméně není jasné, jakou měrou, a o samotném Okudairovi a jeho životě toho je známo velmi málo. Hlavní slovo při výběru terče měl každopádně Wadie Haddad, vůdce vojenské sekce PFLP Outside Work, kde působil i Okudaira. Wadie Haddad zastával klíčovou roli ve vedení PFLP už od roku 1967, kdy se organizace zformovala, a kromě organizace teroristických útoků mimo Palestinu se podílel i na získávání financí (Popular Front for the Liberation of Palestine 2014). S organizováním teroristických operací měl Haddad velké zkušenosti, stál například za únosem letadla izraelské národního leteckého dopravce El Al z července 1968 nebo za únosem čtyř letadel, které PFLP uskutečnila v září 1970 (Anderson 1978).

3.5 Členská základna a její kvalita

Japonská rudá armáda nebyla nijak velká organizace, co se týče počtu jejích členů. Ačkoliv byla JRA dlouho vnímána jako mezinárodní odnož Frakce rudé armády, a tedy součást této skupiny, i přesto se však JRA po založení základny v Libanonu skládala pouze ze dvou členů, a to z Fusako Šigenobu a Takešihho Okudairy. Před útokem na letiště Lod bylo dle údajů Steinhoff v Bejrútu pouze 8 členů, a to již výše zmínění Okudaira a Šigenobu, dále Okamoto a Jasuda, kteří byli součástí útoku v Tel Avivu, a 4 další Japonci (Steinhoff 1976: 837), z nichž jeden z nich byl Osamu Maruoka, který se zúčastnil několika operací JRA, včetně útoku na americké a švédské velvyslanectví v Kuala Lumpur, a který se měl původně podílet na útoku z roku 1972 (Farrell 1990: 149, Andrews 2016: 204). I přes takto malý počet členů byla nicméně JRA schopna provést náročný útok na letiště, což bylo především dáno spojenectvím s PFLP, které jim umožnilo zaměřit se na složitější cíle. Členská základna Lidové fronty pro osvobození Palestiny se pohybovala zhruba mezi 800 až 1000 členy (Sabasteanski 2005: 191, United States Department of Defense 1988: 24), což například umožnilo organizaci vyzkoušet

dva dny před útokem v Tel Avivu detektory na letišti, aby zjistili, zda budou útočníci schopni pronést zbraně do letadla (O'Ballance 1979: 152).

Po útoku na letiště Lod začali do Libanonu přijíždět další zájemci o trénink ve výcvikových střediscích PFLP, kteří se přidali k JRA. Po ukončení tréninku a získání potřebných schopností je nicméně Šigenobu často posílala do jiných buněk JRA (O'Ballance 1979: 155). Po získání větší nezávislosti na PFLP a přesunutí hlavního sídla do Evropy, a před útokem v Malajsii měla organizace zhruba 30 až 50 oddaných členů, z nichž mnoho prošlo výcvikem v táborech PFLP (Andrews 2016: 207-208, O'Ballance 1979: 160, Steinhoff 1989: 733). Některé zdroje tvrdí, že tvrdé jádro Japonské rudé armády tvořilo zhruba 20 až 25 členů a dále měla organizace okolo 100 sympatizantů v Japonsku (United States Department of Defense 1988: 118). Další publikace uvádí, že počet členů se pohyboval mezi 30 až 40 (Sabasteanski 2005: 180).

Díky spojení s PFLP byla JRA schopna získat vojenský trénink pro své členy. Ten postoupili všichni tři útočníci, kteří byly součástí útoku na letiště Lod. V dubnu 1972, kdy do Libanonu přijel i Okamoto, byli všichni tři každé ráno odvezeni z Bejrútu do tréninkové oblasti PFLP nacházející se v libanonských horách nedaleko Baalbeku a pod vedením instruktora z PFLP zde trénovali střelbu s ostrou municí, vrhání granátů, jak zapálit letadlo s použitím fosforových nábojů a další teroristické techniky (O'Ballance 1979: 152). Celkový výcvik trval sedm týdnů a předcházel mu trénink na zlepšení fyzické kondice a po oznámení plánu útoku pokračovali s tréninkem ještě několik dní. Ačkoliv byl trénink velice intenzivní a individualizovaný, problém byl v tom, že se zaměřoval pouze na samostatné zacházení se zbraněmi a nesoustředil se na výcvik ve skupinovém manévrování a společné koordinaci operace (Steinhoff 1976: 838).

Co se týče útoku na velvyslanectví v Kuala Lumpur, není zřejmé, kdo se na organizování útoku podílel a zda všichni členové podílející se na útoku prošli tréninkovými středisky PFLP. Vzhledem ke stylu organizace, který byl založený spíše na stylu rozhodování v japonských korporacích než na hierarchickém uspořádání, je možné, že se na plánování operace podíleli všichni členové. Styl plánování, který byl ze začátku využíván ve Frakci rudé armády a následně i v JRA, se zakládal na třech hlavních aspektech: použití autonomních skupin, které plánovaly a prováděly jednotlivé úkoly, využívání systematických postupů pro maximalizaci poučení se z minulých chyb a velký důraz na detail při plánování operací (Steinhoff 1989: 730-731, 736).

Osamu Maruoka, který se po roce 1976 stal hlavním vůdcem vojenské sekce JRA (Andrews 2016: 216) a který byl součástí teroristického útoku z roku 1974, bez pochyby tréninkovým procesem PFLP prošel. U dalších čtyř členů skupiny tato informace není

známa, nicméně tři další členové, Haruo Wako, Džunzo Okudaira a Jamada Jošiaki se zúčastnili předchozích operací JRA, které byly zorganizované ještě ve spolupráci s PFLP, proto je pravděpodobné, že určitý vojenský trénink také podstoupili. Kromě výcviku byli také jednotliví členové hluboce oddáni svému přesvědčení a věci, za kterou JRA bojovala. Džun Nišikawa například po svém příjezdu do Libanonu v roce 1973 při jedné ceremonii prohlásil, že je pro splnění cílů JRA „absolutně odhodlaný zemřít“ (Farrell 1990: 161).

3.6 Dostupnost zbraní

Jedním z důvodů, proč se Frakce rudé armády rozhodla založit mezinárodní základnu mimo Japonsko byl fakt, že vybraná taktika skupiny zahrnovala zbraně, které bylo velice obtížné až nemožné v Japonsku sehnat (Bacon 2018b: 361). Během pouličních demonstrací se členové RAF spoléhali převážně na boj zblízka, při kterém využívali své schopnosti, které se naučili během výuky juda či kenda. Nicméně čím více se skupina přikláněl k násilné globální revoluci, tím více si potřebovala zajistit potřebné zbraně. Proto s pomocí doma vyrobených bomb a Molotovových koktejlů zaútočili na několik policejních stanic a v roce 1971 dokonce vykradly obchod se zbraněmi (Steinhoff 1976: 832).

Zbraně, které byly využity na letišti Lod, s největší pravděpodobností získala JRA opět od PFLP, která měla v té době mnohem větší logistické možnosti než Japonská rudá armáda. Podle tajných spisů KGB to byla právě tato sovětská tajná služba, která palestinské hnutí zásobovala zbraněmi (Bergman 2016). Při útoku na letišti Lod byly použity české pušky VZ-58 s ráží 7,62 milimetrů a dále u sebe měli teroristé kolem 3 až 12 zásobníků munice s kapacitou 30 nábojů a 2 až 6 ručních granátů (O'Ballance 1979: 153, Farrell 1990: 137, Der Spiegel 1972: 84).

Zbraně nezískávala skupina jenom od PFLP, například při útoku na francouzské velvyslanectví v Haagu, který provedli Haruo Wako, Džunzo Okudaira a Džun Nišikawa, byly použity zbraně získané od venezuelského teroristy na volné noze Carlose, který příležitostně s PFLP spolupracoval. Carlos poskytl JRA pistole a granáty, které získal od německé Frakce rudé armády, která tyto zbraně ukradl z americké vojenské základny v Německu (Farrell 1990: 162). Při útoku na velvyslanectví v Kuala Lumpur byly použity pistole ráže 9 mm, není ovšem známo, kde si skupina zbraně opatřila a ani jejich přesný počet (Huffington Post 2015).

3.7 Finance

Co se týče finančních prostředků, je opět pravděpodobné, že většinu financí získávala JRA alespoň ze začátku opět od PFLP. Dalším možným zdrojem financí, které

JRA mohla ze začátku obdržet, mohla být Frakce rudé armády, jejíž členové jen v roce 1971 získali z bankovních loupeží, které provedli, více než 10 milionů dolarů (Gallagher 2004: 13). Některé zdroje dále uvádí, že možným sponzorem JRA mohla být Libye a určité finanční prostředky mohly být skupině poskytnuty od sympatizantů skupiny v Japonsku (United States Department of Defense 1988: 118). Nicméně od února 1972 začalo být pro skupinu velmi obtížné získávat finanční prostředky a nové rekruty. Hlavním důvodem bylo objevení se informací o operaci Sjedenocené rudé armády, která byla spojena s JAR, při které bylo v lednu až únoru 1971 v rámci „sebereflexe“ zabito 14 členů tohoto hnutí (Farrell 1990: 8-17, 137).

Po útoku na letišti Lod německý deník Der Spiegel uvedl, že celá akce byla financována právě Lidovou frontou pro osvobození Palestiny, a to z peněz, které měla palestinská organizace získat v ten samý rok po únosu letu 649 společnosti Lufthansa, a dále měla PFLP dát z těchto peněz zhruba 40 tisíc německých marek přímo JRA (1972: 84). Celkové výkupné, které bylo dáno palestinské skupině, činilo 5 milionů dolarů, nicméně zhruba tři týdny po únosu George Habash, vůdce Lidové fronty pro osvobození Palestiny, na tiskové konferenci v Bejrútu oznámil, že PFLP neměla s tímto útokem nic společného a žádné peníze tak nedostala (Newton 2002: 175).

Postupně se i PFLP začala dostávat do finančních problémů, a proto se Šigenobu rozhodla přesunout centrálu JRA do Paříže a získat finanční nezávislost na PFLP. V Evropě se chtěla převážně soustředit na únos japonských podnikatelů, kteří se zde nacházeli a následně za jejich propuštění vyžadovat výkupné, díky kterým by skupina byla schopna v budoucnosti financovat své operace (Farrell 1990: 159). Nicméně k organizaci takovýchto akcí potřebovala alespoň minimální prostředky, a proto v červenci 1974 přiletěl do Paříže Jošiaki Jamada, který byl součástí skupiny, který provedla teroristický útok na ropnou rafinerii v Singapuru v lednu 1974. Sebou vezl zfalšované pasy, dokumenty obsahující instrukce ohledně plánů únosu a 10 tisíc dolarů v padělaných bankovkách, nicméně po přiletu na letiště byl zatčen a k JRA se tak žádná z těchto věcí nedostala (O'Ballance 1979: 160).

Opět není jasné, z jakých zdrojů získala skupina finance na provedení útoku v Kuala Lumpur. Při útoku na francouzské velvyslanectví v Nizozemsku skupina požadovala propuštění několika svých spolubojovníků a dále výkupné 1 milion dolarů za propuštění rukojmí, které držela na ambasádě (Gallagher 2004: 39). Po vyjednávání s francouzskou a nizozemskou vládou se nakonec všechny strany shodly na vyplacení částky 30 tisíc dolarů od francouzské vlády, které by skupině poskytly potřebné peníze pro vykonání dalších operací. Nicméně po přistání v Sýrii přikázala syrská vláda členům

JRA, aby výkupné vrátily Francouzům, jinak jim neposkytnou záruku bezpečné cesty. Následně byly tedy peníze vráceny a JRA se tak ocitla bez peněz (O'Ballance 1979: 161-162).

4. Óm šinrikjó

Óm šinrikjó, v českém překladu Nejvyšší pravda, bylo japonské mileniární náboženské hnutí, které v 80. letech 20. století založil Čizuo Macumoto, který byl spíše známý pod jménem Šóko Asahara (Box, McCormack 2004: 93-94). Toto hnutí bývá někdy označováno jako „první nestátní aktér využívající násilí, který měl prostředky, schopnosti, úmysly a finanční prostředky k rozvoji a nasazení sofistikované zbraně hromadného ničení“ (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 36). Skupina původně vznikla jako organizace nabízející hodiny jógy a meditace, nicméně později se zradikalizovala, a stala se teroristickou skupinou nejznámější pro útok v tokijském metru z roku 1995, při kterém útočníci použili chemickou zbraň sarin (Parachini 2005: 11).

Několik týdnů po tomto teroristickém útoku byl Asahara a několik dalších členů Óm šinrikjó zatčeno, nicméně skupina působila i pronásledujícím odlivu členů v omezené míře dále. Postupně začali převážně mladší členové hnutí oživovat a na tiskové konferenci v lednu 2000 oznámil zástupce Óm šinrikjó, že se skupina přejmenovala na Aleph a uvedl, že skupina přiznává, že se hnutí a Asahara podílely na trestné činnosti, a nabídl omluvu všem obětem a jejich rodinným příslušníkům (Jones, Libicki 2008: 58). Nicméně mezi členy Aleph nedošlo ke shodě ohledně role Asahary jako spirituálního vůdce hnutí a v roce 2004 se tak vytvořila menší skupina, která trvala na naprostém odproštění se od Asahary. S tím většina členů nesouhlasila, a tak v březnu 2007 založila tato skupinka asi o dvě stě členech novou organizaci Hikari no Wa (v českém překladu Kruh světla), v jejímž čele stál Džójú Fumihiro a která se Asahary úplně zřekla (Baffelli 2012: 34-35). Asahara a dalších 12 členů hnutí bylo v červenci 2018 za účast na teroristických zločinech popraveno (Gunaratna 2018: 1).

4.1 Okolnosti vzniku a historie

Osmdesátá léta dvacátého století byla v Japonsku spojena s růstem ekonomiky, ale na druhé straně i s hlubokou transformací hodnot a ambicí některých členů japonské společnosti. Nejenže kapitalistické uspořádání společnosti přinášelo prosperitu, pro mnoho lidí také znamenalo atomizaci společnosti a vzájemné odcizení. Spousta mladých jedinců byla frustrována tlakem, který na ně byl vyvíjen, a také nesouhlasila s hodnotami pokroku a racionalismu, které ve velké míře definovaly svět jejich rodičů. Dále měli často pocity selhání a uzavření a toužili po větším duchovním naplněním a nalezení smyslu života (Box, McCormack 2004: 93).

Mnoho z nich se tak obrátilo na tzv. nová nová náboženství (v japonském originále šinšinšukjo), která se v Japonsku začala objevovat v sedmdesátých letech dvacátého

století a která byla přitažlivá hlavně pro finančně zabezpečené jedince, jejichž požadavky nebyly úleva od chudoby a utrpení, jak tomu tradičně u náboženství bývalo, ale kteří hledali odpovědi na otázky o významu života (Metraux 1995: 1141). Na tato nová hnutí se tak obracela mladší, dobře vzdělaná populace z městských oblastí, která silně vystupovala proti modernímu vědeckému racionalismu, který tvoří základ japonského pracovního a vzdělávacího systému, a proti etice, která klade velký důraz na kariéru a ekonomický úspěch, ale nikoliv na duchovní hodnoty (Reader 2000: 47).

Jedním z těchto nových nových náboženství bylo i hnutí Óm šinrikjó, jehož předchůdcem byla škola jógy a meditace, kterou Asahara založil v únoru 1984 pod názvem Aum Inc. (Danzig et al. 2012: 9). Tato škola měla centrum v tokijské čtvrti Šibuja a po jejím založení ji navštěvovalo zhruba 15 členů (Reader 2000: 62, Parachini 2005: 12, Metraux 1995: 1147). Zlom, který vedl Asaharu k založení náboženského hnutí přišel v prvních dvou měsících roku 1986, kdy odcestoval do Indie, a kde se údajně setkal s mudrci, kteří prorokovali, že svět míří do záhuby. Zároveň mu sdělili, že mu nejsou schopni poskytnout vhodné duchovní vedení k odvrácení katastrofy, a tak se Asahara rozhodl využít své vlastní asketické techniky, které by mu pomohly k záchraně světa (Danzig et al. 2012: 10). Po návratu do Japonska pak na základě této zkušenosti založil formální náboženské hnutí, které se skládalo zhruba z 35 členů a které neslo název Óm šinsen no kai, neboli Óm společnost horských poustevníků. Tato skupina začala postupně vydávat knihy, ve kterých Asahara vysvětloval své učení a také začala skupovat pozemky, na kterých měla vzniknout centra pro budoucí komuny (Reader 2000: 62).

V červenci 1987 přejmenoval hnutí na Óm šinrikjó a v té stejné době se zřekl svého jména Čizuo Macumoto a přejmenoval se na Šóko Asaharu (Danzig et al. 2012: 10). Organizace začala postupně získávat další členy a někteří z nich se rozhodli úplně oddat hnutí a zpretrhat veškeré vazby s okolním světem. O dva roky později od přejmenování, v lednu 1989 požádala Óm šinrikjó prefekturu Tokio o přidělení statusu náboženské organizace na základě zákona o náboženských korporacích (Danzig et al. 2012: 15). Tento zákon poskytoval náboženským organizacím obrovské daňové úlevy a de facto imunitu vůči téměř jakémukoliv úřednímu dohledu či stíhání. Příslušné orgány neměly povolené vyšetřovat cokoli související s náboženskou činností organizace, a to i takové aktivity, které jsou normálně považovány za ziskové (Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995).

Aby organizace tento status získala, musela splnit tři podmínky, kterými byly minimálně tříletá existence, vlastnictví vlastních zařízení a dále musela prokázat, že se chová tolerantně, dodržuje zákon a umožňuje členům a potenciálním zájemcům svobodně

opustit organizaci či přidat se k ní. Nicméně už v té době se objevovaly protestní hlasy proti organizaci, a to převážně ze strany rodičů nezletilých členů, kteří se k Óm šinrikjó přidali, zpřetrhali vazby se svými rodinami a často odkázali veškerý svůj majetek organizaci. I kvůli tomu Óm šinrikjó původně vytoužený status nedostala (Danzig et al. 2012: 15).

Důsledkem tohoto kroku spustila skupina obrovskou kampaň proti změně rozsudku, která zahrnovala stávkování před agenturou, která o žádosti rozhodovala, posílání protestních dopisů, nahánění úředníků, agresivní lobování u místních politiků, aby vyvíjeli tlak na tokijské úředníky ohledně schválení žádosti a také vyhrožovali soudním procesem tokijskému guvernérovi. Pod tímto tlakem nakonec úřady své rozhodnutí změnily a v srpnu 1989 Óm šinrikjó získala status náboženské organizace (Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995, Danzig et al. 2012: 15).

Velkým zlomem pro organizaci byl neúspěch ve volbách do dolní komory japonského Parlamentu v únoru 1990. Za účelem rozšíření členské základny zformoval Asahara politickou stranu Šinrito (Nejvyšší pravda) na jejíž kandidátce bylo kromě vůdce organizace dalších 24 členů (Griset, Mahan 2002: 233-234). Jejich snaha získat hlasy japonských obyvatel se ovšem mihla účinkem, a to především kvůli kampani, která zahrnovala organizaci pochodů, při kterých byli kandidáti oblečeni do bílé barvy, nosili sloní masky reprezentující hinduistického boha Ganěšu, zpívaly náboženské písně nebo vyvolávaly Asaharovo jméno a varovali před nadcházející apokalypsou. Zároveň byli na kandidátce napsáni pod „svatými jmény“, které pocházely ze sanskrtu a které jim byly přiděleny Asaharou (Box, McCormick 2004: 102).

Během kampaně nicméně hnutí čelilo několika problémům jako například vydáním sedmi článků v říjnu 1989 v novinách Sunday Mainichi, které veřejnost informovaly o negativních stránkách organizace, které zahrnovaly rozbíjení rodin, bizarní obřady a vykořisťování členů. Dále se proti rozhodnutí vstoupit do politiky postavilo velké množství řadových členů, kteří vstoupili do Óm šinrikjó právě za účelem uniknutí ze společnosti. Asahara nicméně zdůvodnil toto rozhodnutí tím, že už nezbývá mnoho času před příchodem Armagedonu a za účelem jeho odvrácení je nezbytné vybudovat politickou základnu, díky které by organizace získala více členů (Danzig et al. 2012: 15).

Nicméně i přes obrovskou investici peněz do kampaně byl volební výsledek pro Óm šinrikjó naprostým selháním. Sám Asahara dostal z celkových zhruba 500 000 hlasů pouze 1 783. Nejenže to bylo mnohem menší číslo než počet jeho celkových stoupenců, ale navíc ho v počtu získaných hlasů předčil další kandidát Šinrito Džozu Fumihiro

(Reader 2000: 154-155, Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995). Vůdci Óm šinrikjó tak nepomohl ani fakt, že několik členů jeho organizace zfalšovalo své trvalé bydliště, aby mohli volit v distriktu, ve kterém Asahara kandidoval (Griset, Mahan 2002: 234).

Asahara, který byl výsledkem šokován, obvinil ze svého neúspěchu japonskou vládu, kterou nařkl ze záměrné manipulace voleb a jejich výsledku (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 36). Tento neúspěch měl velký vliv na přesunutí se k násilí jako prostředku k získání a udržení moci a k eskalaci jeho prorocství o smrti a Armagedonu (Reader 2000: 158). Postupná radikalizace jak Asahary, tak ostatních členů vedla k několika útokům proti těm, kteří nesouhlasili s učením či praktikami skupiny, a nakonec vyústila v útok sarinem v tokijském metru v roce 1995 (Gunaratna 2018: 3).

4.2. Teroristické útoky

Tato kapitola se soustředí na dva teroristické útoky, které Óm šinrikjó spáchala a které budou následně dopodrobna rozebrány v následujících kapitolách. Jedná se o vraždu rodiny Sakamoto, kterou skupina spáchala na podzim 1989 a dále o nejznámější teroristický útok organizace z března 1995, kdy byla na třech linkách tokijského metra vypuštěna toxická látka sarin (Reader 2000: 8, 150).

4.2.1 Útok na rodinu Sakamoto

První útok, při kterém Óm šinrikjó chtěla umlčet osobu mimo vlastní řady, se odehrál 4. listopadu 1989 v ranních hodinách a primárním cílem tohoto útoku byl právník Cucumi Sakamoto pocházející z Jokohamy (The Japan Times 2000). Prvním impulzem, který nakonec vyústil ve vraždu Sakamoty a jeho rodiny, bylo vydání již zmíněných článků v Sunday Mainichi, které vrhaly negativní světlo na skupinu a na jejichž základě se redakci novin ozvalo několik stovek rodin, jejichž děti a další rodinní příslušníci se stali členy Óm šinrikjó. Tito lidé nakonec vytvořili protestní skupinu Společnost obětí Óm šinrikjó a najali si právě Sakamotu, který se zaměřoval na občanské právo, aby hnutí reprezentoval (Danzig et al. 2012: 15).

Sakamoto se pustil do vyšetřování skupiny a postupně objevil několik případů podvodu a začal organizaci veřejně kritizovat. V reakci na tyto události začali členové Óm šinrikjó rozhazovat letáky poblíž jeho domova, ve kterých ho obviňovali z náboženského pronásledování. Sakamoto chtěl veškeré záležitosti prodiskutovat přímo se samotnou organizací a proto 31. října 1989 zorganizoval setkání, při kterém Óm šinrikjó zastupoval její hlavní právník Aojama Jošinobu. Ten nicméně během schůzky odmítl veškeré argumenty Sakamoty a jeho otázky, a opět ho obvinil z útoku na

náboženskou svobodu organizace. Sakamoto následně ukončil schůzku oznámením, že se chystá jít se svými obviněními na veřejnost (Reader 2000: 149).

Aojama si byl jako právník dobře vědom, jaké škody by tento krok mohl způsobit, jelikož status Óm šinrikjó jako náboženské organizace byl v té době ve zkušební době a v případě podání návrhu na trestní stíhání by jim byl okamžitě odebrán (Forensic Outreach 2017). Asahara tedy nařídil několika členům, aby Sakamota zavraždili. Tohoto útoku se zúčastnilo celkem šest členů Óm šinrikjó, kterými byli Hideo Murai, Kijohide Hajakawa, Kazuaki Okasaki, Tomomicu Niimi, Tomomasa Nakagawa a Satoru Hašimoto. První čtyři zmínění se již dříve podíleli na první vraždě Óm šinrikjó, při které byl zabit jeden člen hnutí, který chtěl skupinu opustit (Danzig et al. 2012: 14, 16).

Skupina plánovala, že 3. listopadu počká na Sakamotu na nádraží v Jokohamě, kam se vracel z práce, zaveze ho do svého auta, kde mu injekcí vstříkne do těla smrtící látku a následně jeho tělo zaveze na pozemek organizace, kde ho spálí. Nicméně tento plán skupině nevyšel, jelikož po několika hodinách zjistili, že je státní svátek a Sakamoto tak bude se svou rodinou doma. Jelikož už operaci nechtěli odkládat, rozhodli se následující den okolo třetí ráno vtrhnout do jejich bytu (Forensich Outreach 2017).

Útočníci plánovali, že zabijí pouze Sakamotu, a to právě vstříknutím chloridu draselného a jeho smrt chtěli naaranžovat jako přirozené úmrtí. Nicméně při vloupání do domu udělali takový nepořádek, že tento plán nebyl nadále možný, a jelikož se báli případného odhalení, rozhodli se zabít i Sakamotovu manželku Satoko a jejich čtrnácti měsíčního syna Tacuhika (Pollack 1995, Danzig et al. 2012: 16). Po zavraždění všech členů rodiny je útočníci pohřbili v horských oblastech v prefekturách Tojama, Nagano a Niigata a jejich těla byla objevena až v roce 1995 po Okazakiho přiznání (The Japan Times 2000).

4.2.2 Útok sarinem v tokijském metru

Nejznámější teroristický útok Óm šinrikjó, díky kterému se skupina dostala do podvědomí lidí po celém světě, se odehrál 20. března v rámci ranní špičky, tedy zhruba po 8. hodině, před začátkem pracovního dne, který začíná v 8:30 (Tucker 1996: 167). Okolo tři čtvrtě na osm nastoupilo pět členů organizace do různých vlaků tokijského metra na linkách Marunóči, Čijoda a Hibija, které se měly střetnout ve stanici Kasumigaseki, nacházející se v tokijské vládní čtvrti (Jones, Libicki 2008: 45). V této čtvrti sídlí japonský Parlament, dále několik ministerstev, centrála tokijské policie a Národní policejní agentura (Reader 2000: 22). Útok byl naplánovaný tak, že vlaky, ve

kterých jednotliví útočníci byli, měly dorazit do stanice v rozmezí 4 minut, konkrétně mezi 8:09 a 8:13 (Tucker 1996: 172).

První z útočnicků, který vypustil sarin na lince Čijoda, byl lékař Ikuo Hajaši, který v 7:48 nastoupil do vlaku směřujícího do tokijského předměstí Jojogi-Uehara. Celkově měl Hajaši dva balíky se sarinem, které chtěl ve stanici Šin-Očanomizu propíchnout deštníkem s naostřeným koncem. Nicméně ve výsledku se mu podařilo propíchnout jen jeden ze sáčků a druhý zůstal nedotčený. Po vykonání své části vystoupil ve stanici, kde na něj čekal Tomomicu Ními, který ho měl odvézt zpět do centrály Óm šinrikjó (Murakami 2003: 9-11).

Na lince Marunóči útočil Keniči Hirose, který vstoupil do vlaku směřujícím do stanice Ogikubo a ve stanici Očanomizu propíchl pouze jeden sáček se sarinem, který okamžitě vytekl na podlahu. Předtím, než se dveře vlaku zavřely, Hirose z vagonu vystoupil a přesunul se mimo stanici, kde na něj v autě čekal Koiči Kitamura. Na stejné lince, akorát v opačném směru do Ikebukura, měl za úkol vypustit chemickou látku i Masato Jokojama. Ten tak učinil ve stanici Jotsuja, nicméně se mu podařilo propíchnout jen jeden sáček a druhý zůstal opět nedotčený. Jokojama spolupracoval s Kijotakou Tonozakim, který ho měl odvézt zpět do zařízení skupiny (Murakami 2003: 52-54, 91-92).

Týmy, které zaútočily na lince Hibija, se skládaly z Toru Tojody (útočník), Katsuji Takahašiho (řidič), Jasuo Hajaši (útočník) a Šigeo Sugimoto (řidič). Tojoda byl instruován, aby nastoupil v 7:59 do vlaku, jehož poslední zastávkou byl Tobu-Dóbucu-Kóen a ve stanici Ebisu úspěšně propíchl všechny sáčky se sarinem, které u sebe měl. Následně vystoupil z vlaku a před stanicí se potkal Takahašim. Hajaši měl v 7:43 nastoupit do vlaku, který směřoval do Naka-Meguro. Když souprava dorazila do stanice Akihabara, Hajašimu se podařilo vypustit sarin ze všech tří sáčků, které u sebe měl (Murakami 2003: 102-104, 125-127).

Celkem měli tedy útočníci 11 sáčků se sarinem, z nichž se teroristům podařilo úspěšně propíchnout 8 z nich a policie později našla 3 další sáčky nedočtené (Danzig et al. 2012: 34). Dohromady uniklo ze sáčků necelých 5 litrů látky (Monterey Institute of International Studies 2001: 5). Při útoku zemřelo dohromady 12 osob, 17 dalších bylo kriticky zraněno a vyžadovalo intenzivní péči, 37 mělo těžká zranění a 984 bylo zraněno mírně. Nicméně dalších 4460 osob se dostavilo do nemocnice s údajnými příznaky, které byly ovšem psychogenního původu a tito pacienti tedy žádné fyzické následky neměli. Nicméně dohromady se jednalo o 5511 obětí, které byly určitým způsobem, buď fyzicky, a nebo psychicky, zasaženy (Monterey Institute of International Studies 2001: 1, 5).

Jelikož tokijský nouzový lékařský systém nebyl schopen zareagovat v dostatečné míře na útok, bylo evakuováno jen kolem 500 obětí a ostatní zasažení jedinci se museli do nemocnic dopravit sami (Martin 2006: 211). Obětí však mohlo být daleko více, jelikož sarin, který útočníci použili, měl velice špatnou kvalitu, protože byl vyroben velmi narychlo v malé laboratoři, která organizaci patřila. Některé zdroje také uvádí, že látka byla zředěna organickým rozpouštědlem, aby bylo pro teroristy, kteří neměli žádné ochranné pomůcky, méně nebezpečné se sarinem manipulovat (Tucker 1996: 172).

4.3 Ideologie

Ideologie Óm šinrikjó je celá založena na Asahorově učení a jeho mileniárním vidění světa. Jeho učení vycházelo z různých existujících náboženství a bylo kombinací buddhismu, hinduismu a křesťanství. Sám Asahara například prohlašoval, že je Buddha, také Kristus (posel Boží) či reinkarnace hinduistického boha Šivy, který je označován jako ničitel vesmíru. Jedním z jeho stanovených cílů bylo vytvoření mýtického království Šambala (Gunaratna 2018: 2). Dále bylo hnutí založené na asketismu a kladlo důraz na odchod ze světa a prostý styl života, který měl, společně s odvrácením se od materiálního světa k tomu duchovnímu, vést ke spasení (Reader 2000: 93)

Ačkoliv byla ideologie skupiny založena převážně na buddhismu, také se v ní objevovala směsice východních a západních mystických proudů včetně učení francouzského lékárníka Nostradama, který žil v 16. století a který předpověděl, že v roce 1999 nastane konec světa (Jones, Libicki 2008: 46). V době založení své první školy v roce 1984 byly Asaharovy vize a učení nenásilné, soustředil se převážně na získání moci skrze nenásilné prostředky, konkrétně kázání o osvícení, kterého by mohli lidé dosáhnout skrze praktikování jógy a meditací (Dały, Parachini, Rosenau 2005: 6). Asahara tvrdil, že existuje několik úrovní vědomí, kterých by členové Óm šinrikjó mohli skrze jeho učení dosáhnout, ale pouze on byl jediný, kdo mohl dosáhnout nejvyšší úrovně, kterou byla nirvána (Jones, Libicki 2008: 47).

Víra Óm šinrikjó se také ve velké části zabývala tématem karmy, reinkarnace a dále různými nadpřirozenými schopnostmi včetně jasnovidectví, vidění přes zed' či levitací. Sám Asahara tvrdil, že umí levitovat, což se snažil dokázat fotkami, které se ovšem ukázaly jako podvrh (Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995).

Jedním z hlavních Asaharových témat, kterým se zabýval převážně mezi lety 1984 a 1989 byla jeho víra v to, že byl vybrán na „speciální misi“ v rámci které měl zachránit celý svět, protože on byl jediný, kdo poznal nejvyšší pravdu, která k tomu byla potřebná

(Lutz, Lutz 2004: 81). Dále věřil, že byl vybrán jako posel nadcházející pohromy a také zachránce, který mohl události zabránit, nebo ji využít k přeměně společnosti (Reader 2000: 89). Asahara doufal ve vytvoření čisté a svaté společnosti a katastrofa, kterou předpověděl, byla pro něj nezbytnou součástí procesu očisty světa (Lutz, Lutz 2004: 81).

Možnost příchodu apokalypsy byla v Asaharově učení přítomna už od začátku, nicméně nejdříve kázal, že přežití této osudné události bude možné dosáhnout skrz náboženství (Box, McCormick 2004: 103). Ačkoliv byl Asahara ohledně tohoto pro něj zlomového bodu nejdříve optimistický, mezi roky 1985 a 1988 se Asaharovy vize o budoucnosti postupně přesouvaly k více katastrofálním (Reader 2000: 92). V srpnu 1988 založila Óm šinrikjó komunitu nedaleko Mount Fuji a v této době se i změnilo myšlení Asahary, který už se nesoustředil na záchranu celého lidstva, ale pouze skupiny vyvolených, v tomto případě členů organizace. Jedním z důvodů této změny v myšlení může být fakt, že se řady Óm šinrikjó nerozšiřovaly tak, jak Asahara předpokládal. Tvrdil, že k odvrácení Armagedonu je potřeba alespoň jedno centrum organizace v každé zemi a minimálně 30 000 plně oddaných členů hnutí kteří by Asaharovi v tomto úkolu pomohli, nicméně takových čísel organizace zdaleka v té době nedosahovala (Danzig et al. 2012: 11).

Tato událost, kolem které se soustředila velká část Asaharových myšlenek, měla být jaderná válka, která neměla mít v lidských dějinách obdobu. Asahara tvrdil, že ačkoliv byla druhá světová válka katastrofální, nebyla nic ve srovnání s tím, co popsal jako třetí světovou válku, pro kterou vybral název Armagedon (Jones, Libicki 2008: 46-48). Mělo se jednat o konečný boj mezi dobrem a zlem, který by začal nukleárním útokem Spojených států na Japonsko, při kterém by následně byly použity jaderné, biologické a chemické zbraně (Metraux 1995: 1152, Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 36).

V roce 1989 Asahara publikoval hlavní náboženská pojednání o Armagedonu, která nazval Zničení světa a ve kterých popsal, jak by měla celá událost vypadat. Vycházel přitom z biblické knihy Zjevení Janovo, Nostradamových proroctví a vlastních zjevení. Dle Asahary měl soudný den nastat během roku 1997, nicméně toto datum bylo během působení skupiny několikrát změněno. Například v roce 1993 vydal další knihu, ve které uvedl, že na Japonsko zaútočí aliance v čele s USA a dojde tak k válce mezi západním světem vedeným Spojenými státy a „buddhistickým světem“, a ve výsledku přežije v Japonsku pouze desetina obyvatel. Také zde napsal, že tato událost se odehraje v roce 1996 a bude pokračovat až do ledna 1998 a jediní, kdo tyto události přežijí, budou pouze lidé s „dobrou karmou“ a členové Óm šinrikjó, kteří následně vytvoří nový svět (Jones, Libicki 2008: 47-48, Metraux 1995: 1152).

Většina Asaharových proroctví předpovídá, že ona osudná událost nastane v roce 1997 nebo 1998, nicméně po útoku na tokijské metro zabavila policie dokumenty, které naznačovaly, že Asahara posunul tuto událost už na listopad 1995 (Jones, Libicki 2008: 48). Když například v lednu 1995 bylo částečně zničeno japonské město Kobe kvůli zemětřesení, Asahara interpretoval tuto událost jako počátek soudného dne, a také řekl, že tato přírodní katastrofa mohlo být způsobena americkým „strojem na zemětřesení“ (Box, McCormick 2004: 103). V roce 1989 se Asahara rozhodl, že než aby čekal na příchod Armagedonu a stal se jeho obětí, radši ho sám uspíší. Proto v této době oznámil jednomu ze svých nejvěrnějších členů, že se organizace přetvoří z náboženské na vojenskou. Než k tomuto ovšem došlo, uviděl Asahara možnost získat moc nad japonskou společností skrze volby v roce 1990 a od tohoto plánu upustil. Nicméně uvedl, že v případě, že volby nevyhraje, bude to znamení od Boha, že má pokračovat ve svém plánu zkázy (Danzig et al. 2012: 15).

V tomto období také Óm šinrikjó spáchala útok na Sakamotu a jeho rodinu, který byl vysvětlen tím, že jako právník vystupující proti Óm šinrikjó chtěl zabránit skupině v šíření pravdy a tím, že ho zabili, ho vlastně osvobodili od špatné karmy, kterou by soudním procesem proti organizaci získal a kvůli které by následně skončil v pekle. Óm šinrikjó ho tedy vlastně osvobodila od sebe samého. Podobným způsobem byla i vysvětlena vražda syna Sakamotových, která byla pouze pragmatickým krokem, nicméně musela být vysvětlena tak, aby zapadala do logiky skupiny. Asahara jeho vraždu vysvětloval tak, že to vlastně byl akt spásy. Kdyby ho nechali naživu, vyrůstal by zatížen výchovou svých rodičů, kvůli čemuž by během svého života získal příliš špatné karmy a skončil by tak v pekle (Reader 2000: 150). Také uvedl, že manželku a syna Sakamoty zabitím zachránil od získání špatné karmy, kterou by získali, protože byli spojeni s člověkem, který útočil na nejvyšší pravdu (Reader 2000: 151). Členům, kteří se na vraždě podíleli, oznámil, že udělali rodině laskavost, jelikož jejich duše tak měly možnost narodit se znovu ve „vyšším světě“ (Danzig et al. 2012: 16). Asahara a jeho nejbližší okruh, jehož členové páchali veškeré útoky, věřili, že pro útoky mají „božské ospravedlnění a že smrtí osvobozují zatoulanou duši“ (Parachini 2005: 12, Umbrasas 2018: 38).

Klíčovým momentem pro radikalizaci celé skupiny je nejčastěji považován právě neúspěch ve volbách 1990, po kterém se Asaharovo myšlení a učení stávalo více apokalyptickým. Volební neúspěch jeho politické strany utvrdil Asaharu v přesvědčení, že lidstvo jako celek není hodné spasení (Danzig et al. 2012: 17). Jeho ideologie se změnila z přežití soudného dne k jeho vyvolání, jehož výsledkem měla být právě úplná

apokalypsa (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 36). Asahara se také začal více odcizovat od japonské společnosti a místo její „pouhé“ kontroly ji chtěl zničit. Od této doby začal také nahlížet na japonskou a západní společnost jako na nepřítele a obhajoval násilné kroky k vyvolání Armagedonu (Daly, Parachini, Rosenau 2005: 6, Umbrasas 2018: 38, Griset, Mahan 2002: 234).

Asahara obvinil japonskou vládu z manipulace výsledků a chtěl ji tak, společně s dalšími nepřáteli skupiny včetně USA, odstranit použitím jaderných zbraní (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 36). Také tvrdil, že za volebním neúspěchem Óm šinrikjó bylo mezinárodní spiknutí mezi japonskou vládou, Spojenými státy, Židy a svobodnými zednáři, jehož cílem bylo získání světové nadvlády (Danzig et al. 2012: 17). Za další členy tohoto obřího spiknutí označil v určitých okamžicích také Vatikán, japonskou princeznu Masako, který studovala v USA, nebo Sadaku Ógato, která byla určitou dobu vysokou komisařkou OSN pro uprchlíky (Reader 2000: 189).

Od roku 1993 se v publikacích Óm šinrikjó začalo objevovat více protiamerické rétoriky a Asahara v nich, kromě plánování útoku na Japonsko, obvinil USA z materialismu a internacionalismu, v kterých viděl kořeny všech problémů Japonska (Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995). Asahara navíc už v roce 1994 řekl, že on a ostatní členové Óm šinrikjó jsou od roku 1988 opakovaně terčem chemických útoků ze strany Japonska a USA, při kterých jsou na ně z letadel a helikoptér sprejovány toxické látky včetně sarinu (Jones, Libicki 2008: 48). V lednu 1995 se slovní útoky proti USA a Japonsku ještě zvýšily, když v hlavním měsíčníku Óm šinrikjó vyšlo několik protiamerických a protijaponských článků, ve kterých byly zveřejněny seznamy japonských politiků, vládních činitelů a představitelů konkurenčních náboženských skupin, kteří dle organizace „zaprodali svou duši ďáblu“ (Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995).

Dalším nepřítelem hnutí, který se v jedné publikaci Óm šinrikjó objevil až dva měsíce před útokem v metru v roce 1995, byli Židé, které skupina označila jako „skryté nepřátele“, „globální stínovou vládu“ či „vrahy nespočetného počtu lidí“, kteří chtějí vymýt mozky všem lidem a ovládnout je. Také je obvinila z masových vražd v Kambodži, masakrů v Bosně či genocidy ve Rwandě a uvedla, že Židé plánují spáchat podobné masakry po celém světě za účelem snížení světové populace o tři miliardy do roku 2000 (Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995).

Po útoku sarinem v tokijském metru se věřilo, že útočníci chtěli jednoduše zavraždit co největší počet lidí. Tucker tvrdí, že hlavním cílem útoku bylo zabít co

největší množství vládních úředníků, kteří byli na cestě do práce a kteří vystupovali ve stanici Kasumigaseki, v jejíž těsné blízkosti jsou budovy vlády a dalších ministerstev (1996: 167). Dále uvádí, že Óm šinrikjó nevyužívala teror za účelem vydírání či politického tlaku, ale za účelem nastolení jakéhosi morálního imperativu, který jim dával ospravedlnění k zničení existující sociální struktury. Dalším cílem organizace mohla být snaha zdiskreditovat japonskou vládu poukázáním na její neschopnost včas a dostatečně zareagovat (Tucker 1996: 169).

Nicméně dnes je policie toho názoru, že útok měl hlavně sloužit jako odvedení pozornosti policie od plánované razie v zařízeních Óm šinrikjó, která se měla uskutečnit 22. března (Danzig et al. 2005: 33). Asahara a jeho okruh nejvěrnějších si tak zřejmě mysleli, že útok by mohl narušit policejní vyšetřování, odložit razii a skupině poskytnou čas na to, aby utekli a zničili důkazy ohledně předchozích útoků a vnitřním fungování skupiny (Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995). Také zřejmě předpokládali, že během útoku zemře spousta vládních úředníků a důsledkem toho by bylo pro vládu obtížné vypořádat se s každodenními záležitostmi a také s vyšetřováním organizace (Lutz, Lutz 2004: 81)

Jak rodina Sakamotových, tak lidé, kteří byli 20. března 1995 v metru během útoku, byly zřejmě primárně funkční terče, což znamená, že jejich odstraněním se Óm šinrikjó snažila zneškodnit hrozbu pro organizaci. V případě Sakamoty se jednalo o potenciální soudní proces, který by před volbami v roce 1990 skupinu výrazně poškodil, a navíc by ztratila status náboženské organizace, který měla pouze chvíli a který ji ve zkušební době mohl být odebrán. Podobně tak útok v tokijském metru měl jako hlavní cíl narušení běžných činností institucí, které sídlí ve vládním distriktu blízko stanice Kasumigaseki, kde měla sídlo i japonská policie a Národní policejní agentura. Útok na tokijské metro začal být plánován až dva dny před útokem, poté, co se skupina dozvěděla o plánové razii na zařízení Óm šinrikjó. Nicméně i přes čistě pragmatický důvod byla alespoň vražda Sakamoty a jeho rodiny vysvětlena tím, že jako útočník na nejvyšší pravdu, kterou se Óm šinrikjó snažila šířit mezi ostatní lidi, by Sakamoto i jeho rodina získali špatnou karmu, kvůli by nakonec skončili v pekle. Jejich zabitím je tak skupina osvobodila od krutého osudu.

Když se podíváme na Wrightův výzkum, je opět vidět, že výběr terčů Óm šinrikjó alespoň při útoku v tokijském metru koresponduje s jeho výsledky. Wright tvrdí, že sektářské teroristické organizace si nejčastěji při svých útocích zaměřují právě na civilisty. Ačkoliv některé zdroje tvrdí, že se Óm šinrikjó snažila zabít co největší počet vládních úředníků jdoucích ten den do práce, hlavní strategií skupiny bylo spíše vyvolání

paniky a způsobení chaosu, který by vedl k odložení plánové razie na zařízení skupiny, která se měla odehrát v den útoku. Óm šinrikjó tak určitě počítala s tím, že při útoku zemře velké množství civilistů, kteří nemusí nutně pracovat pro vládu. Nicméně díky svému přesvědčení, že nadcházející Armagedon přežijí pouze osvícení členové Óm šinrikjó, si byl Asahara a ostatní členové schopni zdůvodnit smrt těchto lidí jako jejich záchranu před soudným dnem, který by stejně nepřežili.

Jelikož Wrightovy kategorie jsou poměrně široké (kromě civilistů uvádí politické vedení, bezpečnostní složky a konkurenční teroristy (Wright 2013: 5)), není úplně jasné, kam zařadit vraždu Sakamotovy rodiny. Ačkoliv Sakamotu by na základě žádné definice nešlo popsat jako teroristu, pro skupinu byl velikou konkurencí. Ne kvůli tomu, že by jako jiné náboženské skupiny přebíral hnutí potenciální členy, nicméně organizaci hrozil trestním stíháním, jejímž výsledkem by byl nepochybně odchod některých členů a také by tímto krokem zásadně ohrozil šance a možnosti skupiny na verbování dalších členů a celkové fungování. Pokud bychom tedy souhlasili s touto kategorií, opět by se shodovala s Wrightovým výzkumem, jehož výsledky tvrdí, že na konkurenční teroristy útočí náboženské skupiny hned po civilistech nejčastěji (Wright 2013: 5).

Co se týče politické strategie Óm šinrikjó, spíše se zdá, že sama organizace neměla žádnou politickou agendu nebo vizi nového světa, který by vznikl po světové válce, kterou Asahara předpovídal. Na rozdíl od jiných teroristických skupin se Óm šinrikjó ani k útokům nepřihlásila, protože netoužila po publicitě k propagaci nějakého politického cíle či agendy. Také nikdy nevyjádřila důvod, proč teroristické útoky provedla (Reader 2000: 26).

4.4 Kvalita vedení

Jediným vůdcem a zakladatelem Óm šinrikjó, který určoval veškerou politiku a pravidla skupiny, koordinoval všechny její akce, a byl vnímán jako duchovní guru skupiny, byl Čizuo Macumoto, který je známější pod jménem Šóko Asahara (Lutz, Lutz 2004: 81). Asahara se narodil 2. března 1955 v prefektuře Kumamoto jako čtvrtý ze sedmi dětí a stejně jako jeho starší bratr měl vrozenou oční vadu, která způsobila, že neviděl na jedno oko a na druhé jenom částečně (Box, McCormick 2004: 94, Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995).

V pěti letech byl poslán do speciální školy pro slepé v Kumamotu, kde mu jeho částečný zrak dával výhodu nad ostatními úplně slepými studenty. Často jim pomáhal s úkoly, které nebyli sami schopni zvládnout, na druhou stranu je ale šikanoval, nutil je, aby mu dávali peníze a zastrašoval je, aby ho poslouchali na slovo (Griset, Mahan: 2003:

232). Po dokončení školy se snažil dostat na univerzitu v Kumamotu a studovat zde medicínu, to se mu ovšem nepodařilo (Reader 2000: 45). Začal tedy pracovat jako masér a akupunkturista, ale v roce 1976 byl po jedné hádce obviněn ze způsobení úrazu a dostal pokutu 150 dolarů. Jelikož jeho byznys nesplnil jeho očekávání, rozhodl se v roce 1977 přestěhovat do Tokia. Na přípravném kurzu na přijímací zkoušky na Tokijskou univerzitu potkal Tomoko Išii, která s ním později otěhotněla a v lednu 1978 se vzali proti přáním jejích rodičů (Danzig et al. 2012: 9).

Na Tokijské univerzitě chtěl také studovat medicínu, nicméně opět neuspěl v přijímací zkoušce. Po tomto neúspěchu tak začal studovat akupunkturu a bylinnou medicínu a v prefektuře Čiba si otevřel malý akupunkturní obchod s čínskými bylinnými léky (Metraux 1995: 1146). V tomto období se u něj začal projevovat zájem o náboženství a začal číst náboženské texty. V roce 1981 se přidal k buddhistické sektě Agonšu, která trvala na přísném dodržování buddhistických zásad a pobízela své členy k absolutní oddanosti k hnutí a přerušení veškerého kontaktu s rodinami. V červnu 1982 byl Matsumoto krátce uvězněn a musel zaplatit pokutu 2000 dolarů kvůli porušení zákona o léčích, kosmetice a zdravotnických nástrojích (Danzig et al. 2012: 9). Tato událost v něm zřejmě vyvolala odpor vůči vládním orgánům, který se projevoval i v pozdějších letech (Parachini 2005: 16).

Po tom, co byl Asahara zatčen a obviněn z prodeje falešných léků, obchod zbankrotoval. V únoru 1984 také odešel z Agonšu a založil si vlastní školu jógy. V roce 1985 podnikl Asahara výlet do hor v severním Japonsku, kde dle svých slov „potkal starého muže, který ho varoval před nadcházející apokalypsou a prorokoval, že přeživší budou horší poustevníci“ (Danzig et al. 2012: 10). O rok později cestoval do Indie, kde se mimo jiné setkal s Dalajlámou a po návratu tvrdil, že v himalájských horách dosáhl osvícení. Na tomto základě si po návratu změnil své jméno právě na Šóko Asahara (Griset, Mahan: 2003: 232).

Porážka ve volbách v roce 1990 zřejmě vedla k Asaharově přesvědčení, že skutečnou moc může získat pouze skrz násilnou konfrontaci s vládou. Pokud mu japonští voliči nepomohli získat moc legitimním způsobem, neviděl jinou cestu než ji získat válkou s Japonskem. Když byl malý, Asahara si předpověděl, že se jednou stane premiérem a svých snů o moci se pravděpodobně nikdy nevzdal (Metraux 1995: 1153)

Jak už z tohoto vyplývá, Asahara věřil ve vlastní velkolepost, označoval se za „jediného člověka, který získal nejvyšší pravdu“, přisuzoval si nadpřirozené síly a věřil, že měl speciální misi (Box, McCormick 2004: 94). Po svých stoupencích také požadoval, aby mu před jeho oslovením líbali nohy (Griset, Mahan: 2003: 232). Měl sny a bludy, ve

kterých viděl sám sebe jako duchovního vůdce, který bude po příchodu Armagedonu vládnout světu (Reader 2000: 26).

Asahara byl nicméně i velmi náladový, konfrontační, měl pocity křivdy a často byl agresivní (Box, McCormick 2004: 94). Dále byl velice vznětlivý, měl tendence k násilí a výbuchům hněvu, když věci nebyly po jeho, a nebyl schopen zvládnout jakoukoliv kritiku (Reader 2000: 41). Nicméně většina členů ho popisovala jako na jedné straně velice přísného a krutého, ale na druhé straně také jako laskavého a něžného. Jeho přísnost chápali tak, že byla nezbytná k dosažení lepších výsledků a k prohloubení duchovních schopností. Většina členů toto chování tedy vnímala jako laskavost (Reader 2000: 43). Jednotliví členové ho také popisovali jako velice hrozného a mocného se silnou osobností (Reader 2000: 54), ale většinou z nich byl považován nejen za charismatického, ale i velmi inteligentního člověka, s čímž souhlasilo i několik akademiků, kteří se s ním v letech 1989 a 1990 setkali (Metraux 1995: 1147).

Právě Asaharovo charisma vedlo k jeho monopolu na jakékoliv rozhodování uvnitř skupiny. Byl to právě on, kdo nařídil jak vraždu Sakamoty, tak útok v tokijském metru. Dále odmítal tolerovat jakoukoliv opozici či nesouhlas s jeho názory či akcemi, což vyústilo i ve vraždy několika členů, či jejich pokusy, a také v útoky na ty, kteří zpochybňovali jeho učení. Nicméně fakt, že Asahara nepřijímal žádné kritické názory, měl za následek to, že jeho rozhodnutí byla často uspěchaná, impulzivní a krátkozraká a zahrnovala pouze minimální uvažování o věci či jejich následcích (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 37-38).

Asahara byl zatčen 16. května 1995 a obviněn ze 17 trestných činů, včetně toho, že stál jak za útokem na rodinu Sakamotových, tak za útokem v tokijském metru. Asahara pokaždé odmítl jakoukoliv vinu či zapojení se do útoků a vražd, které skupina spáchala, a tvrdil, že členové Óm šinrikjó vždy jednali samostatně a bez jeho vědomí (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 52) Avšak několik členů skupiny včetně jeho nejbližších spolupracovníků potvrdilo, že právě on stál za výběrem terčů všech útoků Óm šinrikjó (Reader 2000: 25).

4.5 Členská základna a její kvalita

Když Asahara založil svou první školu jógy v roce 1984, členství se pohybovalo pouze kolem patnácti členů. Nicméně s postupnou transformací skupiny a častějším vydáváním Asaharových knih se členská základna Óm šinrikjó začala postupně rozšiřovat. Po získání statusu náboženské organizace v srpnu 1989, pár měsíců před útokem na rodinu Sakamatových, mělo hnutí kolem 4000 členů. O tři roky později se

číslo zvýšilo na 10 000 a při útoku v Tokiu měla skupina kolem 50 000 členů v šesti zemích (Gunaratna 2018: 2, Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995). Mezi 9 000 a 10 000 z nich bylo v Japonsku a zbytek převážně v Rusku, Spojených státech a Německu (Bleek 2011, Sabasteanski 2005: 168).

Uvnitř Óm šinrikjó existovaly dvě skupiny členů. Jedna skupina se skládala z těch, kteří vstoupili do organizace z náboženských a psychologických důvodů a do té druhé, podstatně menší, patřili ti, kteří se úplně zřekli života mimo organizaci a naprosto se oddali Asaharovi. Z přibližně 10 000 japonských členů jich bylo kolem 1100 těmito oddanými členy, jejichž naprostá loajalita a obdiv k Asaharovi způsobily, že byli pro svého vůdce ochotni udělat cokoli. V roce 1994 vytvořil Asahara v rámci organizace vlastní ministerstva, která kopírovala skutečná ministerstva japonské vlády a kterých bylo dohromady 14. Tyto posty byly obsazeny těmi nejvěrnějšími členy organizace, kteří byli ve skupině už několik let a kteří Asaharovi dokázali svou loajalitu tím, že byli ochotni zabít jakékoliv nepřátele skupiny (Parachini 2005: 17-19).

Jedním z problémů ovšem bylo, že ačkoliv nejbližší okruh kolem Asahary sdílel jeho nadšení pro nekonvenční zbraně a měl i několik nápadů k dosažení vlastních apokalyptických cílů, neměli efektivní plány a praktické znalosti pro dosažení svých ambiciózních plánů (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 44). Ačkoliv studovali velké množství knihy, spoléhali se pouze na vlastní znalosti a nikdy nevyhledali jiné odborníky mimo skupinu, což jim znemožnilo poučit se ze svých chyb a najít účinnější řešení (Parachini 2005: 18-19). Některé zdroje také uvádí, že jeho nejbližší si s Asaharou vyměňovali nápady ohledně jednotlivých zbraní a strategií, nicméně konečný výběr zbraně a terče útoků byl vždy na Asaharovi (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 38).

Někteří členi Asaharovy nejvěrnější skupiny po svém zatčení přiznali, že byli osobně znepokojeni jeho rozkazy k provedení útoků, nicméně zároveň věřili v jeho vize a mysleli si, že naplňují vyšší účel (Parachini 2005: 33). Jednotliví členové často očekávali, že někdo jiný ve skupině vznese námitky k určitým akcím, které se jim nezdály morálně správné, a tím tak přesouvali zodpovědnost ze sebe na jiné. Dalším důvodem, proč nikdo z jeho okruhu nejbližších nikdy nevznesl žádné námitky, byla jejich obava z případného potrestání, jelikož Asahara neváhal sáhnout k fyzickému násilí či výhružkám násilí (Parachini 2005: 33, Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 38).

Ve svých snahách o získání zbraní hromadného ničení naverbovala organizace kolem 300 vědců a inženýrů, včetně zaměstnanců z Kurčatovova institutu, hlavního ruského jaderného zařízení, kteří byli přitahováni buď apokalyptickou ideologií skupiny nebo jejich finančními nabídkami (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 41-42). Asahara byl

toho názoru, že techničtí experti ve vlastních řadách umožní skupině vyrobit chemické, biologické a jaderné zbraně (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 44). Přesto byla většina těchto vědců spíše podprůměrných, a přestože absolvovali některé z nejlepších japonských škol, nebyli špičkami ve svých oborech. Óm šinrikjó je lákala především proto, že jim dala další šanci ve svých kariérách, nabídla jim možnost pracovat na vlastních výzkumech v celkem dobře vybavených laboratořích, a navíc jim slíbila i štědrú finanční odměnu (Daly, Parachini, Rosenau 2005: 10).

Mezi členy bylo také pár policistů, a hlavně členů japonských sil sebeobraný (JSS), kteří hráli velkou roli za útokem v tokijském metru. Právě díky nim se Óm šinrikjó dozvěděla o plánovaném útoku policie na zařízení organizace, a proto vypustila sarin v tokijském metru, aby této události zabránila (Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995). Členové JSS hráli také důležitou roli ve vojenském tréninku. Tři bratři, kteří byli členy JSS, měli poskytnout vojenský výcvik a trénink se zbraněmi zhruba 200 členům Óm šinrikjó, kteří trénovali ve skupinkách po 50 lidech. Nicméně tento trénink měl údajně sloužit pouze pro natáčení ve filmu, aby jejich herecké výkony vypadaly realisticky (Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995).

Co se dále týče výcviku jednotlivých členů, Óm šinrikjó se soustředila na dva typy. Prvním z nich byl formální trénink, který organizace hledala převážně u zahraničních subjektů a který měl zahrnovat trénink se zacházením se zbraněmi a jinými technickými věcmi. Óm šinrikjó například získala výcvik od ruských jednotek Specnaz, kde se učili střílet z automatických pušek, nicméně není známo, kolik členů se zúčastnilo a jaký vliv to mělo na jejich operace (Parachini 2005: 25). Dále dva členové organizace podstoupili v říjnu 1993 letový výcvik na Floridě (Gunaratna 2018: 4). Druhý typ tréninku, neformální, který se skládal z opakovaných experimentů, byl prováděn ve vlastních zařízení skupiny a soustředil se na výrobu zbraní, a to i těch konvenčních, ale převážně chemických a biologických. Jelikož ovšem tento trénink probíhal většinou stylem pokus omyl, členi zodpovědní za vývoj zbraní nebyli ve svých snahách příliš úspěšní a navíc jim tento program zabíral hodně času (Parachini 2005: 26).

Útočníci, kteří se zúčastnili vraždy Sakamotovy rodiny, byli všichni součástí nejvěrnějšího Asaharova kruhu. Hajakawa, který se pasoval na roli vůdce celé akce, se přidal k Óm šinrikjó už v roce 1986, v organizaci působil jako ministr stavitelství, jelikož dříve pracoval v přední stavitelské firmě, a v minulosti byl součástí jedné vraždy člena skupiny (stejně jako Murai, Okasaki a Niimi). Murai se přidal k organizaci o rok později než Hajakawa a jeho titul byl ministr vědy a technologií. Vystudoval fyziku a v Óm

šinrikjó se ve velké části podílel na chemickém programu a výrobě chemických látek. Okasaki byl jedním z hlavních poradců Asahary a služebně nejstarší z celé skupiny, ačkoliv nezastával žádnou pozici v jednom z Asaharových ministerstev. Niimi dosáhl jednoho z nejvyšších náboženských titulů v rámci organizace a v hnutí zastával pozici ministra vnitra. Nakagawa byl Asaharův hlavní lékař, jelikož měl lékařské vzdělání, ačkoliv nedokončené. I přesto, že byl v době útoku na Sakamota členem pouze tři měsíce, byl k akci vybrán právě kvůli jeho lékařským zkušenostem. Satoru Hašimoto byl také jedním z hlavních poradců Asahary a zároveň jeho bodyguard, protože byl expert v bojových uměních. Někteří z nich se údajně na operaci těšili, jelikož si mysleli, že díky splnění Asaharových příkazů postoupí výše v organizaci (Danzig et al. 2012: 12-14, 16).

Nicméně teroristé, kteří provedli útok v březnu 1995, už tak vysoká postavení neměli. Jedinou výjimkou byl Ikuo Hajaši, který útočil na lince Čijoda a který v Óm šinrikjó zastával funkci ministra léčení, jelikož byl jedním z předních lékařů v Japonsku. Ačkoliv byl na jednom z nejvyšších postů v organizaci, Asahara mu údajně příliš nevěřil, a právě z toho důvodu mu nařídil, aby se útoku zúčastnil, aby nemohl jednoduše hnutí opustit a prozradit informace o skupině. Hirose, Jokojama i Tojoda vystudovali aplikovanou fyziku na nejprestižnějších univerzitách v Japonsku (konkrétně na Univerzitě Waseda, Tokijské univerzitě a Univerzitě Tókai) a v Óm šinrikjó všichni působili pod Ministerstvem věd a technologií ve skupině zabývající se chemickými zbraněmi. Hirose a Jokojama navíc pracovali na vývoji automatických lehkých zbraní. Poslední útočník, Jasuo Hajaši, působil také na Ministerstvu věd a technologií, kde zastával jednu z nejvyšších pozic a do Óm šinrikjó vstoupil v roce 1988 (Murakami 2003: 9-11, 52-54, 91-92, 102-104, 125-127).

Řadoví členové organizace se teroristických útoků Óm šinrikjó nezúčastnili a neexistuje žádný důkaz o tom, že by o těchto akcích věděli (Metraux 1996: 1154).

4.6 Dostupnost zbraní

Asahara, podobně jako několik dalších klíčových členů organizace, byl fascinován nekonvenčními zbraněmi s vysokým destruktivním potenciálem. Právě jeho až obsese s těmito zbraněmi souvisela se snahou skupiny vyvinout vlastní nukleární, chemické a biologické zbraně, na jejichž výrobu se Óm šinrikjó začala soustředit převážně po neúspěšných volbách v roce 1990 (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 36). Tyto zbraně pak byly široce využívány při jednotlivých teroristických útocích, během kterých skupina několikrát použila biologické zbraně, konkrétně antrax a botulotoxin, a i

chemické zbraně, včetně látky VX, fosgenu, kyanovodíku a sarinu, který byl použit i v tokijském metru (Gunaratna 2018: 1).

Nicméně při útoku na rodinu Sakamoto v roce 1990 byly použity i podstatně primitivnější zbraně. Syn Sakamotových Tacuhiko byl zabit vstříknutím chloridu draselného do jeho těla, látky, která se často používá během poprav odsouzených zločinců (Human Rights Watch 2006). Na jeho rodiče zaútočili členové Óm šinrikjó nejdříve kladivem a Sakamotova manželka byla následně uškrcena. Stejně tak jako jejich synovi, obou dvou byl nakonec do těla vpraven chlorid draselný (Pollack 1995, Kimura 2010: 17).

Rozhodnutí začít vyrábět zbraně hromadného ničení ve vlastních zařízeních přišlo až poté, co se skupina několikrát neúspěšně pokusila zakoupit tyto zbraně v zahraničí (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 38). První pokus o jejich získání proběhl v roce 1988, kdy se Óm šinrikjó pokusila koupit chemickou municí od subjektu, kterého považovala za amerického dodavatele zbraní, nicméně se později ukázalo, že se jednalo o americkou Celní správu. Organizace plánovala od tohoto dodavatele koupit více než 250 tun sarinu (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 40). Jeden z dalších pokusů o získání biologických zbraní v zahraničí se odehrál v roce 1992, kdy Óm šinrikjó vyslala lékařskou misi o čtyřiceti členech do Zairu, kde právě probíhala epidemie eboly (Box, McCormick 2004: 103). Ačkoliv skupina tvrdila, že cílem této mise byla pomoc místním obyvatelům, jejím hlavním motivem bylo získání viru eboly. Dále získávala skupina očkování a patogeny z japonských univerzit nebo je členové kupovali v zahraničí (Gunaratna 2018: 3).

Co se týče jaderného programu a snah o vybudování nukleárních zbraní, Óm šinrikjó nejdříve doufala, že by jim kontakty skupiny s vysoce postavenými ruskými úředníky pomohly se získáním těchto zbraní, a to výměnou za dlouhodobou spolupráci, která by zahrnovala vysoké finanční odměny. Nicméně tento plán nebyl úspěšný, a tak se hnutí snažilo vyrobit jaderné zbraně samo, a to především na území Austrálie, kde skupina koupila pozemky, na kterých se snažila těžít uran. Když se ovšem těžba ukázala jako velice obtížná, skupina se této snahy vzdala a začala se soustředit výhradně na biologický a chemický program (Daly, Parachini, Rosenau 2005: 13).

Skupina začala vyrábět vlastní biologické a chemické zbraně v roce 1990 a v těchto snahách pokračovala až do útoku v tokijském metru v roce 1995. Program na výrobu biologických zbraní započalo hnutí v květnu 1990 výrobou botulotoxinu (Reader 2000: 159) a chemický program byl odstartován v létě téhož roku, kdy se několik členů soustředilo převážně na chlor a VX plyny (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 41). Pro výrobu zbraní hromadného ničení využívala skupina četné firmy, které sama založila.

Pravděpodobně nejznámějšími byly Hasegawa Chemicals a Bell Epoch, skrze které nakoupila přes 200 různých chemikálií od více než 200 různých japonských firem (Smithson 2009: 72). Dále skupina během svého působení vybudovala několik zařízení a továren na výrobu speciálních zbraní a vytvoření chemických zásob (Gunaratna 2018: 3).

Poté, co se výroba biologických zbraní ukázala jako velmi komplikovaná, zaměřila se Óm šinrikjó na zbraně chemické, jelikož se jejich výroba ukázala jako mnohem jednodušší, protože dovednosti požadované k výrobě se daly snadněji naučit a chemikálie dvojího užití bylo jednodušší získat (Parachini 2005: 23). Na podzim roku 1993 dokázali členové odpovědní za chemický program poprvé vyrobit prvních 20 gramů sarinu. Důsledkem toho nařídil Asahara vybudování nového zařízení známého pod názvem Satyan 7, aby se tato látka mohla vyrábět ve větším množství. V budově byly celkem tři laboratoře a pět reaktorů a všechno bylo postaveno ze speciální korozi-vzdorné slitiny, která je ideální pro výrobu chemických zbraní. Po dokončení budovy výroba sarinu výrazně vzrostla a na konci roku 1993 už tak měla skupina celkem 3 kilogramu sarinu s 90% čistotou (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 44).

Některé zdroje tvrdí, že sarin, který byl použit při útoku v Tokiu byl záměrně vyroben v méně čisté formě, aby se členové, kteří na výrobě pracovali, vyhnuli prozrazení a aby byla zajištěna lepší bezpečnost útočníků (Tucker 1996: 72). Nicméně Masami Cučija, který měl za úkol sarin vyrobit, měl na jeho produkci pouhé dva dny, jelikož se o plánované razii skupina dozvěděla 18. března. Cučija během výroby použil nesprávnou organickou bázi, což mělo za následek sníženou čistotu látky, jejímž důsledkem nedošlo k tolika obětem, jako kdyby byl použit úplně čistý sarin (Nehorayoff, Ash, Smith 2016: 46, Danzig et al. 2012: 33).

Je pravděpodobné, že Óm šinrikjó získala vzorec pro syntézu sarinu od ruských zdrojů. Jelikož nikdy nebyly zveřejněny žádné kopie ruských plánů na výrobu této látky, předpokládalo se, někdo z ruských odborníků navštívil zařízení organizace na výrobu sarinu, kde jim vzorec předal, nebo je výrobu naučil. Tato informace by byla pravděpodobná nejen kvůli četným ruským kontaktům, které skupina měla, ale také kvůli faktu, že po analýze zabaveného sarinu, kterou provedly japonské síly sebeobran, se ukázalo, že tato látka byla syntetizována způsobem, který byl jedinečný pro sovětské chemické látky (Parachini 2005: 24).

Ačkoliv se Óm šinrikjó hlavně zaměřovala na výrobu zbraní hromadného ničení, v určitých okamžicích svého působení se soustředila i na získání zbraní konvenčních, a to převážně výbušnin a ručních zbraní (Parachini 2005: 25). Organizace například koupila plány na výrobu sovětských pušek AK-74, které chtěla vyrábět v masovém měřítku. V

zařízeních skupiny bylo po policejní razii objeveno několik hotových pušek a jejích částí, které skupina údajně vyráběla od července 1994 (Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995). V chemických zařízeních Óm šinrikjó bylo dále nalezeno mnoho látek, které mohly sloužit k výrobě výbušnin (Parachini 2005: 25). V roce 1993 také organizace koupila sovětský vrtulník MI-17, který chtěla zřejmě použít k rozptýlení chemických zbraní a o dva roky později členové skupiny zakoupili 200 vojenských nožů a ruské a americké plynové masky (Gunaratna 2018: 3).

4.7 Finance

Óm šinrikjó byla extrémně bohatá organizace. Uvádí se, že v roce 1989 měla organizace celkový majetek kolem 430 milionů dolarů. O pět let později, před útokem v tokijském metru, byl dvojnásobný, tedy kolem 1 miliardy dolarů (Gunaratna 2018: 2, Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995). Jedním důvodem vysvětlujícím, jak byla skupina schopna získat takové jmění, byl její status náboženské organizace, za který Óm šinrikjó v roce 1989 velice agresivně lobovala. Jak už bylo napsáno výše, tento status umožňoval náboženským organizacím osvobození od daní z pozemků, které souvisely s náboženskými aktivitami skupiny a také daňové úlevy související s obchodní činností organizace (Wilkinson 2009: 21, 115).

Ze začátku se organizace zaměřovala na získávání příjmu převážně z hodin jógy a meditací a z prodeje knih a dalších publikací. Nicméně s tím, jak organizace rostla, začal Asahara a jeho nejbližší členové zakládat podniky v řadě různých odvětví a skupina vlastnila například levné restaurace s nudlemi, kopírovací centra, firmy na hlídání dětí, fitness kluby, obchody s nemovitostmi či počítačové firmy, které se ukázaly jako obzvláště výnosné (Metraux 2016: 1142). Později Asahara začal zakládat pouze takové firmy, jejichž úkolem už nebyla generace zisku pro organizaci, ale které mu sloužily v dosahování jeho apokalyptických vizí a skrz které mohl získat materiál pro výrobu a rozvoj zbraní hromadného ničení. Převážně se jednalo o firmy, skrze které získávaly chemikálie pro své výzkumy, ale i o nemocnice a kliniky (Parachini 2005: 27-28). Organizace měla dohromady 16 různých pozemků v 11 různých japonských prefekturách, a kromě toho i několik firem v zahraničí, jako například obchodní agenturu na Tchaj-wanu a čajovou plantáž na Srí Lance (Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995).

Ze začátku se také organizace spoléhala na tzv. iniciační poplatky, které museli jednotliví členové organizaci zaplatit, pokud chtěli dosáhnout vyšší duchovní úrovně a tím i vyšší pozice v organizaci. Tyto členské příspěvky pokračovaly i v době, kdy

jednotlivé podniky Óm šinrikjó vzkvétaly a skupina neměla o peníze nouze. Dalším zdrojem peněz od členů byly platby za různé náboženské předměty, rituály a výcvikové kurzy (Parachini 2005: 28). Například za lahvičku vody, ve které se Asahara koupal, byli členové ochotni zaplatit kolem 250 dolarů nebo 1100 dolarů za lektvar s jeho krví (Metraux 2016: 1142). Óm šinrikjó prohlašovala, že pitím jeho krve, která údajně obsahovala speciální DNA, členové získají část z Asaharovy dobré karmy (Danzig et al. 2012: 11). Někteří také neváhali dát 100 000 dolarů za helmu, která údajně obsahovala Asaharovy mozkové vlny, případně si ji mohli pronajmout na měsíc za 10 000 dolarů (Metraux 2016: 1142). Navíc, pokud se členové chtěli úplně oddat organizaci, museli se často vzdát jakýkoliv kontaktů mimo organizaci a většinou byli vyzýváni, aby veškerý majetek věnovali právě Óm šinrikjó (Parachini 2005: 17)

Také je znám minimálně jeden případ, kdy jedna komunita zaplatila organizaci kolem 8 milionů dolarů za to, že opustí oblast, ve které žijí (Reader 2000: 168). Dalším zdrojem příjmů skupiny byla nelegální produkce stimulantů a drog, včetně LSD, které údajně prodávali různým skupinám organizovaného zločinu včetně japonské jakuzy. Dále je používali při iniciačních rituálech a na některých členech za účelem kontroly jejich myšlenek a chování (Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations 1995).

O tom, jak byla organizace bohatá, svědčí i fakt, že Óm šinrikjó vyplatila odhadem 12 milionů dolarů vysoce postaveným ruským úředníkům a celková investice organizace v této zemi údajně činila 50 milionů dolarů (Parachini 2005: 28). Navíc, Asahara byl dle zápisů jednoho z předních členů Óm šinrikjó připraven a ochoten zaplatit 15 milionů dolarů za nákup jaderné bomby (Daly, Parachini, Rosenau 2005: 12). Navíc, při razii v zařízeních Óm šinrikjó našla policie zhruba 7 milionů dolarů v hotovosti a 10 kilogramů zlatých cihel (Trinh, Hall 2000: 83).

Jedinou výraznou finanční ztrátou, kterou Óm šinrikjó utrpěla, pramenila z neúspěchu ve volbách 1990. Kampaň byla velice nákladná, organizace za ní utratila asi 7 milionů dolarů, které nepřinesly žádný výsledek. Navíc Okasaki, který se podílel na útoku na rodinu Sakamoto, utekl s 1, 5 milionem dolarů, které z části vrátil po dohodě s Asaharou. Zbytek si nechal výměnou za mlčení o tom, co skupina provádí (Danzig et al. 2012: 17). Nicméně velký obnos financí byla skupina schopna získat na semináři, který se konal v dubnu 1990 na Okinawě a který přilákal spoustu stávajících členů, ale i zájemců o členství. Óm šinrikjó tak obdržela velkou finanční částku z poplatků za seminář a z darů od členů, kteří se této akce zúčastnili (Reader 2000: 158).

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo zjistit, na jakém základě si teroristické skupiny vybírají terče a jakou roli při jejich výběru hrají ideologie, kvalita vedení, počet členů a jejich kvalita, dostupnost zbraní a finance, kterými skupina disponuje. Při zkoumání jsem se zaměřila na dvě nejznámější japonské teroristické skupiny, Japonskou rudou armádu a Óm šinrikjó, a u každé jsem zanalyzovala dva teroristické útoky. U Japonské rudé armády se jednalo o útok na izraelském letišti Lod z roku 1972 a útok na švédskou a americkou ambasádu v Kuala Lumpur z roku 1975, u Óm šinrikjó jsem se zaměřila na útok na rodinu Sakamoto z roku 1989 a jejich nejznámější útok sarinem v tokijském metru z roku 1995. Dalším cílem této práce bylo zjistit, zda lze mezi oběma skupinami najít nějaké společné rysy i přes jejich odlišnou ideologii a fakt, že jedna z nich byla mezinárodní teroristická skupina a druhá působila pouze v Japonsku.

Když se podíváme na Japonskou rudou armádu a její první teroristický útok na letišti Lod, je jasné, že zde ideologie hrála velkou roli, ovšem převážně ideologie Lidové fronty pro osvobození Palestiny, která i terč tohoto útoku vybrala. PFLP je silně nacionalistická organizace dlouhodobě vystupující proti Izraeli, ale s JRA sdílela ultralevicovou ideologii a touhu po světové revoluci. JRA byla protisionistická skupina, jelikož vnímala Izrael jako imperialistický stát a spojence Spojených států, proti kterým převážně vystupovala, a proto neměla s výběrem takového terče problém. Ačkoliv na letišti Lod zemřeli převážně civilisté, dle prohlášení PFLP a jediného přeživšího útočníka JRA nebyli turisté jejich cíl, ale snažili se zasáhnout převážně bezpečnostní složky. Nicméně i přes neúspěch jejich prvotního plánu byla PFLP schopna smrt turistů zakomponovat do své ideologie, když prohlásila, že kdokoliv, kdo přijíždí na území Izraele, tímto krokem uznává existenci tohoto státu a automaticky je tak nepřitelem PFLP. V tomto skupina podpořila i JRA vlastním prohlášením. Proč bylo vybráno právě letiště lze vysvětlit snahou o větší mediální pokrytí a další možností mohl být fakt, že mezinárodní letiště mohou být vnímána jako symboly globalismu a rozšíření západní kultury, proti které obě skupiny vystupovaly.

Při analýze vnitřních faktorů a jakou hráli roli při výběru terče je opět nutné se v případě letiště Lod zaměřit spíše na PFLP. Ačkoliv byla Fusako Šigenobu vnímána jako vůdce JRA, při výběru izraelského letiště nehrála žádnou roli. Jak už bylo řečeno výše, terč byl vybrán s největší pravděpodobností Wadie Haddadem, jedním z vůdců PFLP, který měl na starosti vojenské operace skupiny a s touto činností měl bohaté zkušenosti. Jediný člověk z JRA, který měl pravděpodobně nějaké slovo při výběru terče, byl jeden z útočníků Takeši Okudaira, který působil jako vojenský vůdce a dozorce nad japonskými

rekruty. Jeho slovo zřejmě nemělo takovou váhu jako to Haddadovo, jelikož Okudaira měl s terorismem prakticky nulové zkušenosti. Nicméně je zřejmé, že právě Haddadovy zkušenosti umožnily, že byl jako terč vybrán poměrně náročný cíl.

Co se týče počtu členů, v době útoku na letiště Lod bylo součástí JRA údajně pouze 8 členů. Znovu zde hrála roli PFLP, díky její početnější členské základně mohly skupiny předem vyzkoušet bezpečnostní zařízení na letišti. Kdyby útok chtěla provést JRA sama, bylo by to vzhledem k malému počtu členů podstatně obtížnější, už například kvůli tomu, že by si bezpečnostní složky mohly členy po neúspěšné snaze o pronesení zbraní skrz letištní detektory pamatovat. Díky PFLP byli útočníci z JRA schopni podstoupit vojenský trénink, při kterém trénovali útok se střelnými zbraněmi a výbušninami. Je tedy také pravděpodobné, že zbraně byly JRA poskytnuty právě Lidovou frontou pro osvobození Palestiny. To samé platí i o financích skupiny. Není úplně jasné, kde JRA ze začátku finance získávala, nicméně je velmi pravděpodobné, že jí byly poskytnuty právě PFLP, protože skupina provedla teroristický útok pod jejich jménem.

Při analýze útoku v Kuala Lumpur, který už provedla bez spolupráce s PFLP, je opět jasné, že ideologie zde hrála hlavní roli. Ačkoliv bylo cílem tohoto útoku převážně osvobození spolubojovníků JRA skrze vydírání japonské vlády, skupina si nevybrala cíl, který by byl pro tento úkol jednoduše dostupný. Zaměřila se na americkou a švédskou ambasádu, kde je opět jasně vidět ideologie skupiny, která vnímala oba státy jako součást imperialistického systému. Dalším důvodem, proč se rozhodli zaútočit na švédskou ambasádu, byla pomsta Švédsku za deportaci několika členů a stoupenců JRA v ten stejný rok, kdy byl proveden tento útok. Není jasné, proč si JRA vybrala zrovna Malajsii, nicméně výběr velvyslanectví jako terče útoku souvisí opět s ideologií, jelikož ambasády jsou obecně vnímány jako symboly států. Navíc, úspěšný útok na takto obtížný terč může skupině pomoci získat větší prestiž u potenciálních stoupenců, a i větší mediální pokrytí, tudíž větší rozšíření věci, za kterou skupina bojuje, mezi co největší počet lidí.

Jakou roli hrály během útoku ostatní faktory je poměrně složité určit, jelikož k útoku v Kuala Lumpur existuje pouze minimum informací. Jak už bylo popsáno výše, ačkoliv byla Fusako Šigenobu často vnímána jako vůdce skupiny, ostatní členové ji tak nevnímali a údajně se nikdy nepodílela ani na plánování operací. Nicméně jelikož byla JRA založena převážně na kooperativním stylu, je velice pravděpodobné, že o útoku minimálně věděla, nicméně její podíl na výběru terče není známý. Co se týče kvality členů, je jasné, že všichni útočníci byli velice odhodlaní a s teroristickými útoky už v té době měli zkušenosti, jelikož čtyři z útočníků se zúčastnili předchozích útoků skupiny. Minimálně Maruoka také prošel výcvikovým tréninkem u PFLP a třech dalších útočníků

je to také pravděpodobné. Dva další faktory, dostupnost zbraní a finance, bohužel nejsou u tohoto útoku vůbec jasné. Japonská rudá armáda se v té době potýkala problémy s financemi, nicméně i tak byla schopna provést útok na chráněný komplex.

U Óm šinrikjó je díky mnohem většímu počtu dostupných materiálů jednodušší jednotlivé faktory určit. Co se týče útoku na rodinu Sakamoto, je jasné, že odstranění otce rodiny, právníka, který zastupoval příbuzné některých členů Óm šinrikjó, bylo čistě pragmatický krok. Pro organizaci představoval Sakamoto nebezpečnou hrozbu, která mohla skupině uškodit při nadcházejících volbách, kam kandidovala. Kdyby Sakamoto obvinil organizaci z nekalých praktik, hnutí by ztratilo status náboženské organizace, který získala teprve nedávno, a jelikož byla stále ve zkušební lhůtě, mohl jí být jednoduše odebrán. To by pro skupinu znamenalo nejen ztrátu (potenciálních) členů, ale i ztrátu peněz a větší možnosti pro japonské orgány organizaci hlídat.

Potenciální nepřátelé skupiny pak byly v době útoku na Sakamotovi všichni, kdo bránili Óm šinrikjó v šíření „pravdy“. Sakamoto byl tedy vnímán jako člověk, který by soudním procesem s organizací zabránil ostatním lidem v poznání „nejvyšší pravdy“. Sám Asahara jeho zabití zdůvodňoval tak, že vlastně Sakamotu zachránili od sebe samého, jelikož by sporem s organizací získal špatnou karmu a skončil by v pekle. Podobně byla zdůvodňována i smrt Sakamotovy manželky a syna, který původně být zavražděni neměli, nicméně byli v době útoku na stejném místě. Ačkoliv tedy po útoku Asahara zdůvodnil útok v rámci ideologického přesvědčení skupiny, hlavním cílem bylo odstranění hrozby pro organizaci.

Jak už jsem naznačila výše, celková ideologie organizace a veškeré její operace vycházely z Asaharových myšlenek a přání. Byl to právě on, který nařídil zabití Sakamoty, jelikož v něm viděl problém pro budoucí fungování a překážku pro jeho plány k získání moci v rámci voleb. Asahara byl velice charismatický a přesvědčivý a agresivně reagoval na jakoukoliv opozici v rámci organizace. Útok na Sakamotu byl proveden členy z Asaharova nejbližšího kruhu a morálně pro ně nepředstavoval výrazný problém, jelikož už se většina z nich na jednom útoku na jednoho člena skupiny předtím podílela. Navíc členové Óm šinrikjó věřili, že mají morální právo a zřejmě i povinnost odstranit kohokoliv, kdo zabraňuje šíření Asaharova učení a také si mysleli, že poslechnutím Asaharových rozkazů splňují nějaký vyšší účel. Navíc, i díky velkému počtu členů organizace nebyl problém tento útok spáchat. Avšak před i během útoku byla vidět jakási nezkušenost útočníků, jelikož si například neuvědomili, že v den plánovaného útoku byl svátek a museli tak změnit plán operace. I při samotném útoku udělali v bytě veliký nepořádek, a dokonce nechali na místě odznak s nápisem Óm šinrikjó. Nicméně díky

obrovským finančním zdrojům neměla skupina problém útok spáchat. Zbraně, které útočníci použili (kladivo, chlorid draselný), nebyl problém získat, jelikož oboje tyto věci jsou běžné dostupné.

Stejně tak jako vražda Sakamotovy rodiny, i útok v tokijském metru byl spíše pragmatického charakteru a opět s největší pravděpodobností zaměřený na odstranění či alespoň oddálení hrozby pro další fungování organizace. V tomto případě šlo o plánovanou razii policie na zařízení Óm šinrikjó, která se měla uskutečnit 22. března v souvislosti s vyšetřováním zmizení rodiny Sakamoto. Ačkoliv byl tedy útok směřován na civilisty na stanici metra ve vládní čtvrti, kde sídlí japonský Parlament, několik ministerstev a centrála japonské policie, hlavním cílem bylo zřejmě způsobení chaosu a případné zabití vládních úředníků, které by způsobilo narušení chodu úřadů. Můžeme tedy vidět ideologii Óm šinrikjó v tom, že skupina několikrát označila za nepřítele japonskou vládu a útok na civilisty by mohl být případně ospravedlněn tím, že kdokoliv mimo členy Óm šinrikjó byl viděn jako nepřítel, který by stejně zemřel při Asaharou prorokovaném Armagedonu. Také by se dalo argumentovat, že tento útok mohl být mimo jiné snahou vyvolat tento osudný den, jelikož Asahara ho na stejný rok předpověděl a pořád k žádné válce mezi Spojenými státy a Japonskem nedocházelo.

Jak útok na Sakamotovy, tak útok v tokijském metru byl nařízen Asaharou, i když on toto tvrzení odmítá. Nicméně několik členů Óm šinrikjó z jeho nejbližšího kruhu tuto informaci potvrdilo a vzhledem k jeho autoritářskému chování je velice nepravděpodobné, že by terč vybral někdo jiný. Vzhledem k rozrůstající se členské základně tak nebyl problém i vybrat útočníky pro tuto operaci, kteří opět pocházeli z řad Asaharových nejvěrnějších. Nicméně i zde se ukázal problém v nezkušenosti některých členů, když nebyli schopni propíchnout všechny sáčky se smrtící látkou. Při útoku byla použita látka sarin, kterou si skupina sama vyrobila v jedné ze svých laboratoří, což jim umožnilo i velké množství peněz, kterými skupina disponovala.

Při závěrečném porovnání je jasné, že ideologie hraje klíčovou roli při výběru terčů teroristických útoků. Tento fakt je velice jasně vidět u Japonské rudé armády, kde se ovšem ze začátku její ideologie mísila s ideologií Lidové fronty pro osvobození Palestiny. U Óm šinrikjó už podstatně méně, jelikož se zdá, že oba dva teroristické útoky byly spíše zaměřeny na odstranění hrozby pro organizaci než na odstranění nepřítele. Nicméně pokud chápeme nepřítele organizace jako kohokoliv mimo skupinu, pak i zde hrála ideologie ve výběru terčů určitou roli. Vliv kvality vedení lze těžko u JRA odhadnout, jelikož vůdce u této skupiny nebyl nikdy jasně definován. Ačkoliv byla médii vždy jako vůdce vnímána Šigenobu, uvnitř skupiny šlo zřejmě podle několika členů JRA

o odlišnou situaci. Vliv Asahary na vůbec terčů je nicméně jasný, byl to právě on, kdo veškeré cíle vybíral a díky jeho stylu vedení ho členové bez jakékoliv opozice poslouchali.

Zajímavé ovšem je, když se podíváme na počet členů. Dalo by se předpokládat, že čím více členů, tím těžší terč by si skupina mohla k útoku vybrat. Nicméně zde můžeme vidět právě opačnou tendenci. Ačkoliv byla JRA velice malá skupina, vybírala si takové terče, které měli určitá bezpečnostní opatření. S tímto zřejmě souvisí kvalita útočníků, kteří minimálně prošli určitým tréninkem a byli ochotni za věc organizace položit život. Je možné, že tyto kvality kompenzují menší počet členů. Situace je ovšem odlišná u Óm šinrikjó, která by si potenciálně díky velké členské základně mohla k útokům vybírat terče složitější, nicméně se tak nestalo. Jak už bylo poukázáno výše, jednotliví členové byli sice velice odhodlaní uposlechnout jakýkoliv Asaharův příkaz, na druhou stranu neprošli nikdy žádným tréninkem (není jasné, kdo se účastnil údajného tréninku v Rusku) a to vedlo k několika chybám při páchání útoků. Ačkoliv by tedy početně skupina byla schopna zaútočit na mnohem lépe střežené terče, otázka je, zda by na to schopnosti členů stačily.

Co se týče dostupnosti zbraní, Japonská rudá armáda měla sice ze začátku s velkou pravděpodobností díky PFLP zbraně nezbytné pro útok na hůře přístupné terče, nicméně později už není jasné, kde zbraně získávala. Každopádně díky jejich dostupnosti si mohla vybrat takové cíle, které vyžadovaly sofistikovanější zbraně. Na druhou stranu Óm šinrikjó měla alespoň před útokem v Tokiu veliké možnosti, co se výběru zbraní týče, nicméně tyto zbraně nebyly zřejmě tak účinné, jak skupina předpokládala. Ačkoliv měla organizace laboratoře, ve kterých mohla zbraně vyrábět, sarin použitý při útoku v tokijském metru byl špatné kvality, což opět souvisí s kvalitou členů a jejich schopnostmi. Zajímavé je i porovnání v oblasti financí. Ačkoliv měla Japonská rudá armáda určitě mnohem méně financí než Óm šinrikjó, pořád si vybírala k útoku složitější cíle. Na druhou stranu Óm šinrikjó měla díky svému rozsáhlému majetku mnohem větší možnosti, které ovšem nevyužila a zaměřila se na terče, které vyžadovaly méně financí.

Ačkoliv tedy obě skupiny pochází ze stejného státu, je to zřejmě jediná věc, kterou mají společnou. Liší se jak v ideologii, tak stylu organizace, výběru terčů, množství členů, výběru zbraní či ve snaze vstoupit do politiky. Jediná podobnost, kterou můžeme mezi oběma organizacemi najít, se týká ve společném nepříteli, kterými byly, alespoň v určité době, Spojené státy americké. Nicméně Óm šinrikjó tuto nevraživost nikdy nepřevedla v útok na určitý terč, který by se týkal tohoto státu, svoji averzi na rozdíl od Japonské rudé armády vyjadřovala pouze ústně nebo písemně, ale nikdy v konkrétních činech.

Nicméně k detailní analýze obou skupin by bylo potřeba se podívat i na další teroristické útoky, které skupina provedla a dále by bylo přínosné zaměřit se na originální prohlášení a publikace vydané oběma skupinami. K bližšímu pochopení skupin a jejich rozhodnutí, co přesně vedlo k výběru určitých terčů by bylo vhodné soustředit se i na další faktory, o kterých mluví J. C. Drake ve své práci, a kterými jsou ochrana terče, bezpečnostní prostředí, vnější názory a události a povaha společnosti, ve které teroristé působí.

Summary

The main aim of this thesis was to examine which factors play important role for terrorist groups during the process of choosing targets for their attacks. Specifically, this work focused on the two most well-known Japanese terrorist groups, international Japanese Red Army and domestic Aum Shinrikyo. In the first chapter, I briefly described the phenomenon of terrorism, its definition, types, goals and targets of terrorist attacks. Next, I presented the methodology of this thesis and the model based on the work of C. J. M. Drake and Andrew Silke which focuses on the role of the following factors: ideology, quality of leadership, quantity and quality of members, weapons available and financial base.

Next, I focused on both groups and analyzed which factors had influence on the choice of targets of their two terrorist attacks. Concerning the Japanese Red Army, the thesis focused on the attack on the Lod airport (1972) and on the U.S. and Swedish Embassy in Kuala Lumpur (1975). In the case of Aum Shinrikyo, the analysis was connected with the attack on the Sakamoto family (1989) and the Tokyo subway sarin attack (1995). While in the case of the Japanese Red Army, a clear influence of ideology is visible, the terrorist attacks of Aum Shinrikyo were mostly aimed at removing threats for the future functioning of the organization. Nevertheless, the movement considered everybody outside the group as its enemy, therefore, from this point of view. it can be argued that ideology played a special role as well. On the other hand, the number of members and financial base did not play a role in these two organizations when choosing targets in the sense that it could be supposed that a larger and richer group would choose less accessible and harder targets.

Použitá literatura

A quick historical and contextual overview of JRA/PFLP: Declaration of World War by Masao Adachi (1971). Revolutionary Student Movement Toronto [online]. 2011 [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: <https://rsmtoronto.wordpress.com/tag/japanese-communism/>.

ADELAJA, Adesoji O.; LABO, Abdullahi; PENAR, Eva. Public Opinion on the Root Causes of Terrorism and Objectives of Terrorists A Boko Haram Case Study. *Terrorism Research Institute* [online]. 2018, **12**(3), 35-49 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26453134>.

AHMED, Rayna. Terrorist Group Types and Tactic Choice. *Journal of Applied Security Research*, [online]. 2018, **13**(1), 89-110 [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/19361610.2018.1387842>.

AHMED, Ranya. Terrorist Ideologies and Target Selection. *Journal of Applied Security Research* [online]. 2018, **13**(3), 376-390 [cit. 2018-12-16]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19361610.2018.1463140>.

ALEXANDER, Yonah. *Palestinian secular terrorism: profiles of Fatah, Popular Front for the Liberation of Palestine, Popular Front for the Liberation of Palestine-General Command and the Democratic Front for the Liberation of Palestine*. Ardsley, NY: Transnational Publishers, 2003. ISBN 15-710-5307-7.

ANDELMAN, David A. Freeing of Last Hostages Is Delayed in Malaysia. In: *The New York Times* [online]. 1975 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1975/08/07/archives/freeing-of-last-hostages-is-delayed-in-malaysia-terrorists-agree-to.html>.

ANDERSON, Raymond H. Wadi Haddad, Palestinian Hijacking Strategist, Dies. In: *The New York Times* [online]. 1978 [cit. 2019-01-15]. Dostupné z:

<https://www.nytimes.com/1978/04/02/archives/wadi-haddad-palestinian-hijacking-strategist-dies-directed-first.html>.

ANDREWS, William. *Dissenting Japan: A History of Japanese Radicalism and Counterculture from 1945 to Fukushima*. Londýn: Hurst, 2016. ISBN 978-1849045797.

Anti-Imperialist International Brigade. In: *The Free Dictionary* [online]. c2003-2018 [cit. 2018-10-14]. Dostupné z: <https://www.thefreedictionary.com/Anti-Imperialist+International+Brigade>.

ASAL, Victor H. The Softest of Targets: A Study on Terrorist Target Selection. *Journal of Applied Security Research* [online]. 4(3), 258-278 [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/19361610902929990>.

Aum figure to hang for Sakamoto killings. In: *The Japan Times* [online]. 2000 [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://www.japantimes.co.jp/news/2000/07/26/national/aum-figure-to-hang-for-sakamoto-killings/#.XEqqcS2B2QU>.

Background Information: Country Reports on Terrorism and Patterns of Global Terrorism. In: *U.S. Department of State* [online]. [2005] [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <https://www.state.gov/j/ct/rls/crt/132196.htm>.

BACON, Tricia. Is the Enemy of My Enemy My Friend?. *Security Studies* [online]. 2018, 27(3), 345-378 [cit. 2019-01-12]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/09636412.2017.1416813>.

BACON, Tricia. *Why Terrorist Groups Form International Alliances*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2018. ISBN 978-081-2250-169.

BAFFELLI, Erica. Hikari no Wa: A New Religion Recovering from Disaster. *Japanese Journal of Religious Studies* [online]. 2012, **39**(1), 29–49 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://nirc.nanzan-u.ac.jp/nfile/4111>.

BARILIK, Igor N. *Environmentální kriminologie: prostředí a jeho role při páčání kriminality*. Praha: Leges, 2015. Teoretik. ISBN 978-80-7502-065-9.

BENNETT, Brian T. *Understanding, Assessing, and Responding to Terrorism: Protecting Critical Infrastructure and Personnel*. 2. vyd. Hoboken: Wiley, 2018. ISBN 978-1119237785.

BERGMAN, Ronen. The KGB's Middle East Files: Palestinians in the service of Mother Russia. In: *Ynetnews* [online]. 2016 [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4874089,00.html>.

BERNHARDT, Arielle. Japanese protest security treaty with U.S. and unseat Prime Minister, 1959-1960. In: *Global Non Violent Action Database* [online]. 2010 [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: <https://nvdatabase.swarthmore.edu/content/japanese-protest-security-treaty-us-and-unseat-prime-minister-1959-1960>.

BLEEK, Philipp C. Revisiting Aum Shinrikyo: New Insights into the Most Extensive Non-State Biological Weapons Program to Date. In: *Nuclear Threat Initiative* [online]. 2011 [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: <https://www.nti.org/analysis/articles/revisiting-aum-shinrikyo-new-insights-most-extensive-non-state-biological-weapons-program-date-1/>.

BOX, Meredith, MCCORMACK, Gavin. Terror in Japan. *Critical Asian Studies*[online]. 2004, **36**(1), 91-112 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/1467271042000184607>.

BRAVER, James. The Security Series: Securing the public side of airports. In: *Airport Solutions* [online]. 2016 [cit. 2019-01-12]. Dostupné z: <http://www.airportsolutions.com/security-series-securing-public-side-airports>.

BRUCE, Gregor. Definition of Terrorism – Social and Political Effects. *Journal of Military and Veterans' Health* [online]. 2013, 21(2), 26-30 [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <https://jmvh.org/wp-content/uploads/2013/06/Definition-of-Terrorism.pdf>.

CLARKE, Colin P., SERENA, Chad C.. How to Harden America's Soft Targets. In: *RAND* [online]. 2017 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.rand.org/blog/2017/07/how-to-harden-americas-soft-targets.html>.

Codebook: Inclusion Criteria and Variables. In: *Global Terrorism Database* [online]. 2018 [cit. 2018-12-16]. Dostupné z: <https://www.start.umd.edu/gtd/downloads/Codebook.pdf>.

COMBS, Cindy C. *Terrorism in the Twenty-First Century*. 3. vyd. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall, 2003. ISBN 01-309-7519-2.

Country Reports on Terrorism 2017. In: *U.S. Department of State* [online]. 2017 [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <https://www.state.gov/documents/organization/283100.pdf>

CRENSHAW, Martha. The Causes of Terrorism. *Comparative Politics* [online]. 1981, 13(4), 379-399 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/421717>.

DALY, Sara A., PARACHINI, John, ROSENAU, William. *Aum Shinrikyo, al Qaeda, and the Kinshasa reactor: implications of three case studies for combating nuclear terrorism* [online]. Santa Monica: RAND Corporation, 2005 [cit. 2019-01-31]. Documented briefing (Rand Corporation), DB-458-AF. ISBN 08-330-3761-7. Dostupné z: https://www.rand.org/pubs/documented_briefings/DB458.html.

DANZIG, Richard et al. *Aum Shinrikyo: Insights Into How Terrorists Develop Biological and Chemical Weapons* [online]. Washington: Center for New American Security, 2012

[cit. 2019-01-27]. Dostupné z: https://s3.amazonaws.com/files.cnas.org/documents/CNAS_AumShinrikyo_SecondEdition_English.pdf?mtime=20160906080510.

DOWSEY, Stuart (ed.). ZENGAKUREN: Japan's Revolutionary Students [online]. Berkeley: The Ishi Press, 1970 [cit. 2018-10-17]. Dostupné z: https://libcom.org/files/Zengakuren_all_processed.pdf.

DRAKE, C. J. M. *Terrorists' target selection*. New York: St. Martin's Press, 1998b. ISBN 978-0312211974.

DRAKE, C. J. M. The Role of Ideology in Terrorists' Target Selection. *Terrorism and Political Violence* [online]. Londýn, 1998a, **10** (2), 53-85 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09546559808427457>.

Driver plows through crowds on Tokyo's Takeshita street, injuring nine. In: *The Japan Times* [online]. 2019 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://www.japantimes.co.jp/news/2019/01/01/national/crime-legal/suspected-driver-claims-act-terror-car-runs-pedestrians-closed-off-tokyo-street-injuring-eight/#.XFaFHi2B2QU>.

ENDERS, Walter, SANDLER, Todd, GAIBULLOEV, Khusrav. Domestic versus transnational terrorism: Data, decomposition, and dynamics. *Journal of Peace Research* [online]. 2011, **48**(3), 319-337 [cit. 2018-11-26]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23035430>.

ERIKSEN, Thomas Hylland, DØVING, Runar. In limbo: Notes on the culture of airports. In: *Engaging with the world - Eriksen's site* [online]. 1992 [cit. 2019-01-12]. Dostupné z: <http://hyllanderiksen.net/Airports.html>.

FARRELL, William R. *Blood and Rage: The Story of the Japanese Red Army*. 1. vyd. Lexington: Lexington Books, 1990. ISBN 0-669-19756-4.

GALLAGHER, Aileen. *The Japanese Red Army: Inside the World's Most Infamous Terrorist Organization*. 1. vyd. New York: The Rosen Publishing Group, 2003, 64 p. ISBN 08-239-3823-9.

GANOR, Boaz. Defining Terrorism: Is One Man's Terrorist another Man's Freedom Fighter?. *Police Practice and Research* [online]. 2002, **3**(4), 287–304 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/1561426022000032060?needAccess=true&instName=Charles+University>.

GANOR, Boaz. Terrorist Organization Typologies and the Probability of a Boomerang Effect. *Studies in Conflict & Terrorism* [online]. 2008, **31**(4), 269-283 [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10576100801925208>.

Global Proliferation of Weapons of Mass Destruction: A Case Study on the Aum Shinrikyo. In: SENATE GOVERNMENT AFFAIRS PERMANENT SUBCOMMITTEE ON INVESTIGATIONS. *Federation of American Scientists*[online]. 1995 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: https://fas.org/irp/congress/1995_rpt/aum/index.html.

GREGG, Heather S. Defining and Distinguishing Secular and Religious Terrorism. *Perspectives on Terrorism* [online]. 2014, **8**(2), 36-51 [cit. 2018-12-01]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26297135>.

GRISSET, Pamala L., MAHAN, Sue. *Terrorism in perspective*. Thousand Oaks: SAGE Publications, 2002. ISBN 978-0761924043.

GUNARATNA, Rohan. Aum Shinrikyo's Rise, Fall and Revival. *Counter Terrorist Trends and Analyses* [online]. 2018, **10**(8), 1-6 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26481827>.

HABERFELD, M. R., KING, Joseph F., LIEBERMAN, Charles A. *Terrorism Within Comparative International Context: The Counter-Terrorism Response and Preparedness*. New York: Springer, 2009. ISBN 978-0-387-88860-6.

HALL, John R., TRINH, Silvaine. *The Violent Path of Aum Shinrikyo*. HALL, John R. *Apocalypse observed: religious movements, and violence in North America, Europe, and Japan* [online]. New York: Routledge, 2000, s. 79-114 [cit. 2019-02-01]. ISBN 0-415-19276-5. Dostupné z:

https://books.google.co.jp/books?id=ZmGGAgAAQBAJ&pg=PA83&lpg=PA83&dq=maha+posya&source=bl&ots=LZ1sfWg_JN&sig=ACfU3U3xFgbyoadAyPhQVNRAcPm7LUAhBw&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKewixmoO135ngAhXIXLwKHaEnBdYQ6AEwAXoECAkQAQ#v=onepage&q=maha%20posya&f=false.

HEMMINGBY, Cato. Exploring the Continuum of Lethality: Militant Islamists' Targeting Preferences in Europe. *Perspectives on Terrorism* [online]. **11**(5), 25-41 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z:

[https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2464397/exploring_the_continuum.pdf?sequence=1-](https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2464397/exploring_the_continuum.pdf?sequence=1)

HOLMBERG, Ryan. Know Your Enemy: ANPO. In: *Art in America* [online]. 2011 [cit. 2018-10-20]. Dostupné z:

<http://www.artinamericamagazine.com/newsfeatures/magazine/linda-hoaglund/>.

HROMÁDKOVÁ, Klára. *Ultralevicový terorismus: případ Japonské rudé armády*. Praha, 2016. 73 s. Bakalářská diplomová práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jan Charvát, Ph.D.

HUGHES, Christopher W. Japan's Aum Shinrikyo, the changing nature of terrorism, and the post-cold war security agenda. *Global Change, Peace & Security* [online]. 1998, **10**(1), 39-60 [cit. 2018-12-31]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/14781159808412846>.

CHEN, Peter C. *Japan's Surrender* [online]. In: World War II Database. c2004-2018 [cit. 2018-10-16]. Dostupné z: https://ww2db.com/battle_spec.php?battle_id=13.

Chronology of Aum Shinrikyo's CBW Activities. In: *James Martin Center for Nonproliferation Studies* [online]. 2001 [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: http://www.nonproliferation.org/wp-content/uploads/2016/06/aum_chrn.pdf.

JAMES, Matthew H. *Keeping the Peace-British, Israeli, and Japanese Legislative Responses to Terrorism*[online]. 1997, **15**(2), 405-450 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://elibrary.law.psu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.co.jp/&httpsredir=1&article=1410&context=psilr>.

Japan Anti-Terrorism Law - Tourists May Be Unknowingly Arrested - Complete List of 277 Crimes. In: *Tokyo Zebra* [online]. [2017] [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://www.tokyozebra.com/blog/japan-anti-terrorism-law-all-277-acts>.

Japan-U.S. Security Treaty: TREATY OF MUTUAL COOPERATION AND SECURITY BETWEEN JAPAN AND THE UNITED STATES OF AMERICA. In: Ministry of Foreign Affairs of Japan [online]. c2014 [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: <http://www.mofa.go.jp/region/n-america/us/q&a/ref/1.html>.

Japanese Red Army (JRA). In: *Terrorism Research and Analysis Consortium* [online]. c2018 [cit. 2018-10-14]. Dostupné z: <https://www.trackingterrorism.org/group/japanese-red-army-jra>.

JEFFRIES, Stuart. Four hijackers and three Israeli PMs: the incredible story of Sabena flight 571. In: *The Guardian* [online]. 2015 [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2015/nov/11/sabena-flight-571-hijack-plane-black-september-film>.

KARLOS, Vasilis; LARCHER, Martin; SOLOMOS, George. EVROPSKÁ UNIE. *Review on Soft target/Public space protection guidance* [online]. 2. vyd.

Lucemburk: Publications Office of the European Union, 2018 [cit. 2018-12-15]. ISBN 978-92-79-79907-5. Dostupné z:

http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC110885/soft_target-public_space_protection_guidance.pdf.

KELMAN, Peter Gerald. *Protesting the National Identity: The Cultures of Protest in 1960s Japan* [online]. Sydney, 2001 [cit. 2018-10-20]. Dostupné z: <http://ses.library.usyd.edu.au/bitstream/2123/2443/4/04chapter2.pdf>. University of Sydney.

KIMURA, Rei. *Aum Shinrikyo - Japan's Unholy Sect* [online]. Bangkok Books, 2010 [cit. 2019-02-01]. ISBN 978-616-222-020-3. Dostupné z: https://books.google.co.jp/books?id=YqCuomNsU3oC&pg=PA17&lpg=PA17&dq=potassium+chloride+sakamoto+family&source=bl&ots=jFWtCU-21o&sig=ACfU3UIT_zT6_HaUAg6oYyPrLtHy_X5ljA&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwjsks_8_5ngAhWMv7wKHTRmASsQ6AEwC3oECAgQAQ#v=onepage&q=potassium%20chloride%20sakamoto%20family&f=false.

LAQUEUR, Walter. *Origins of Terrorism: Psychologies, Ideologies, Theologies, States of Mind*. Woodrow Wilson Center Press, 1998. ISBN 0-943875-89-7.

LERSCH, Kim Michelle a Timothy C. HART. *Space, time, and crime*. 3 vyd. Durham, N.C.: Carolina Academic Press, 2011. ISBN 978-1-59460-921-3.

Lethal Injection Drugs. In: *Human Rights Watch* [online]. 2006 [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/2006/us0406/4.htm>.

LIA, Brynjar. *Globalisation and the Future of Terrorism: Patterns and Predictions*. New York: Routledge, 2005. Contemporary security studies. ISBN 07-146-5261-X.

LUTZ, James M.; LUTZ, Brenda J. *Global terrorism*. New York: Routledge, 2004. ISBN 04-157-0050-7.

MACLEOD, Scott. Terrorism's Christian Godfather. In: *Time* [online]. 2008 [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <http://content.time.com/time/world/article/0,8599,1707366,00.html>.

MAOGOTO, Jackson Nyamuya. War on the Enemy: Self-defence and State-sponsored Terrorism. *Melbourne Journal of International Law* [online]. 2003, **4**, 1-33 [cit. 2018-11-26]. Dostupné z: https://law.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0005/1680359/Maogoto.pdf.

MARTIN, Gus. *Understanding terrorism: challenges, perspectives, and issues*. 2. vyd. Thousand Oaks, California: Sage Publications, 2006. ISBN 14-129-2722-6.

MCKIRDY, Euan a Junko OGURA. Tokyo car attack: Driver hits New Year's revelers in city's Harajuku district. In: *CNN* [online]. 2019 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2018/12/31/asia/tokyo-new-years-eve-car-incident-harajuku-intl/index.html>.

METRAUX, Daniel A. Religious Terrorism in Japan: The Fatal Appeal of Aum Shinrikyo. *Asian Survey* [online]. 1995, **35**(12), 1140-1154 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2645835>.

MOSS, Simon. The rational choice theory of terrorism. In: *Sico Tests* [online]. 2016 [cit. 2018-12-22]. Dostupné z: <https://www.sicotests.com/psyarticle.asp?id=370>.

MURAKAMI, Haruki. *Underground: The Tokyo Gas Attack and the Japanese Psyche*. London: Vintage, 2003. ISBN 9780099461098.

NEHORAYOFF, Andrea A., ASH, Benjamin, SMITH, Daniel S. Aum Shinrikyo's Nuclear and Chemical Weapons Development Efforts. *Journal of Strategic Security* [online]. 2016, **29**(1), 35-48 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26465412>.

NEWTON, Michael. *The encyclopedia of kidnappings*. New York: Facts on File, 2002. ISBN 08-160-4486-4.

Ochrana měkkých cílů. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [2017] [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>.

OORJITHAM, Santha. Guard shot by Red Army in AIA siege in 1975 KL recounts his nightmare. In: *The Star Online* [online]. 2015 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <https://www.thestar.com.my/lifestyle/people/2015/03/26/security-guard-sukdave-singh-who-was-shot-during-the-japanese-red-army-siege-at-the-aia-building-in/>.

PARACHINI, John. Aum Shinrikyo. JACKSON, Brian A. et al. *Aptitude for destruction, Volume 2: Case Studies of Organizational Learning in Five Terrorist Groups* [online]. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2005, s. 11-35 [cit. 2019-01-27]. ISBN 0-8330-3767-6. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.7249/mg332nij.9>.

PICK, Ashley. Rational choice, routine activities, and crime pattern theory. In: *Crime and Place* [online]. [2012] [cit. 2018-12-22]. Dostupné z: <https://crimeandplaceashleypick.weebly.com/rational-choice-routine-activities-and-crime-pattern-theory.html>.

Police of Japan 2017. In: *National Police Agency* [online]. 2017 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: https://www.npa.go.jp/english/kokusai/pdf/Police_of_Japan_2017_full_text.pdf

Policing and Japan's Aum Shinrikyo. JONES, Seth G., LIBICKI, Martin C. *How Terrorist Groups End: lessons for countering Al Qaeda* [online]. Santa Monica, CA: Rand, 2008, s. 45-62 [cit. 2019-01-27]. ISBN 9780833044655. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.7249/mg741rc.12>.

POLLACK, Andrew. Japanese Police Find Body of a Lawyer Believed Killed by Cult. In: *The New York Times* [online]. 1995 [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1995/09/07/world/japanese-police-find-body-of-a-lawyer-believed-killed-by-cult.html>.

READER, Ian. *Religious violence in contemporary Japan: the Case of Aum Shinrikyō*. Richmond, Surrey: University of Hawaii Press, 2000. ISBN 08-248-2340-0.

Remembering Comrade Dr. Wadie Haddad on the 36th anniversary of his martyrdom. In: *Popular Front for the Liberation of Palestine* [online]. 2014 [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <http://pflp.ps/english/2014/03/29/remembering-comrade-dr-wadie-haddad-on-the-36th-anniversary-of-his-martyrdom/>.

SABASTEANSKI, Anna, ed. *Patterns of global terrorism 1985-2005: U.S. Department of State reports with supplementary documents and statistics*. Great Barrington: Berkshire Publishing, 2005. ISBN 09-743-0913-3.

SAHIN, Bahadır; INCI, Niyazi. *An Empirical Study on the Terrorists' Target Selection in Istanbul, Turkey* [online]. 2011, 175 - 188 [cit. 2018-11-18]. DOI: 0.3233/978-1-60750-824-3-175. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/296976002_An_Empirical_Study_on_the_Terrorists'_Target_Selection_in_Istanbul_Turkey.

SANDLER, Todd. Terrorism and counterterrorism: an overview. *Oxford Economic Papers* [online]. 67(1), 1-20 [cit. 2018-11-26]. Dostupné z: <https://academic.oup.com/oep/article/67/1/1/2913015>.

SAUL, Ben. *Defining Terrorism in International Law*. New York: Oxford University Press, 2006. ISBN 01-992-9597-2.

SCHMID, Alex P.; JOGNUMAN, Albert J. *Political terrorism: a new guide to actors, authors, concepts, data bases, theories, and literature*. 2. vyd. New Brunswick: Transaction Publishers, 2006. ISBN 14-128-0469-8.

SILKE, Andrew. Understanding terrorist target selection. RICHARDS, Anthony; FUSSEY, Pete; SILKE, Andrew. *Terrorism and the Olympics: Major Event Security and Lessons for the Future*. Oxford: Routledge, 2011, s. 49-72. ISBN 9780415532426.

Single Issue Terrorism. In: *Combating Terrorism Center* [online]. c2018 [cit. 2018-12-02]. Dostupné z: <https://ctc.usma.edu/terrorist-groups/single-issue-terrorism/>.

SMITHSON, Amy E. Indicators of chemical terrorism. RANSTORP, Magnus a Magnus NORMARK, ed. *Unconventional weapons and international terrorism: challenges and new approaches*. New York: Routledge, 2009, s. 67-95. ISBN 978-0415484398.

STEINHOFF, Patricia G. Hijackers, Bombers, and Bank Robbers: Managerial Style in the Japanese Red Army. *The Journal of Asian Studies* [online]. Association for Asian Studies, 1989, **48**(4): 724-740 [cit. 2018-10-14]. DOI: 10.2307/2058111. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2058111>.

STEINHOFF, Patricia G. Ideology, Identity, and Political Violence in Four Linked Japanese Groups [online]. Montreal, 2015 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/3b0075c4-d1d9-4715-8d35-1601e784d61f.pdf>.

STEINHOFF, Patricia G. Interview: Dr. Patricia Steinhoff 1. In: *Néojaponisme* [online]. 2007 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <http://neojaponisme.com/2007/09/09/steinhoffpartone/>.

STEINHOFF, Patricia G. Portrait of a Terrorist: An Interview with Kozo Okamoto. *Asian Survey* [online]. 1976, **16**(9), 830-845 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2643244>.

STEINHOFF, Patricia G. Three Women Who Loved the Left: Radical Women Leaders in the Japanese Red Army Movement. IMAMURA, Anne E. (ed.). *Re-imaging Japanese Women*. California: University of California Press, 1996, s. 301-324. ISBN 0- 520-20262-7.

STEINHOFF, Patricia G. Transnational Ties of the Japanese Armed Left: Shared Revolutionary Ideas and Direct Personal Contacts. ALVAREZ, Alberto Martin; TRISTAN, Eduardo Rey, ed. *Revolutionary Violence and the New Left: Transnational Perspectives*. New York: Routledge, 2016, s. 163-181. ISBN 978-1138184411.

Supreme Truth and Extreme Measures: The murder of Tsutsumi Sakamoto by the Aum Shinrikyo cult. In: *Forensic Outreach* [online]. 2017 [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://forensicoutreach.com/library/supreme-truth-and-extreme-measures-the-murder-of-tsutsumi-sakamoto-by-the-aum-shinrikyo-cul/>.

TALIBOVA, Roya; WAYNE, Carly. *Do the Means Match the Ends? Exploring the Connection between Terrorist Tactics & Motives* [online]. 2017 [cit. 2018-12-15]. Dostupné z: <https://www.idc.ac.il/en/schools/government/research/popdm/Documents/do-the-means-match-the-ends-exploring-the-connection-between-terrorist-tactics-and-motives.pdf>.

The 1975 AIA Building Hostage Crisis in Kuala Lumpur. In: *Huffington Post* [online]. 2015 [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: https://www.huffingtonpost.com/adst/the-1975-aia-building-hos_b_7948470.html.

The Japanese Red Army. O'BALLANCE, Edgar. *Language of Violence: The Blood Politics of Terrorism*. California: Presidio Press, 1979, s. 147-162. ISBN 0-89141-020-1.

The Popular Front for the Liberation of Palestine (PFLP). In: *Mackenzie Institute* [online]. 2016 [cit. 2019-01-12]. Dostupné z: <http://mackenzieinstitute.com/popular-front-liberation-palestine-pflp/>.

Three major cases involving the Aum Shinrikyo doomsday cult. In: *The Japan Times* [online]. 2018 [cit. 2018-12-31]. Dostupné z: <https://www.japantimes.co.jp/news/2018/07/06/national/crime-legal/three-major-cases-involving-aum-shinrikyo-doomsday-cult/#.XCmEoS2B2QU>.

TUCKER, Jonathan B. Chemical/Biological Terrorism: Coping with a New Threat. *Politics and the Life Sciences* [online]. 1996, **15**(2), 167-183 [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/4236227>.

UMBRASAS, Karl. The Life Course of Apocalyptic Groups. *Journal of Strategic Security* [online]. 2018, **11**(2), 32-53 [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26477718>.

United States Department of Defense. *Terrorist Group Profiles*. Darby: DIANE Publishing, 1989. ISBN 1-56806-864-6.

UNITED STATES DEPARTMENT OF STATE. The Japanese Red Army. *Terrorism* [online]. 1990, **13**(1), 73-78 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10576109008435816>.

URANO, Naoki, KITAZAWA, Takuya. Japan executes 6 other Aum cultists, bringing the total to 13. In: *The Asahi Shimbun* [online]. 2018 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <http://www.asahi.com/ajw/articles/AJ201807260039.html>.

WATTS, Jonathan. Japanese hijackers go home after 32 years on the run. In: *The Guardian* [online]. 2002 [cit. 2018-10-21]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2002/sep/09/japan.jonathanwatts1>.

WAUGH, William L. The Values in Violence: Organizational and Political Objectives of Terrorist Groups. *The Journal of Conflict Studies* [online]. 1983, 3(4), 5-19 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <https://journals.lib.unb.ca/index.php/JCS/article/view/14600/15669>.

Weißer Kreis. *Der Spiegel* [online]. 1972, (24), 82-85 [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140321043031/http://wissen.spiegel.de/wissen/image/show.html?did=42929256&aref=image035%2F0544%2FPPM-SP197202400820085.pdf&thumb=false>.

WILKINSON, Gregory E. *The next Aum: religious violence and new religious movements in twenty-first century Japan* [online]. 2009 [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: <https://pdfs.semanticscholar.org/62c6/5c463e26b970bbb743e3d29976e6714780dd.pdf>. Disertace. University of Iowa.

WILKINSON, Paul. State-Sponsored International Terrorism: The Problems of Response. *The World Today*, [online]. 1984, 40(7) [cit. 2018-11-26]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/40395691>.

WRIGHT, Austin L. *Terrorism, Ideology and Target Selection* [online]. Princeton, 2013 [cit. 2018-12-29]. Dostupné z: https://www.princeton.edu/politics/about/file-repository/public/Wright_on_Terrorism.pdf. Princeton University.

ZWERMAN, Gilda, STEINHOFF, Patricia. The Remains of the Movement: The Role of Legal Support Networks in Leaving Violence While Sustaining Movement Identity. *Mobilization: An International Quarterly* [online]. 2012, 17(1), 67-84 [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <http://mobilizationjournal.org/doi/abs/10.17813/maiq.17.1.b561107q2n175778>.

Teze diplomové práce

Zdůvodnění výběru práce

Ve své diplomové práci bych ráda navázala na svou bakalářskou práci, ve které jsem se zabývala detailním popisem Japonské rudé armády (konkrétně její historií, ideologií, organizací, zahraničními vazbami, nejvýznamnějšími členy a nejznámějšími teroristickými útoky) a v menší míře také tím, zda během třicetiletého působení této skupiny došlo ke změně ve výběru jejich cílů a zda byly vybírány na základě pragmatičnosti. Ve své diplomové práci bych se ráda více zaměřila na faktory, které ovlivňují výběr terčů teroristických skupin a tyto faktory aplikovala na dvě nejznámější japonské teroristické organizace Óm šinrikjó a Japonskou rudou armádu.

Hlavním motivem pro výběr tématu mé diplomové práce byl můj dlouhodobý akademický zájem o oblast jihovýchodní Asie (převážně o Japonsko), která není v souvislosti s teroristickými akcemi příliš prozkoumána a poskytuje tak prostor pro další možný výzkum. Dalším důvodem je také můj budoucí studijní pobyt v Japonsku, který by mi mohl poskytnout lepší přístup k více zdrojům o těchto organizacích.

Předpokládaný cíl

Hlavním cílem mé diplomové práce je nalézt a analyzovat faktory, které určují, na jakém základě si teroristické skupiny vybírají cíle svých útoků. Tyto faktory budu zkoumat u dvou nejznámějších japonských teroristických organizací - Óm šinrikjó a Japonské rudé armády. Jelikož se akademici zkoumající faktory při výběru terčů zaměřují spíše na „západní“ či blízkovýchodní teroristické skupiny, chybí zde výzkum zabývající se skupinami z oblasti jihovýchodní Asie. Tato diplomová práce by tedy měla pomoci alespoň částečně vyplnit tuto mezeru. Dalším přínosem této práce by mělo být zjištění, zda lze najít nějak společné faktory u obou teroristických organizací, které existovaly v různých obdobích a které měly odlišné cíle a ideologie, a zda tedy existuje nějaký společný faktor výlučně pro japonské teroristické skupiny vysvětlující výběr jejich cílů.

Metodologie práce

Ve své práci se budu nejdříve zabývat japonským terorismem v obecné rovině, dále se zaměřím na obě skupiny zkoumané v této práci - Óm šinrikjó a Japonskou rudou armádu. U obou organizací budu zjišťovat, za jakých okolností byly vytvořeny, dále jejich ideologii a následně rozeberu jejich nejznámější teroristické akce, u kterých budu zjišťovat, jaké faktory ovlivnily výběr terče, který skupiny zvolily. Dále se budu zajímat o to, jakou roli hrály u obou skupin faktory, které ve své práci Understanding terrorist target selection uvádí Andrew Silke. Na závěr porovnáím faktory ovlivňující výběr cílů u

obou skupin a pokusím se zjistit, zda existují nějaké významné faktory, které by byly společné pro obě organizace.

Má práce bude koncipována jako komparativní případová studie a budu v ní využívat kvalitativní metody. Při zkoumání faktorů budu čerpat především z odborných knih a článků, dále využiju různé materiály vydané přímo samotnými skupinami a informace budu získávat i z dostupných rozhovorů s členy Óm šinrikjó a Japonské rudé armády.

Základní charakteristika tématu

Óm šinrikjó a Japonská rudá armáda jsou dvě nejznámější japonské teroristické organizace, které výrazně ovlivnily japonskou společnost, a to i přesto, že obě tyto skupiny působily v odlišných časových obdobích, na různých místech, stály za rozdílnými ideologiemi a vybíraly si odlišné cíle svých útoků.

Japonská rudá armáda vznikla v Libanonu v roce 1971 jako mezinárodní odnož Frakce rudé armády, o rok později se ovšem od této organizace odtrhla a pod vedením Fusako Shigenobu začala působit jako samostatná jednotka. Během svého téměř třicetiletého působení skupina provedla několik teroristických útoků převážně v zahraničí, z nich nejznámější byl masakr na letišti Lod v roce 1972. Skupina byla rozpuštěna v roce 2000, kdy byla Fusako Shigenobu po svém návratu do Japonska zatčena.

Óm šinrikjó bylo původně meditační hnutí založené v roce 1984 Šókó Asaharou, které o 5 let později získalo oficiální status náboženské organizace. Ačkoliv se skupina stala známou po celém světě hlavně kvůli teroristickému útoku v tokijském metru v roce 1995, při kterém do souprav vypustila sarin, později se ukázalo, že Óm šinrikjó byla zodpovědná i za menší sarinový útok spáchaný o rok dříve. Skupina dále spáchala několik vražd, a to jak z řad členů kultu, tak z řad jeho kritiků. I přes zatčení Asahary skupina existovala a do roku 2000, kdy se přejmenovala na Aleph a omluvila se za dříve spáchané činy.

Předpokládaná struktura práce

1. Úvod
2. Terorismus
 - 2.1. Definice základních pojmů
 - 2.2. Terorismus v japonském kontextu
 - 2.3. Výběr terčů
 - 2.3.1. Faktory ovlivňující výběr cílů
3. Óm šinrikjó

- 3.1. Okolnosti vzniku
- 3.2. Ideologie
- 3.3. Hlavní představitelé
- 3.4. Teroristické akce
 - 3.4.1. Faktory ovlivňující výběr cílů
4. Japonská rudá armáda
 - 4.1. Okolnosti vzniku
 - 4.2. Ideologie
 - 4.3. Hlavní představitelé
 - 4.4. Teroristické akce
 - 4.4.1. Faktory ovlivňující výběr cílů
5. Komparace obou skupin
6. Závěr

Základní literatura

Pravděpodobně nejznámější práce zabývající se faktory ovlivňujícími výběr cílů teroristických skupin je článek *Understanding terrorist target selection* (2011) od Andrewa Silkeho. Autor zde na základě teorie racionální volby rozděluje faktory do tří skupin – ideologie, vnější a vnitřní faktory, poslední dvě kategorie následně rozděluje ještě do tří a čtyř podskupin. Tématem výběru teroristických terčů z hlediska teorie racionální volby se ve své dizertační práci *A rationalist explanation of terrorist targeting* (2010) zabýval tak Stephen Charles Nemeth. Dalšími a neméně důležitými pracemi v této oblasti jsou kniha *Terrorists' Target Selection* (1998) od C. J. M. Drakea či článek *Terrorism, Ideology and Target Selection* (2013) od Austina L. Wrighta, ve kterém se autor zaměřuje převážně na vliv ideologie na výběr cíle.

Japonská rudá armáda je dlouhodobým tématem profesorky sociologie Patricie G. Steinhoff, která o této skupině napsala několik knih a článků jak v angličtině, tak v japonštině. Ve článku *Hijackers, Bombers and Bank Robbers: Managerial Style in the Japanese Red Army* (1989) se můžeme dočíst o vývoji Japonské rudé armády, více informací o vůdkyni této teroristické skupiny Fusako Shigenobu lze získat ze článku *Three Women Who Loved the Left: Radical Women Leaders in the Japanese Red Army Movement* (1996). Jako další užitečný zdroj o JRA lze označit rozsáhlý rozhovor s profesorkou Steinhoff zveřejněný na webových stránkách Néojaponisme nebo nejnovější článek autorky s názvem *Transnational Ties of the Japanese Armed Left: Shared Revolutionary Ideas and Direct Personal Contacts* (2016). Další autoři, kteří se tématem Japonské rudé armády zabývali, jsou William R. Farrell se svou detailní knihou *Blood and Rage: The Story of the Japanese Red Army* (1990) nebo nejaktuálnější dílo od Williama Andrewse *Dissenting Japan: A History of Japanese Radicalism and*

Counterculture from 1945 to Fukushima (2016), ve kterém se můžeme dočíst informace nejen o JRA, ale tak o

Óm šinrikjó. Nejznámější japonské teroristické organizaci, už bylo napsáno spoustu knih a článků, z nichž lze jako příklad uvést knihu *Religious Violence in Contemporary Japan: The Case of Aum Shinrikyo* (2000) od Iana Readera, *Destroying the World to Save it: Aum Shinrikyo Apocalyptic Violence, and the New Global Terrorism* (2000) od Roberta Jay Liftona nebo článek *Religious Terrorism in Japan: The Fatal Appeal of Aum Shinrikyo* (1995), jehož autorem je Daniel A. Metraux. O historii, dalších významných členech, struktuře Óm šinrikjó a využití chemických zbraní v této organizaci se můžeme dočíst v díle *Aum Shinrikyo: Insights Into How Terrorists Develop Biological and Chemical Weapons* (2012) od Richarda Danziga a kol.

Seznam literatury

DANZIG, Richard. *Aum Shinrikyo: Insights Into How Terrorists Develop Biological and Chemical Weapons* [online]. Center for a New American Security, 2011 [cit. 2017-09-17]. Dostupné z: https://s3.amazonaws.com/files.cnas.org/documents/CNAS_AumShinrikyo_Danzig_1.pdf?mtime=20160906080509.

DRAKE, C. J. M. *Terrorists' target selection*. New York: St. Martin's Press, 1998. ISBN 978-0312211974.

FARRELL, William R. *Blood and Rage: The Story of the Japanese Red Army*. 1. vyd. Lexington: Lexington Books, 1990. ISBN 0-669-19756-4.

LIFTON, Robert Jay. *Destroying the world to save it: Aum Shinrikyō, apocalyptic violence, and the new global terrorism*. 1. New York: Henry Holt and Co, 2000. ISBN 08-050-6511-3.

METRAUX, Daniel A. *Religious Terrorism in Japan: The Fatal Appeal of Aum Shinrikyo*. *Asian Survey* [online]. 1995, **35**(12), 1140-1154 [cit. 2017-09-17]. DOI: 10.2307/2645835. ISSN 00044687. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2645835>.

NEMETH, Stephen Charles. *A rationalist explanation of terrorist targeting* [online]. Iowa, 2010 [cit. 2017-09-17]. Dostupné z: <http://ir.uiowa.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1903&context=etd>. Disertace. University of Iowa.

SILKE, Andrew. *Understanding terrorist target selection*. RICHARDS, Anthony; FUSSEY, Pete; SILKE, Andrew. *Terrorism and the Olympics: Major Event Security and Lessons for the Future*. Oxford: Routledge, 2011, s. 49-72. ISBN 9780415532426.

STEINHOFF, Patricia G. Hijackers, Bombers, and Bank Robbers: Managerial Style in the Japanese Red Army. *The Journal of Asian Studies* [online]. 1989, roč. 48, č. 4 [cit. 2017-09-17]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2058111>.

STEINHOFF, Patricia G. Three Women Who Loved the Left: Radical Women Leaders in the Japanese Red Army Movement. IMAMURA, Anne E. (ed.). *Re-imagining Japanese Women*. California: University of California Press, 1996, s. 301-324. ISBN 0520-20262-7.

STEINHOFF, Patricia G. Transnational Ties of the Japanese Armed Left. Shared Revolutionary Ideas and Direct Personal Contacts. ALVAREZ, Alberto Martin (ed.); TRISTÁN, Eduardo Rey (ed.). *Revolutionary violence and the New Left: Transnational Perspectives*. New York, NY: Routledge, 2016. ISBN 9781138184411.

WRIGHT, Austin L. *Terrorism, Ideology and Target Selection* [online]. Princeton, 2013 [cit. 2017-09-17]. Dostupné z: https://www.princeton.edu/politics/about/file-repository/public/Wright_on_Terrorism.pdf. Princeton University.